

Національний університет
біоресурсів і природокористування України

**КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНІСТЬ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ
В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ
З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
III Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

09 квітня 2020 року

Міністерство освіти і науки України
Інститут модернізації змісту освіти
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Державне агентство рибного господарства України
Посольство Франції в Україні
Бюджетна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури»
Міжнародний інноваційний центр
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Національний інститут економічних досліджень (Грузія)
Французька асоціація «Дружба без кордонів» (Франція)

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОНИ
ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ»**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

***III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
09 квітня 2020 року***

КИЇВ

УДК 339.137.2: 63:339.9(477+4)
ББК 65.5
М 58

Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. К.: НУБіП України, 2020. 154 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції від 09 квітня 2020 року «Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом», яка відбулась на кафедрі глобальної економіки економічного факультету.

Оргкомітет Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції:

Кваша С. М., проректор з навчальної і виховної роботи, - голова оргкомітету;

Діброва А. Д., декан економічного факультету, - заступник голови оргкомітету;

Вдовенко Н. М., доктор економічних наук, завідувач кафедри глобальної економіки, Заслужений працівник сільського господарства України, - заступник голови оргкомітету;

Шарило Ю. Є., директор Бюджетної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури», - заступник голови оргкомітету;

Гераймович В. Л., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки, - відповідальний секретар.

Члени організаційного комітету:

Гечбаи Б. Н., доктор економіки, асоційований професор Батумського державного університету імені Шота Руставелі, директор департаменту управління бізнесу, член-кореспондент Академії Наук Бізнесу Грузії (за згодою);

Андре Торр, директор по дослідженнях департаменту SAD-APT, AgroParisTech, м. Париж (за згодою);

Коженьовські Л. Ф., президент Європейської Асоціації наук з Безпеки (за згодою);

Наконечна К. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Кірейцева О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Сокур Л. В., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри глобальної економіки;

Михальчишина Л. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Павленко М. М., асистент кафедри глобальної економіки.

Конференція проходила на базі навчально-наукової лабораторії «AGMEMOD»

Технічний секретар: завідувач ннл «AGMEMOD» Яцун А. Г.

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних і статистичних матеріалів відповідальність несуть автори

ISBN 978-617-7878-23-9

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2020

© Кафедра глобальної економіки, 2020

ЗМІСТ

<i>Kurmaiev Petro, Vdovenko Nataliia, Pavlenko Maryna</i> Basic principles for improvement of the data collection structure in the branches of national economy.....	8
<i>Torre André, Kireitseva Olena</i> Développement du marché des terres agricoles en Ukraine	10
<i>Gechbaia Badri, Sharilo Yriy, Korobova Nataliia</i> Improving the data collection system in the branches of national economy	13
<i>Kravtsova Oksana, Marchuk Olga, Kravtsov Stanislav</i> The control of the microbiological indicators in the water as a factor of quality and safe food production.....	15
<i>Heraimovych Violeta, Humeniuk Iryna</i> Model of competitive development of agricultural sector of Ukraine's economy	17
<i>Sinenok Igor, Makhyboroda Kateryna, Dmytryshyn Roman</i> Mechanisms for regulating the development of sectors of the national economy	19
<i>Sokur Larysa</i> To question of estimation of production potential of agricultural enterprises.....	20
<i>Герасимів З. М.</i> Перспективи розвитку аграрної сфери на інноваційних засадах	22
<i>Замора О. І.</i> Туристичні аспекти соціально-економічного розвитку району	24
<i>Гижко А. П. , Михальчишина Л. Г.</i> Трансформація аграрного сектору на засадах сталого розвитку.....	26
<i>Мірзоєва Т. В.</i> Відродження лікарського рослинництва як складова розвитку сільських територій в Україні	27
<i>Негода Ю. В.</i> Основні цілі модернізації земельної політики	30
<i>Паламар І. О.</i> Інструменти ринкової аграрної політики та їх вплив на функціонування агропродовольчого ринку	31
<i>Федуняк І. О.</i> Розвиток оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні	33
<i>Ярема Л. В.</i> Проблеми розвитку підприємництва на сільських територіях регіону.....	35
<i>Аль-Хатіб Вісам Ахмад Мохаммад</i> Теоретичні основи формування та функціонування ринку засобів захисту рослин ...	36

Підписано до друку 09.04.2020   Формат 60x84\16
Ум. друк. арк. 8,4   Обл.-вид.арк. 8,4
Наклад 100 прим.   Зам. № 200433

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі НУБіП України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041
тел.: 527-81-55

<i>Жилін О. В.</i> Економічні інтереси суб'єктів ринку землі	38
<i>Антонова А. А.</i> Економічна складова проведення земельної реформи країн центральної Європи	40
<i>Багдасарян Н. Ю.</i> Основа цілісної нової системи потужного і дієвого місцевого самоврядування України	42
<i>Биковець Д. І.</i> Управління експортними операціями при здійсненні торговельних поставок жита з України в ЄС	43
<i>Вакулик Д. О., Вакулик І. І.</i> Вплив глобалізації на сучасний стан економіки України	45
<i>Вакуленко О. О.</i> Стратегічні напрями підвищення ефективності експортних операцій підприємства	46
<i>Валько Є. А.</i> Фондовий ринок Німеччини як суб'єкт глобалізації	48
<i>Варакута А. В.</i> Фінансові механізми активізації інноваційної діяльності аграрних підприємств.....	50
<i>Висідалко А. А.</i> Особливості функціонування АПК як основи розвитку економіки сільських територій в умовах євроінтеграційних процесів	51
<i>Галицька В. С.</i> Державна продовольчо-зернова корпорація України як суб'єкт аграрної політики України	54
<i>Гогота Ю. В.</i> Організаційно-економічна складова розвитку конярства в Україні.....	55
<i>Горенко А. О.</i> Державна підтримка тваринництва України у 2020 році.....	58
<i>Гуменюк В. О.</i> Відтворення населення як фактор формування трудових ресурсів.....	60
<i>Дзюбенко А. В.</i> Регулювання земельних відносин у сільському господарстві в умовах глобалізації	62
<i>Дідик В. М.</i> Вирішення екологічних проблем в аграрному секторі України для конкурентоспроможного розвитку національної економіки	64
<i>Єрмак А. С.</i> Державна аграрна політика як передумова підвищення соціально-економічної результативності аграрних перетворень в Україні.....	66

успадковане володіння громадянам, постійне володіння підприємствам, установам і організаціям, а також у користування з метою створення умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі, формування багатокладної економіки, раціонального використання й охорони земель.

У березні 1992 року Верховна Рада вже незалежної України, прийняла прогресивний на той час Земельний кодекс і Постанову 2200-XI «Про прискорення земельної реформи і приватизації землі». Прийняття цих актів дозволило почати процеси роздержавлення, паювання і приватизації землі в аграрних підприємствах. Декрет Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 року є 15-92 «Про приватизацію земельних ділянок» надав можливість безоплатно передавати в приватну власність ведення особистого підсобного господарства, присадибні земельні ділянки для будівництва і обслуговування жилого будинку і господарських будівель (присадибна ділянка), садівництва, дачного і гаражного будівництва, у межах норм, встановлених Земельним кодексом України.

Процес приватизації в Україні відбувається болісно і непослідовно, тому що здійснити приватизацію – це не тільки змінити форму власності, а й створити сприятливі організаційно-правові умови для подальшого ефективного розвитку господарства, докорінно перебудувати економічний механізм його функціонування, дати можливість іноземному капіталу вливатись у вітчизняну економіку, ліквідувати застарілий механізм впливу виконавчих структур.

Серед головних проблем нормативно-правового забезпечення реформ земельних відносин в першу чергу виділяється відсутність законів, спрямованих на реалізацію земельного кодексу. Проведення аналізу земельного фонду свідчить, що сучасний стан земель не відповідає їх продуктивному потенціалу, вимогам раціонального природокористування.

Список використаних джерел:

1. Лупенко Ю. О. та ін. Результати і проблеми реформування сільського господарства, Економіка АПК. 2014. № 7.
2. Саблук П. Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи, Економіка АПК. 2015. № 2.

2. Бойко В. І., Лебідь Є. М., Рибка В. С. та ін. Економіка виробництва зерна (з основами організації і технології виробництва): монографія; К.: ННЦ ІАЕ, 2008. 400 с.

3. Жовтоног І. С. Рис на Україні, К.: Урожай, 1971. 179 с.

4. Лобас М. Г. Розвиток зернового господарства України, К.: Агроінком, 1997. 447 с

УДК 332.2.021.8(477)

Яхновська А. В.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

Земельна реформа – комплекс правових, економічних, технічних і організаційних заходів, спрямованих на забезпечення удосконалення земельних відносин, перехід до нового земельного ладу, що відповідає характеру регульованої соціально-орієнтованої ринкової економіки країни.

Суть земельної реформи полягає у створенні умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі за рахунок перерозподілу земель з одночасною передачею їх у приватну та колективну власність. Вона забезпечує формування багатокладної економіки, раціональне використання та охорону земель. При проведенні земельної реформи суттєво змінюються форми власності на землю, структура землеволодіння і землекористування в аграрній сфері.

Для проведення земельної реформи необхідне здійснення широкомасштабних ринкових перетворень. Земельна реформа є складовою аграрної реформи, і стосується лише форм власності на землю, тоді як аграрна реформа включає також питання ефективності сільськогосподарського виробництва та збуту продукції, соціальні питання, пов'язані з підвищенням добробуту жителів сільської місцевості тощо.

18 грудня 1990 року Верховна Рада Української РСР прийняла Постанову № 563-ХІІ «Про земельну реформу», відповідно до якої всі землі республіки були оголошені об'єктом реформи. Завданням цієї реформи було визнано перерозподіл земель з одночасним наданням їх у довічне

Єфимова А. О.

Світовий досвід формування механізму регулювання земельних відносин..... 68

Забара М. І.

Формування ринку ветеринарних послуг в Україні 71

Забоцька А. А.

Стан і перспективи розвитку кролівництва на Україні..... 73

Заяц К. Р.

Всеукраїнська аграрна рада як суб'єкт аграрної політики 74

Зелінська В. О.

Особливості ринку мінеральних добрив..... 75

Зиміна М. С.

Офшори та їх особливості 77

Зубрицька З. Ю., Зубрицький І. О.

Розвиток конкурентоспроможного органічного виробництва в Україні 79

Ищенко Я. А.

Проблеми розвитку сільського господарства в екологічному аспекті 80

Камінська К. І.

Формування конкурентних переваг як фактор впливу на позитивний імідж АПК України 82

Кива А. П.

Сільські громади як рушій розвитку села..... 83

Кириєнко А. Ю.

Стан розвитку ячної промисловості України..... 85

Ковбель Ю. О.

Головні напрями державної політики у сфері регулювання земельних відносин в Україні 88

Кожемяко Д. О.

Перспективи розвитку галузі бджільництва та формування ринку конкурентоспроможної продукції 89

Козачишина Д. В.

Основні засоби як складова ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств регіону..... 91

Колесник А. К.

Біоетанол як інноваційний метод живої енергії 93

Колісник А. О.

Стан і проблеми галузі бджільництва в Україні..... 94

Красноштан О. О.

Розвиток галузі бджільництва як складова забезпечення конкурентоспроможності України в умовах глобалізації..... 96

<i>Куц А. Д.</i> Формування та регулювання ринку картоплі в Україні.....	98
<i>Лавінська А. К.</i> Історія і сучасність аграрної політики США.....	99
<i>Лебедева Ю. М.</i> Проблеми та перспективи розвитку виробництва органічної продукції в Україні	101
<i>Лемешук А. В.</i> Основні перспективні методи та напрямки державного регулювання ринку сої України	102
<i>Литвиненко Л. С.</i> Децентралізація влади як основний напрям вдосконалення державної політики розвитку територіальної громади.....	104
<i>Матвійчук А. О.</i> Зовнішньоекономічна політика держави в стратегії забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.....	106
<i>Мороз Г. І.</i> Залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор України	108
<i>Москвич Б. Р.</i> Ринок м'яса в Україні: проблеми і перспективи.....	109
<i>Музика С. М.</i> Перспективи створення додаткової вартості при глибокій переробці зернових культур	111
<i>Омельченко В. О.</i> Ринок соняшнику в системі аграрних ринків України.....	113
<i>Оторубчак Е. В.</i> Державна підтримка фермерських господарств України	114
<i>Потапенко А. В.</i> Органічне виробництво як спосіб збереження довкілля.....	116
<i>Петрик С. А.</i> Формування нової парадигми державної регіональної політики в умовах децентралізації	118
<i>Пилипенко Д. О.</i> Державне управління в аграрному секторі України: імплементація сучасної політики державного контролю	119
<i>Рожков А. В.</i> Забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на рівні регіону.....	121

обмеженням потенціалу для промислового розвитку є обмеження площі посіву для цієї культури наявністю рисових зрошувальних систем, які були побудовані в 60-х роках і не будувалися пізніше[1]. Деякі з цих систем зрошення рису були знищені під час спаду виробництва у 90-х роках. Це призводить до низької потужності галузі для широкого розвитку.

Виробництво рису в країні зменшилося приблизно вдвічі з 2013 року. Площі під посів рисових культур збільшилися у 2014-2018 роках, але не всі господарства є високоефективними, як показує падіння врожаю даної культури [табл. 1].

Таблиця 1

Виробництво рису в Україні в 2013-2018 роках*

Назва показника	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Україна					
Посівна площа, тис.га	24,2	10,2	11,7	12,0	12,6
Валовий збір, тис.т	145,1	50,9	62,5	64,8	66,3
Урожайність, т/га	6,00	5,00	5,34	5,40	5,26

Переробка рису на крупу здійснюється в основному на власних переробних потужностях господарств, обсяги зберігання та переробки на підприємствах, що займаються зберіганням та переробкою, незначні і складають 5-10 % від обсягів виробництва[2].

Споживання рисового зерна в Україні покрито на третину вітчизняного виробництва і на дві третини за рахунок надходжень від імпорту. Основними країнами-імпортерами є Індія, Пакистан, Казахстан, Таїланд, В'єтнам.

Сьогодні можна стверджувати, що рисівництво є невід'ємною складовою зернової галузі в Україні та має перспективи зростання як обсягів, так і ефективності виробництва. Рис являється специфічною культурою для вирощування на території України, але за рахунок наявності зрошувальних систем та економічно ефективному виробництві підприємств даного напрямку є всі можливості для розвитку вирощування та подальшої переробки даної культури. Вагомим чинником на формування пропозиції являється зв'язок між підприємствами, оскільки іригаційна система їх поєднує і в свою чергу створює конкуренцію, яка не дозволяє завищувати ціни, та створити монополію.

Список використаних джерел:

1. Ванцовський А.А. Культура рису в Україні: монографія, Херсон : Айлант, 2004. 172 с.

Ярошенко Р. Ю.
студент

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЩОДО ПРОБЛЕМ І ПЕРСПЕКТИВ ФОРМУВАННЯ СУКУПНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ НА РИС

Вирощування рису є невід'ємною частиною зернового сектора в Південному степовому регіоні України, і очікується зростання як обсягів, так і ефективності виробництва. Вирощування рису має ряд специфічних особливостей, які відрізняють його від інших зернових культур. Зокрема, компактне розташування зрошувальних систем в яких здійснюється посів або являються допоміжними для вирощування рису, формують тісний зв'язок між конкурентними товаровиробниками [3]. Особливістю рисової галузі є комплекс проблем з раціональним використанням систем зрошення рису, які повинні вирішуватися як на рівні окремих підприємств, так і на регіональному та національному рівнях. До недавнього часу виробництво рису в Україні здійснювалося в Херсонській, Одеській областях та Кримській Автономній Республіці (район вирощування рису України) [4]. За останнє десятиліття кількість підприємств, пов'язаних із системами зрошення рису, змінилися. Враховуючи, що рисове землеробство є економічно вигідним у випадку вкладання значних матеріальних коштів, необхідно враховувати процес переходу систем зрошення рису до продуктивних власників, які можуть економічно ефективно вирощувати рис. При переході до більш ефективних господарств масиви земель, де розташовані рисові зрошувальні системи укрупнювались, що зумовлювалось доцільністю використання рисових зрошувальних систем як єдиної системи.

Господарства, де рис є дуже прибутковим продуктом, збільшили виробництво рису як за рахунок підвищення ефективності виробництва, так і за рахунок оренди рисових зрошувальних систем у неефективних власників. Досягнувши балансу між ресурсними можливостями підприємств, що вирощують рис та кількістю площі, яка необхідна для вирощування стабілізувалася як кількість господарств, так і оброблювані площі. В даний час існує мережа ефективних рисових господарств, які мають достатньо технічних та людських ресурсів для ефективного вирощування рису. Основним

<i>Рябова Ю. П.</i> Раціональне використання водних біоресурсів у рамках спільної рибпромислової політики ЄС	123
<i>Савич Е. А.</i> Аналіз ринку м'яса птиці на Україні	125
<i>Савчук М. О.</i> Джерела генерації інновацій в аграрному секторі України	127
<i>Сержан В. Ю, Дакал Ю. О.</i> Ринку розвитку зерна в Україні	129
<i>Сопега Н. Д.</i> Ринок кукурудзи в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку	130
<i>Сорокун А. В.</i> Сутність та роль попереднього інформування в системі митного контролю	132
<i>Сьомченко Н. Г.</i> Ефективність виробництва молока в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку галузі	134
<i>Терновенко О. С.</i> Експортний потенціал насіння кукурудзи в Україні	136
<i>Ткачук І. В.</i> Сучасний стан земельних відносин в Україні та перспективи розвитку	138
<i>Третьякова К. М.</i> Земельна реформа в Україні: актуальність, проблеми та перспективи реалізації	140
<i>Уланова О. С.</i> Вплив пандемії COVID-19 на аграрну політику	141
<i>Хінцицька В. Д.</i> Сучасний стан галузі свинарства	143
<i>Чорноус Ю. В.</i> Проблеми функціонування малого бізнесу в Україні	144
<i>Яворська М. М.</i> Проблеми малого бізнесу в Україні	146
<i>Яковенко Ю.С.</i> Інтеграція аграрного сектору економіки України з ЄС	148
<i>Ярошенко Р. Ю.</i> Щодо проблем і перспектив формування сукупної пропозиції на рис	150
<i>Яхновська А. В.</i> Земельна реформа в Україні	152

Kurmaiev Petro

Doctor of Economics, professor of the Department of Finance, Accounting and Economic Security, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman

Vdovenko Nataliia

Doctor of Economics, professor, Head of the Department of Global Economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Pavlenko Maryna

Assistant Department of Global Economic National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

BASIC PRINCIPLES FOR IMPROVEMENT OF THE DATA COLLECTION STRUCTURE IN THE BRANCHES OF NATIONAL ECONOMY

A comparison of Ukrainian statistics structure shows that it corresponds to the forms and content of the European Union, and therefore FAO. All economic activities need the information (not verbal, but numerical and in figures) for management process. Information must show the changes in these numbers. The main imperfection is the absence of one coordinating department or sector in The State Agency of Fisheries of Ukraine. Today statistics is collected by 5 structural divisions. There aren't central working and generalization data. But we do not have one statistical institutional governmental department in the State Agency of Fisheries of Ukraine. There is no state financial support for collection of that data. Proposal: To consider establishment of the central coordinating sector of fisheries statistics based on the State Agency of Fisheries of Ukraine. At that time some data does not come to the State Statistics Service of Ukraine and to the State Agency of Fisheries of Ukraine. No reporting by natural individuals/entrepreneurs (fishery and aquaculture enterprises) does not have any negative consequences for the business of producers (fines, subtraction of permissions, licenses). Proposal: First of all, to consider the introduction of licenses in the fisheries sector of Ukraine. For example, analysis of aquaculture practices in the countries (top ten of leading aquaculture producers, including Brazil, Chile, Greece, Norway, India, Thailand and Turkey), shows that the majority of countries have a valid licensing system for aquaculture. When Ukraine will use the licensing system for granting rights, regulation and management of activities, as well as for the exclusive right to use the water bodies and land located below it, then the process of obtaining and processing of statistical data will be directly improved. To work out the responsibility of business entities for not submitting statistics, falsifying data, etc. relevant

перетворюється на основний ринок збуту агропродовольчої продукції та посідає перше місце як джерело нашого імпорту. У розрізі окремих держав-членів ЄС, головними напрямками експортування вітчизняної сільськогосподарської продукції в рамках безмитних тарифних квот були: пшениця – Іспанія, Італія, Нідерланди, Греція, Великобританія (більше 90 % квоти); кукурудза – Італія, Нідерланди, Іспанія, Бельгія, Великобританія, Португалія, ФНР(більше 50 % квоти); м'ясо птиці – Нідерланди; соки з плодів – Польща, Австрія, ФНР. За оцінками Європейської Комісії, угода про вільну торгівлю може заощадити Україні близько 500 млн. євро в рік на митах.

З 1 січня 2016 р. Україна почала лібералізацію торговельного режиму для імпорту з ЄС: ввізне мито скасовано для майже половини імпортованої з ЄС продукції аграрної, харчової переробки і промислових товарів; по інших позиціях середній митний тариф знизиться з 4,95 % до 2,42 % та досягне рівня на 11-й рік дії Угоди до рівня середньої арифметичної ставки увізного мита – 1,38 %. Для аграрного сектору України на шляху до подальшої євроінтеграції першочергова проблема – це забезпечення та гарантування стандартів якості агропродовольчої продукції. Впровадження європейських стандартів вимагає удосконалення існуючих сільськогосподарських практик, що водночас потребує матеріальних та фінансових витрат.

Процеси подальшої євроінтеграції відкривають перед українськими виробниками нові перспективи, оскільки вітчизняна агропродовольча продукція має усі можливості і передумови зайняти значну частину не тільки європейського, а й світового ринків. Проте при цьому стандарти повинні забезпечувати високу якість як імпорту, так і продукції, виробленої українськими виробниками. Крім цього, поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі є одним з перших етапів міжнародної економічної інтеграції, що зменшує ризики іноземних інвесторів і сприяє залученню їхніх інвестицій у сільське господарство та переробну галузь, що буде предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Аграрний сектор України на шляху до євроінтеграції: моногр. / авт. кол.: М. Бетлій [та ін.]. Ужгород: ІВА, 2006. 496 с.
2. Білорус О. Г. Глобалізація і національна стратегія, Броди: Просвіта, 2001. 301 с.

Отже, запровадження різноманітних заходів підтримки сектору малого бізнесу буде мати дуже позитивне значення як для всієї української економіки, так і для населення країни. Малий бізнес забезпечує соціальну стабільність в країні. Створення робочих місць, надання можливості працездатним людям можливості працювати та отримувати заробітну платню.

Список використаних джерел:

1. Кавтиш О. П. Аналіз діяльності підприємств малого бізнесу та шляхи підвищення їх прибутковості / О. П. Кавтиш, Т. О. Колісна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». № 5, 2013. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2028>

УДК 339.92:338.43(4+477)

Яковенко Ю. С.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ІНТЕГРАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ З ЄС

Дослідження показують, що рушійне значення інтеграції у процесі глобалізації проявляється при формуванні міжнародних інтеграційних угруповань, які функціонують у близькому до самозабезпечення та самодостатності режимі. Особливо наочним прикладом цього слугує ЄС, де режим єдиного ринку, спільні торгова і аграрна політики, спільні підходи до проведення регіональної політики, протекціонізм на користь місцевих товаровиробників створюють можливості для формування своєрідного виду глобалізації у Західній Європі.

Аграрний сектор є найважливішою складовою економіки будь-якої країни, матеріальною основою її багатства. При цьому, незалежно від національної належності, рівня розвитку, форми власності, методів організації праці спостерігається тісний взаємозв'язок між розвитком аграрного сектору та світовими процесами глобалізації, яка характеризується невизначеністю і ризиками. ЄС поступово

provisions in the legislation are introduced. It needs editing to Article 14 of the Law of Ukraine «On Aquaculture» of September 18, 2012 № 5293-VI. Article 14. Features of the conditions of aquaculture and the provision of a fishery water bodies (its part), the fishing technological reservoir, the aquatoria (water area) of inland sea waters, the territorial sea, as well as the aquatoria (water area) of the exclusive (marine) economic zone of Ukraine for using on lease for aquaculture purposes. Article 14 must be updated with the Paragraph 10 of the following content: «10. The ground for termination of the lease agreement of the fishery water bodies (its part), the fishery technological water body, aquatoria (water area) of inland sea waters, territorial sea, as well as the aquatoria (water area) of the exclusive (marine) economic zone of Ukraine is the non-submission by the subject aquaculture of reporting information on volumes of production of aquaculture products in accordance with this law».

Obstacles to the further development of fisheries are significant differences in statistical and administrative data. Also, subjects of aquaculture report to: The State Statistics Service of Ukraine - only legal entities; The State Agency of Fisheries of Ukraine - only legal entities, natural individuals /entrepreneurs. Fish farmers do not report in most cases. A lot of information is lost. According to the Law of Ukraine «On Farming» (19.06.2003 № 973-IV) «a farm is a form of entrepreneurial activity of citizens who have expressed a desire to produce commercial agricultural products, carry out its processing and sale in order to gain profit on the land given to them in the property and/or for use, including lease, for farming, commercial agricultural production, private farming, in accordance with the Law». Therefore, producers often do not report, because the definition does not specify anything about business on water bodies. Proposal: to collect such information from personal entrepreneurs and farms by the Associations, in particular the Association of Fish Farming Enterprises of Inland Reservoirs of Ukraine «UKRRYBHOSP». Also, this discrepancy possible can be solved only by using in practice the State Register of Fish Water Bodies (their parts). Three components of the problem solving: 1 case. The Register is functioning. The report is compiled in the Form “The report 1A - ryba (annually) «Producing of aquaculture». It would be possible to take the Register's data and «The report 1A-ryba (annually) «Producing of aquaculture» and see which aquaculture enterprises did not report; 2 case. Register as a control tool. Attention must be paid to the area of water bodies and fish productivity reservoirs; 3 case. Register as the basis for the accounting of production. The State Statistics Service of Ukraine collects data. And on the basis of data from the Register make a calculation of non-reporting entities.

The fisheries statistics does not involve the gathering of information on the environmental impact of producers. Proposal: to add indicators in the statistical forms for the purpose of obtaining environmental variables for the aquaculture sector with the indicators given in the table 1 below:

Table 1

Indicators in the statistical forms

Variables	Detailing	Measurement unit
Medicines or treatments applied	by types	Gram
Mortality		In %

In the reporting forms there are no social indicators for the processing industry. Proposal: to add to the forms reporting social indicators for the processing industry, which can be collected voluntarily, taking into account the indicators (table 2).

Table 2

Social indicators

Employed by gender	Quantity
Employed by age	Quantity
Employed by the educational level	Quantity by the educational level
Employed by nationality (citizenship)	Quantity for each individual country of residence

There are no developed plans for the collection of information in Ukraine. In order to start the process of improving the reception and processing of statistical data in Ukraine it is necessary to regulate the problem of non-reporting to establish the obligation to submit information, to determine the penalty for the negative fact. Proposal: to develop a Program for the collection, management and use of data from the fisheries in order to apply the same obligations regarding data collection, processing and management.

УДК 336:338.432

*André Torre**Professeur INRA – Agroparistech**Kireitseva Olena**Docteur ès économie***DÉVELOPPEMENT DU MARCHÉ DES TERRES AGRICOLES EN UKRAINE**

L'Ukraine est connue depuis des siècles pour son potentiel agricole, lié à des conditions pédoclimatiques exceptionnelles et une population rurale qui approche les 31 % en 2019 [1]. La Surface Agricole Utile (SAU) représente 71 % du territoire

народного господарства та економіки в країні за всіх рівних умов важко уявити. Малий бізнес в Україні має певні риси, які суттєво відрізняють його від підприємництва більшості зарубіжних країн. До них відноситься: низький управлінський рівень, бракує знань, досвіду та культури ринкових відносин; прагнення до максимальної самостійності; поєднання в межах одного малого підприємства декількох видів діяльності, неможливість в більшості випадків орієнтуватися на однопродуктову модель розвитку; практична відсутність державної фінансово-кредитної підтримки.

Важливими причинами сповільнення розвитку підприємницьких структур малих та середніх розмірів в Україні вважають:

- ✓ недосконалість законодавства в сфері проблем функціонування малого підприємництва й бізнесу в цілому;
- ✓ високий податковий тиск, який спонукає малий бізнес йти до тіньової економіки;
- ✓ недостатня підтримка малих підприємств державою;
- ✓ відсутність дійових механізмів впровадження і реалізації державної політики в частині підтримки малого бізнесу;
- ✓ недосконала система обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу;
- ✓ обмежені обсяги інформаційної бази та недосконале консультативне забезпечення;
- ✓ проблеми та недоліки у системі, пов'язаній із підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації кадрів для підприємницьких структур.

Для того щоб пришвидшити розвиток малого підприємництва у нашій країні потрібно вжити таких заходів:

- розробити раціональну нормативно-правову базу;
- поліпшити процедуру отримання дозволів і реєстраційних документів;
- підвищити доступність фінансових та кредитних ресурсів;
- розширити інформаційну та правову обізнаність суб'єктів підприємницької діяльності;
- покращити інфраструктуру бізнесу.

Визначені складності у функціонуванні обліку та звітності підприємств малого бізнесу свідчать про нагальну необхідність її реформування. Представникам влади необхідно доопрацювати положення Податкового кодексу України, в якому доцільно усунути будь-які перепони на шляху розвитку та співпраці різних за розмірами підприємств задля динамічності та розвитку не лише суб'єктів малого підприємництва, але й економіки загалом. Також необхідно усунути передумови для реалізації малими підприємствами всіляких заходів, направлених на ухилення від оподаткування. Для цього доцільно було б полегшити податковий тягар та організувати підтримку малого бізнесу, як фінансово, так і інформаційно.

фінансових ресурсів держави, обігових коштів у суб'єктів підприємницької діяльності, зниження купівельної спроможності населення тощо. До основних макроекономічних чинників, які впливають на розвиток малого підприємництва, слід віднести, передусім, обмеженість внутрішнього попиту та наявність кризи збуту на внутрішньому ринку у зв'язку з браком вільних фінансових коштів підприємств, зниженням реальних доходів населення, незначну інвестиційну активність, відсутність переливу коштів з фінансового в реальний сектор економіки, обмеженість кредитів.

Ліцензування вимагає адекватного визначення та переконливого обґрунтування. У майбутньому право давати ліцензії повинно бути уніфіковано та централізовано, на відміну від теперішньої ситуації.

Підприємства, особливо малі, фінансують свій подальший ріст із прибутку. Якби підприємства могли залишати більшу частину а доходів у себе, загальний рівень інвестицій значно збільшився б. Цей захід також сприяв би тому, що нові підприємці були б готові ризикувати і вкладати свої кошти та сили або у новостворювані фірми, або в існуючі компанії. Зниження рівня податків допомогло б зробити рівень українських капіталовкладень менш залежним від вливань іноземного капіталу. Малі підприємства менше залежали б від урядових кредитних ліній.

Отже, економіка України має великий потенціал економічного росту. Аби вивільнити його, дуже важливо, щоб ресурси, ризик та ініціатива були тісніше пов'язані між собою. Такого росту можна набути, перш за все, надавши більше свободи підприємцям і надавши їм можливість отримувати адекватну винагороду за їх зусилля.

УДК 334.7-022.51(477)

Яворська М. М.
студентка

Кос Н. В.
кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

На даний час значна частина виробництва припадає на малий бізнес. За об'ємом мала підприємницька діяльність є дійсно малою, але при цьому вона має неабияке значення і грає значну роль. Без малого бізнесу функціонування

українське, 78 % de cette surface étant arable. Les sols ukrainiens sont caractérisés par les *Tchornozems*, qui couvrent 50 % du territoire. Ces types de sols sont particulièrement fertiles car profonds et présentant un taux d'humus exceptionnel, très favorable au développement végétal, de par une structure favorable au développement racinaire, la rétention d'eau et de nutriment, etc. Ces sols fertiles couvrent l'Ukraine d'Est en Ouest, à l'exception de la bande frontalière du Nord-Est, marécageuse, des zones de montagne et d'une fine bande Méridionale du territoire. Cela correspond au plateau steppique ukrainien qui s'étend d'Est en Ouest, coupé en son milieu par le fleuve Dniπρο [3].

Le 15 mars 1991 est considéré comme le début de la réforme foncière en Ukraine, lorsque le Code foncier et la Résolution du Conseil National de la RSS d'Ukraine « La réforme foncière » adoptés le 18 décembre 1990 par le Rada sont entrés en vigueur. Ils prévoyaient l'attribution des terres pour l'organisation des fermes agricoles, le lopin, le jardinage, l'horticulture avec le transfert simultané de celles-ci dans la propriété privée et collective [1]. C'est à partir de cette date que toutes les terres de l'Ukraine ont été déclarées l'objet de la réforme foncière.

Un moratoire sur la vente des terres est voté et doit être renouvelé chaque année. Les lopins attenants aux maisons, qui étaient exploités par la population à l'époque soviétique, sont délivrés gratuitement en propriété aux habitants. On impose l'appropriation par les nouveaux *conseils de villages*, équivalents des mairies, de terres appelées « terres de réserve »: chaque Kolkhoze doit obligatoirement transférer 15 % de ces terres aux conseils municipaux. Cela comprend bien souvent les terres les moins fertiles, ou encore les pâturages attenants aux habitations et s'étendant le long des cours d'eau. Ces terres sont mises, à l'occasion d'une nouvelle loi, à disposition de toute personne ayant une expérience ou une éducation agricole et pouvant en justifier, à raison de 100 ha de terres louées à la commune par paysan, dont 50 ha arables maximum. La loi leur assurera la propriété de l'équivalent d'une part foncière (Voir ci-dessous) après six années d'exploitation. Apparaissent ainsi, avec la volonté de développer l'agriculture individuelle, de nombreuses exploitations « familiales » ou apparentées. Toutefois, la mesure sera un échec relatif, car les conditions d'accès à la mécanisation et les difficultés économiques très graves de la première moitié des années 90 ne permettront qu'à peu de paysans de faire marcher leur entreprise [4].

En 1994, le nouveau président Leonid Koutchma lance une seconde réforme agraire: les exploitations collectives sont obligées par la loi de distribuer des titres de propriété aux employés et ex-employés. Chacun de ces derniers reçoit un certificat de propriété de capital mobilier (*maynovyy pay*, distribués de façon plus ou moins importante en fonction du niveau de responsabilité des employés dans l'ancienne structure), et un certificat de part de capital foncier (l'ensemble des terres moins les 15 % de terres de réserve divisé de façon égale), appelé « *zemelnyy pay* », ci-après appelé « part foncière ». Les terres restent sous le contrôle des coopératives, dont la plupart conservent leur

organisation d'avant 1991. [2] Seuls les propriétaires désireux d'exploiter leurs parts foncières et celles de leurs proches eux-mêmes peuvent les faire cadastrer physiquement et les retirer de la ferme coopérative, certain producteurs fermiers utilisant des terres de réserves ajoutant ces terres à leur exploitation.

La politique de soutien au développement de l'agriculture familiale prends alors fin officiellement sous Koutchma, dont la politique change d'orientation et s'oriente officiellement vers la préparation du développement du modèle des « grandes exploitations » à la Sud-Américaine [3].

Les exploitations agricoles collectives, pendant cette décennie, subissent de nombreuses transformations : si la terre est distribuée de façon égalitaire, le capital est lui distribué en substitut des salaires d'une façon souvent inégale. Les responsables locaux, les directeurs d'exploitations sont souvent les premiers bénéficiaires de la distribution du matériel, du bétail, des bâtiments, des outils : les normes soviétiques sont encore très présentes, et nombreux sont les gens qui, habitué au cadre institutionnel bureaucratique et clientéliste soviétique, sont floué sans s'en rendre compte, ou en considérant cela « normal » ou « habituel ». Beaucoup d'exploitants indépendants s'étant installé à la faveur des mesures du début des années 90 récupèrent ainsi du capital à bas coût et s'agrandissent [4].

L'expérience acquise lors des réformes confirme de manière convaincante que le sens, la profondeur, la qualité et le rythme de la réforme agraire sont directement liés à l'amélioration des relations foncières, qui sont d'une grande importance pour le développement de l'agriculture. Le monopole de l'État sur la possession et l'utilisation des terres s'est avéré fatale non seulement pour les paysans et l'économie rurale, mais aussi pour le pays dans son ensemble.

Références:

1. Кірейцева О.В. Рациональне землекористування в аграрному секторі України. Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. К.: ВЦ НУБіПУ, 2015. № 231. С.43-48.

2. Кірейцева О.В. Réforme agraire en Ukraine. Аграрна реформа в Україні в умовах глобалізації. Международный научный журнал, выпуск № 11(листопада) <http://www.inter-nauka.com/issues/2016/11/1715>.

3. Le journal du fermier et métayer. Numero spécial № 561 – novembre, décembre 2006.

4. СОЧЕТ, *et al*, 2010, PARDON, 2009.

Функції підприємництва:

1. ресурсна – передбачає, що підприємництво націлене на найбільш ефективне використання трудових, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів з обов'язковим врахуванням останніх досягнень науки і техніки;
2. організаційна – зводиться до дій по організації виробництва товарів та послуг, їх збуту, а також маркетингу, менеджменту та реклами;
3. мотиваційна і соціальна – націлена на створення мотиваційного апарату підприємства і задоволення суспільних потреб споживачів.

Суть малого підприємства завжди була предметом суперечок у розвинутих країнах. Використовуються наступні визначення малого підприємства (фірми):

- ✓ Мала фірма – це фірма, якою керує власник і яка не має складної організації управління.
- ✓ Мала фірма – це та фірма, у якої доступ до ринку капіталу обмежений і яка має незначну частку свого товару на ринку.
- ✓ Мале підприємство – це фірма, якою керує незалежний власник, яка не посідає у своїй галузі домінуючого становища і відповідає певним критеріям за кількістю зайнятих і щорічним критеріям продажів.

Аналіз стану малого підприємництва в Україні свідчить про те, що суттєвих зрушень у розвитку цього сектора ринкової економіки не відбулося. Основними причинами гальмування розвитку малого підприємництва в Україні та її регіонах є:

- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого підприємництва. Це питання ще не посіло належного місця і в діяльності місцевих органів державної виконавчої влади;
- неймовірно важкий тягар оподаткування, що при-мушує багатьох суб'єктів малого підприємництва збочити в тіньову економіку;
- низькі темпи та перекося в процесі реформування власності;
- відсутність належного нормативно-правового забезпечення розвитку малого бізнесу, як підприємництва в цілому;
- обмеженість або повна відсутність матеріальних фінансових ресурсів. Багато малих підприємств розпочали свою діяльність через відсутність достатньої суми стартового капіталу, власних виробничих площ та устаткування;
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва, обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення, недосконалість системи навчання та перепідготовки персоналу для підприємницької діяльності тощо.

На тенденції розвитку малого підприємництва в Україні безпосередньо впливає негативна динаміка основних макроекономічних показників. Зокрема, спад ВВП призвів до зменшення внутрішніх

сімейні ферми перебувають поза увагою, що значною мірою знижує їхню конкурентоспроможність. Незважаючи на це, окремі сімейні ферми та господарства населення хочуть займатися свинарством для задоволення власних потреб у продуктах харчування тваринницького походження та забезпечення землеробства в необхідній кількості органічними добривами.

Крім того, якщо провести порівняльний аналіз закупівельних цін на продукцію тваринництва, то бачимо, що ціни на свинину є вищими. Очевидно, що це є наслідком високої собівартості та передумовою низької ефективності виробництва. У 2018 році середня ціна 1 кг свиней у живій вазі становила 38 грн. за фактичної собівартості 37 – 41 грн./кг. У 2019 року ціни на свинину знизились до 35 грн. за 1 кг у живій вазі що призвело до суттєвих перевитрат у галузі і, як наслідок, вищої собівартості, за яку платять кінцеві споживачі.

Отже, державна аграрна політика має бути доповнена організаційно-економічними механізмами спрямованими на захист, підтримку, модернізацію господарств населення та гармонійний розвиток усіх сільськогосподарських товаровиробників, що займаються свинарством. До того ж, необхідно контролювати собівартість вирощування свиней та вживати заходів для зниження цього показника, щоби вартість продукції залишалася стійкою.

УДК 334.7-022.51(477)

Чорноус Ю. В.
студентка

Антонюк Т. А.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Підприємство – первинна ланка суспільного поділу праці і водночас основна ланка народногосподарського комплексу, яка є товаровиробником і забезпечує процес відтворення на основі самостійності і самоокупності. Як самостійні господарські одиниці підприємства користуються правами юридичної особи, тобто мають право розпоряджатись майном, одержувати кредит, укладати господарські договори з іншими підприємствами, а також інші права.

УДК 338.242

Gechbaia Badri

Doctor of Economics, Professor
Correspondent Member of the Academy of
Sciences of Georgia Business Head of the Department of Business
Administration
Batumi Shota Rustaveli State University
Georgia

Sharilo Yriy

Director, Budgetary institution «Methodological and Technological
Centre of Aquaculture»

Korobova Nataliia

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Global
Economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

IMPROVING THE DATA COLLECTION SYSTEM IN THE BRANCHES OF NATIONAL ECONOMY

The state statistical observation for fisheries by legal entities of state statistics is conducted on forms for legal entities, which carry out: *Industrial catching*: «Report of extraction volumes (catch) of aquatic biological resources», paragraph 45 of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine (25.11. 2015 No.992), approved by Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food (26.01.2016, No.17); *Fish harvesting is conducted in the special commercial fish farms (STRHs)*: «Report on the fish harvesting and restocking of aquatic biological resources» according the Instruction on the implementation procedure of artificial breeding, cultivation. Approved by the Order of the State Agency of Fisheries of Ukraine (15.01.2008 № 4); *Aquaculture*: “Production of aquaculture in 20__ year” Form № 1A-ryba (annual) approved by the Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food (21.03.2012 № 141). Form № 1-ryba (annual) «Report of fish harvesting of aquatic biological resources» and Form № 1-ryba (quarterly) «Report of fish harvesting of aquatic biological resources» approved by the Order of the State Statistics Service of Ukraine 25.09.2015 № 219. To improve the data collection system, we have proposed a new questionnaire.

In table 7.1 Cyprinids the number and total weight of the different age groups of below listed species and groups of fishes marked with NEI (Not Elsewhere Indicated) should be noted. English name: Common carp, Silver carp, Bighead carp, Hybrid of bighead/s. carps, Grass carp, Black carp, Tench, Crucian carp, Carassius NEI, Freshwater breams NEI, Cyprinids NEI. In table

7.2 Predators the number and total weight of the different age groups of below listed species and groups of fishes marked with NEI should be noted. English name: Northern pike, Pike-perch, European catfish, Largemouth black bass, Buffalo fishes NEI, Channel catfish, North African catfish, European seabass, Gilthead seabream. In table 7.3 Salmonids the number and total weight of the different age groups of below listed species and groups of fishes marked with NEI should be noted. English name: Whitefishes NEI, Rainbow trout, Trout NEI, Huchen, Brook trout, Chars NEI.

In table 7.4 Acipenseri formes the number and total weight of the different age groups of below listed species and groups of fishes marked with NEI should be noted. English name: Siberian sturgeon, Danube sturgeon, Starry sturgeon, Beluga, Sturgeons NEI, Mississippi paddlefish, Hybrid of sturgeons. 7.5 Other fish species. In this table the number and total weight of the different age groups of below listed species and groups of fishes marked with NEI should be noted. English name: Flatfishes NEI, Mulletts NEI, Turbotts NEI, Tilapias NEI, Grayling, Eels NEI.

In table 7.6 Crayfishes, shrimps, mollusks and mussels the total weight of the four below listed groups of species marked with NEI should be noted. English name: Crayfish NEI, Caridina shrimps NEI, Mollusks NEI, Mussels NEI.

First of all, to consider the introduction of licenses in the fisheries sector of Ukraine. For example, analysis of aquaculture practices in the countries (top ten of leading aquaculture producers, including Brazil, Chile, Greece, Norway, India, Thailand and Turkey), shows that the majority of countries have a valid licensing system for aquaculture. When Ukraine will use the licensing system for granting rights, regulation and management of activities, as well as for the exclusive right to use the water bodies and land located below it, then the process of obtaining and processing of statistical data will be directly improved.

References:

1. Vdovenko N. M., Sokol L. M. Applied basis of fish policy effect to public food providing. Науковий Вісник Полісся. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 202–207.

УДК 338.43:636.4

Хінцицька В. Д.
студентка

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

Виробництво м'яса – це одна з провідних сфер у вирішенні продовольчої проблеми та забезпечення населення країни повноцінним харчовим білком. Залежно від виду тварин отримують: яловичину, свинину, м'ясо птиці, баранину, конину та інші види м'яса. Свинарство – це традиційна галузь аграрного сектору України. Завдяки багатоплідності, скоростиглості, великій забійній вазі за порівняно незначних витрат кормів на одиницю продукції свинина відіграє ключову роль у загальному виробництві м'яса.

Сьогодні в Україні виробництво свинини відбувається у двох секторах сільськогосподарських товаровиробників: великомасштабного промислового та індивідуального. При цьому за останнє десятиліття на господарства населення припадає 40–50 % свинини від загальної її кількості. На 2020 р. у господарствах населення вироблено 40,6 % свинини. Однак, за кількістю поголів'я свиней все ж таки домінуюче положення займають спеціалізовані сільськогосподарські підприємства.

Промислові господарства України укрупнюються. Так, близько 70 % промислових свиней сконцентровано на 130 фермах з поголів'ям більше 5 тис. гол., а їх питома вага поступово зростає. Малі ж виробники (з поголів'ям менше 2 тис. гол.) поступово залишають сектор. Водночас із розвитком та укрупненням промислових виробників свинини в Україні спостерігається скорочення їх чисельності. Так, станом на 1 лютого 2020 року порівняно з аналогічною датою 2019 року поголів'я свиней зменшилось на 309,2 тис. голів. Тенденція спаду має місце як у великомасштабних товаровиробниках так і в індивідуальних фермах (-123,3 тис. голів та -185,9 тис. голів відповідно).

Хоча слід зауважити, що найважче особистим господарствам населення. Свинарство й надалі залишається дотаційною галуззю, а це означає, що за рахунок програм державної підтримки інвестиції у поліпшення біобезпеки свинокомплексів, розвиток племінного свинарства відбувається винятково у господарствах корпоративного сектору. Відповідно, господарства населення та

Неабиякою мірою цьому сприяло рішення закрити продовольчі ринки. Зросли ціни й на інші овочі «борщового набору».

З ухваленням закону про обіг сільськогосподарських земель (документ відкрив ринок сільгоспземель, що було умовою для надання кредиту МВФ) стабілізувався курс долара, що безпосередньо вплинуло на ціну продуктів, які Україна імпортує. Зокрема, завдяки цьому зупинилося зростання попиту на цибулю, яка подешевшала на початку тижня на 2-3 грн за кг. До недавнього часу ми експортували цибулю, але ціна почала зростати, і Україна стала її імпортувати. Водночас найбільш чутливими в ситуації із загрозою коронавірусу, що насувається, виявилися продукти, що традиційно вважаються головною опорою імунітету – лимони, імбир і часник. "У перші ж тижні карантину лимони подорожчали буквально втричі, ціни на імбир зросли в 3-5 разів, значно подорожчав часник, який злетів до 120 грн/кг на ажіотажному попиті. Надії на стабілізацію цін на ці позиції найближчим часом, на жаль, немає. Зокрема, лимони Україна імпортує з Туреччини, яка призупинила їх постачання на зовнішні ринки. Часник Україна останні 7 років переважно постачає з Китаю.

Дрібні сільськогосподарські товаровиробники зіштовхнулися з проблемою реалізації власної продукції через коронавірусні карантинні заходи, введені урядом, до 80 % овочів та городини в Україні продається на сільськогосподарських ринках малими сільськими товаровиробниками, які не допущені до мереж продовольчих супермаркетів. Крім того, на ринках торгують сільські пенсіонери, для яких це надважливе додаткове джерело для існування. У зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)», держава звільнила агровиробників від податку на землю і від орендної плати за землі сільськогосподарського призначення державної власності на два місяці. Економія коштів для сільгосптоваровиробників складе приблизно 486 мільйонів гривень. Зниження попиту на соняшникову олію та зерно немає і не очікується. Отже можна зазначити, що ситуація на економічному ринку питання експорту і імпорту для України, як аграрної країни, залишається досить складним, можна сказати не вирішеним. Дуже багато факторів буде залежати від того, як швидко світ і насамперед Україна зможе подолати коронавірусну хворобу.

УДК 579.68: 628.1.034.2:663/664-027.45

Kravtsova Oksana

Junior scientific Laboratory of microbiological studies of food and feed of microbiological research department

Marchuk Olga

Leading veterinarian

Laboratory of microbiological studies of food and feed of microbiological research department

State Scientific and Research Institute of Laboratory Diagnostics and Veterinary and Sanitary Expertise

Kravtsov Stanislav

student

m. Kyiv, Ukraine

THE CONTROL OF THE MICROBIOLOGICAL INDICATORS IN THE WATER AS A FACTOR OF QUALITY AND SAFE FOOD PRODUCTION.

According to the WHO, more than 400,000 deaths in the world are caused by food borne diseases every year. Guaranteeing the quality of food is the main task of manufacturers and retailers to ensure that products reach the consumer.

For European and Ukrainian food companies, one of the main requirements for the water is that they use is its microbiological purity. Water is required in many technological processes: for periodic rehabilitation of equipment and containers, high-temperature processing the preparation of raw materials, for the cooling of finished products and as a recipe component in the production of meat semi-finished products, sausages, juices, canned goods, confectionery and milk products. Ukrainian enterprises use drinking water from a centralized water supply network or from their own wells. Such water must comply with the Law of Ukraine "On Drinking Water and Drinking Water Supply", State sanitary rules and norms 2.2.4-171.-10 "Hygienic requirements for drinking water intended for human consumption" and Council Directive 98/83 EC.

Due to the development of technological processes and the raising of European standards for the production of quality competitive certified food products, Ukrainian enterprises are actively implementing the HACCP system, which is turn leads to more stringent requirements for the number of production processes, including the quality control is an important place.

According to the analysis of the water research reports of the enterprises of processing of raw material of animal origin and production of foodstuffs

conducted by the state regional laboratories of the State Consumer Service and the State Scientific and Research Institute of Laboratory Diagnostics and Veterinary and Sanitary Expertise the discrepancies in the microbiological purity of water revealed the following major indicators: coliform bacteria – 57 %, E.coli - 20%, exceeding the allowable level of total bacterial contamination – 18 % and the presence of Enterococcus in 5 % in Ukraine for the last 5 year. The Salmonella and Clostridia - less than 0,1% were separately detected. These indicators may indicate that contaminated water enters the water supply network of enterprises from sewage drains, landfills, cesspools. Water non-compliance with sanitary and microbiological standards can be regarded as a factor in the contamination of products or raw materials for their manufacture and may pose a threat to the health of the consumer, causing a number of serious diseases.

Therefore, to prevent this, there is a need for regular analysis of critical points and risks associated with the use of water by businesses and the improvement the existing water quality control measures when applied at production facilities. The problem should be based on the experience of world leaders in food production.

References:

1. World Health Organization, European Regional Office / Information Reference [Electronic resource]. - Access mode: euro.who.int.
2. State sanitary rules and regulations 2.2.4-171-10 "Hygienic requirements for drinking water intended for human consumption".
3. Council Directive 98/83/EC on the quality of water intended for human consumption.
4. DSTU 4808: 2007 Sources of centralized drinking water supply. Hygienic and environmental requirements for water quality and selection rules.
5. Order No. 60 dated 03.02.2005 MV Sanitary and microbiological control of drinking water quality.

недоліки сучасної системи державного контролю в сфері земельних відносин в Україні, виділимо наступні:

- діяльність органів, уповноважених на здійснення контролю переважно є реакцією на зловживання у сфері землекористування, проте недостатньо проводяться превентивні заходи;
- контрольні функції в сфері земельних відносин досить часто покладаються на органи, які здійснюють управління ними;
- відсутність дієвого механізму самоврядного контролю за використанням і охороною земель;

Сучасний стан розвитку територій вимагає завершення земельної, аграрної адміністративно-територіальної та бюджетної реформ, регуляторного інституціонального втручання держави в економічний оборот земель сільськогосподарського призначення, на принципах соціальної збалансованості та землевпорядних вимог формування землекористування, розробленої системи обмежень на ринку земель і формування стимулюючих правових норм для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

УДК 616-036.21:631.1

*Уланова О. С.
студентка*

*Наконечна К. В.
к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА АГРАРНУ ПОЛІТИКУ

Пандемія, яка викликана вірусом COVID-19, і пов'язані з нею карантинні міри наносять великий економічний збиток практично для всіх галузей економіки. Аграрна сфера не є виключенням.

Ажіотажний попит, який почався у зв'язку з введенням коронавірусного карантину, прискорив зростання цін а також збільшив кількість витрат для всіх підприємств і насамперед громадян. В середньому сума додаткових витрат на людину для аграрних підприємств зросла на 300 грн.

Ціна на гречку буквально злетіла протягом декількох тижнів. Ціна на картоплю зросла з 9-10 допочатку карантину до близько 15 грн за кг нині.

конференції, м. Київ, 20 березня 2009 р.: У 3-х частинах, РВПС України НАН України. – К.: РВПС України НАН України, 2009. Ч.3 С. 289-292.

2. Добряк Д. С., Мартин А. Г. Напрями вдосконалення нормативно-правової бази регулювання земельних відносин. Землеустрій і кадастр. № 4. 2009. С. 5-10.

3. Мартин О. М. Державне регулювання ринку земель в Україні. Науковий вісник, 2004. випуск 14.1-С.262-266.

УДК 332.2.021.8(477)

Третякова К. М.
студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Україна має унікальні за структурою земельні ресурси та є лідером серед країн Європи за показниками площі сільськогосподарських угідь у розрахунку на душу населення, обсягами чорноземів. У той же час, чинний законодавчий механізм, який регулює питання землекористування, не забезпечує раціональність та ефективність використання земель, що, в свою чергу, не сприяє стратегічному розвитку економіки держави, а також може привести до погіршення стану навколишнього середовища.

Сучасна ситуація в Україні в сфері землекористування обтяжена рядом нерегульованих економічних, адміністративних, аграрних та інших питань. Основною причиною недостатньої ефективності земельних відносин та землекористування в Україні є нераціонально побудована система державного управління земельними ресурсами, якій притаманні неузгодженість, непослідовність і суперечливість рішень дій різних виконавчих органів влади, а також відсутність належного механізму контролю за процесами земельних відносин та землекористування. Вагомою проблемою виступає відсутність належного механізму адміністрування плати за землю, який не враховує її реальну вартість, а також відсутність дієвого законодавчого механізму охорони земель сільськогосподарського призначення з родючими ґрунтами. Узагальнюючи

УДК: 338.43:316

Heraimovych Violeta

*Ph.D., Docent National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine*

Kyiv

Ukraine

Humeniuk Iryna

*Ph.D., Department of finance, economics and economics cybernetics
Podilsky Special Educational-Rehabilitation Socio-Economic College*

MODEL OF COMPETITIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE'S ECONOMY

The needs to increase the efficiency of the organizational and economic mechanism for the investment activity regulation, mobilize internal resources and create favorable investment attracting conditions are still pending in Ukraine. Promotion and attraction of the investments into Ukrainian economy is a prerequisite for the sustainable economic growth. The experience of economically developed countries is convincing that today, positive economic indices mostly depend on the scale and quality of the investment activity as well as on the structural and technological changes. It is possible to assert that trends and overall level of the investment processes form the strategic basis for a sustainable economic growth.

The sharp decline of the investment activity in agriculture recent years has led to the weakening of the material and production base of the agricultural producers, decrease in its profitability and efficacy, lowering level of production concentration and specialization, poor development of the agricultural market infrastructure. Search for the ways out of the crisis situation that Ukraine's agriculture faced today is impossible without the attraction of additional investments. Development of agricultural production on the basis of investment activity intensification has significant differences from other branches of the national economy. In agriculture, the most important and industry-specific peculiarity is preceded by the fact that the main primary mean of production here is land, other biological means of production and uncontrolled (stochastic) factor – natural elements and climatic conditions. Land can not be increased arbitrarily, this determines the specific feature of the agricultural production intensification targets and investment essence. Land is just a spatial production base that has no relation to the intensification process in non-agricultural businesses. Intensification there is a fully controlled process, the essence of

which is to invest into excellence and build up technical and technological potential, which is reflected in the asset balance sheet dynamics.

In agriculture the process of intensification lays first of all within the quality improvement of land, as the main mean of production of natural origin. Instead of being narrowly targeted, the investments here are more broad and systematic, their amounts and influence on the production potential increase are not reflected by the asset balance sheet growth. Land is not only an essential condition of human life and activity, but an indispensable factor of agricultural production for their food supply and security. The type of land ownership transforms from an absolute right into a conditional, regulated one. The directions of investment activity of agricultural enterprises as a whole, as well as in other industries, are technical and technological by their content but they have a specific difference. These investments into the development of technologies in agriculture, in addition to the conventional content, are also directed at reducing the dependence on the fluctuations of natural and climatic conditions, i.e. the influence of the stochastic factors. In agriculture only one part of the production means is represented by technical hardware tools; the second (decisive) one is living organisms (plants and animals). Their improvement can not be simply done by way of re-design and new version release, but by changing their biological nature, using methods of genetics and breeding (the production of high-yielding varieties of agricultural crops and animals or their hybrids), which is difficult to regulate and is time consuming.

The sustainable development of agricultural production on the basis of the investment model, as already noted, requires a radical renovation of the technical means of production of the whole industry and increase of the agricultural sector competitiveness, which is a task far beyond the framework of a particular firm. Considering the significant losses of production capacities that occurred in the previous period of economic depression, today's task is the implementation of large-scale measures of replenishment of lost and worn-out production means of the industry combined with their modernization and optimization of their structure by the criterion of the productivity level and compliance with the advanced technologies of agricultural production.

залишається найвищою в світі розораність сільськогосподарських угідь – 78 відсотків. Роботи щодо раціоналізації землекористування та охорони земель проводяться досить повільно і як результат – деградація ґрунтового покриву деяких територій досягла критичного стану.

Недосконалість регулювання земельних відносин, організації землекористування, інші проблеми галузі обумовлюються й відсутністю фінансування фундаментальної землевпорядної науки, наукового обґрунтування оптимального використання земельних ресурсів, наукових досліджень перспектив розвитку земельних відносин, апробації законодавства тощо. Не вистачає галузі й високопрофесійних кадрів.

Вирішення цих питань можливе лише за умови проведення землевпорядних робіт і заходів, які спрямовані на регулювання земельних відносин. Формування системи землевласників та землекористувачів: - видача громадянам державних актів на право власності на земельні ділянки (земельну частку (пай)) та на спільну часткову власність; - виконання землевпорядних робіт по передачі земель у власність громадянам, яким надані земельні. Запровадження єдиної системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень, створення автоматизованої бази державного земельного кадастру: – створення електронного реєстру земельних ділянок, що знаходяться у власності і користуванні громадян, бази даних договорів оренди та автоматизованої бази даних державного земельного реєстру; – підготовка персоналу (державних реєстраторів і технічної служби підтримки).

Формування ринку земель: – виконання землевпорядних робіт щодо грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів; – виконання землевпорядних робіт щодо грошової оцінки земель населених пунктів; – підготовка до продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення через аукціон[3]. Інвентаризація земель: – виконання землевпорядних робіт по інвентаризації земель населених пунктів; – виконання землевпорядних робіт по інвентаризації земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів. Розмежування земель державної та комунальної власності: – виконання землевпорядних робіт та виготовлення проектів землеустрою щодо розмежування земель права державної та комунальної власності. Проведення землеустрою територій: – складання проектів землеустрою адміністративно-територіальних утворень з техніко-економічним обґрунтуванням використання та охорони земель; – виконання землевпорядних робіт по встановленню меж населених пунктів.

Список використаних джерел:

1. Мартин А. Г., Євсюков Т. О. Стан земельних відносин як стримуючий фактор розвитку продуктивних сил України. Матеріали міжнародної наукової

Ткачук І. В.
студент

Герасименко Н. А.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день розвиток сільського господарства в нашій державі відбувається в умовах незавершеності аграрної реформи. Запорукою раціонального використання землі є формування ефективної системи управління землекористуванням. Але враховуючи відсутність глибоких теоретико-методологічних основ системи управління землекористуванням її розвиток обмежується екстенсивним способом використання земельно-ресурсного потенціалу.

В сільському господарстві земля виконує роль операційного базису і предмету праці, одночасно – засіб і предмет праці з продуктивністю, яку їй надає специфічна властивість – родючість ґрунту. Завдяки цим властивостям, і переважно родючості, визнано, що земля, безсумнівно, є основним засобом виробництва в сільському господарстві [1].

Більшість власників і землекористувачів у населених пунктах не мають правостановлюючих документів на землю. Оформлення правостановлюючих документів на земельні частки (паї) у багатьох випадках провадиться без визначення меж земельних ділянок у натурі (на місцевості). Оренда таких земельних ділянок призводить до втрати власником права володіння і розпорядження ними, обумовлює зниження родючості ґрунтів і здійснюється за мізерну плату.

Ринок земель несільськогосподарського призначення та підготовка включення в оборот земель сільськогосподарського призначення розвивається в умовах недостатньої законодавчої бази, в першу чергу відсутності законів України про ринок земель та про державний земельний кадастр. Не створюється інфраструктура такого ринку.

Недостатньо врегульована процедура продажу земель, проведення земельних аукціонів і конкурсів, не створюються земельні банки, біржі.

Недостатньо реалізується одне з головних завдань земельної реформи – раціональне використання та охорона земель. В Україні

Sinenok Igor

Postgraduate of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

Makhyboroda Kateryna

*Applicant of the Department of Global Economy
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

Dmytryshyn Roman

*Full member of KPNZ «Kyivska Mala Academy of Sciences of Student Youth»,
Department of Philosophy and Social Sciences*

MECHANISMS FOR REGULATING THE DEVELOPMENT OF SECTORS OF THE NATIONAL ECONOMY

All economic activities need the information (not verbal, but numerical and in figures) for management process. Information must show the changes in these numbers. A comparison of Ukrainian statistics structure shows that it corresponds to the forms and content of the European Union, and therefore FAO. Basic principles of the organization of statistical observation of fish enterprises are based on common methodological approaches that provide a comparable dynamics of information on the extraction of aquatic biological resources and fisheries production (works, services).

State statistical observation for fishing enterprises has the following main characteristics/ Type of state statistical observation: by degree of unit's coverage: combined (solid / non-essential main massif); by the time of data registration: current. Organizational form of the state statistical observation: statistical reporting. Method of the state statistical observation: documentary accounting. Unit of the state statistical observation: an enterprise. Respondent of the state statistical observation: a legal entity that carries out fisheries. Organizations of state statistical monitoring: The State Statistics Service of Ukraine, territorial organizations of state statistics. Place of state statistical observation: regions of Ukraine.

National classifications used for the state statistical observation: KVED - Classification of types of economic activity; SKOF - Statistical Classification of Organizational Forms of Economic Subjects; KOATUU - Classifier of objects of the administrative-territorial structure of Ukraine; NPRA - Nomenclature of fisheries and aquaculture products. A result of carrying out the state statistical monitoring on fisheries activities of legal entities is raw and generalized data used for tracing the volumes and dynamics of the extraction of water bioresources by fisheries water bodies, fish species, groups of economic entities,

fisheries production volumes (works and services) and calculation of the fish consumption fund and its consumption per person. To improve the data collection system, we have proposed a new questionnaire. The questionnaire has four pages. On each pages there is room to fill in the identification code of the submitted questionnaire will be done by the statistical office.

This code will allow to separate the 1st confidential page from the 2nd, 3rd and 4th pages on which technical information and data are recorded. The same code which should contain year and the codes of region (two digits), district (three digits) and number of farm (two digits) will allow easy archive and evaluation of submitted data.

Code given by State Statistical Office:

2	0	1	7	-	-	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 Page:

1	#
---	---

1st Section: References to relevant laws and regulations and deadlines. This section which contains links to relevant laws and regulations as well as shows deadlines to submission should also clearly declare that data submitted will be exclusively used for aggregated statistical purposes with confidentiality at handle and processing consequently will not be allowed to trace back and identify the fish farm by third person/organization.

2nd Section: Administrative and personal particulars of the fish farm. In this section filling in data is self-explanatory, hence do not need additional explanation how to do this.

3rd Section: Type of enterprise, fish farm, culture and rate of water reuse

3.1 Type of enterprise	<u>3.1.1 Limited Liability Company</u>	3.1.2 Open Joint Stock Company	3.1.3 Closed Joint Stock Company	3.1.4 General Partnership	3.1.5 Limited Partnership	3.1.6 Family Farm	3.1.7 Individual entrepreneur
---------------------------	--	--------------------------------	----------------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------	-------------------------------

In the section the type of enterprise should be selected. This is done by underlining the matching choice in the relevant box.

УДК 336:338.432

Sokur Larysa

*Ph.D., Docent National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv
Ukraine*

TO QUESTION OF ESTIMATION OF PRODUCTION POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

In the period of globalization changes and corporatization of socio-economic relations in the agrarian sector of Ukraine, the resourceful support of agricultural enterprises, in particular the provision of agricultural commodity

того, існують такі інфраструктурні проблеми як недостатня глибина українських річок (дозволяє працювати лише річковим баржам, що можуть перевозити не більше трьох тисяч тон вантажу), відсутність сигнальних був та потужностей, щоб вантажити зерно на річкові судна [2].

Очевидно, на перший план для України виходить потреба в інвестиціях для оновлення та перебудови власної транспортної інфраструктури, яка стала слабким місцем вітчизняного експортера. Окрім значних інвестицій в розбудову та оновлення транспортної інфраструктури, мінімізувати вплив людського фактору в процесі подачі та оформлення документів, оптимізувати ціни та тарифи на послуги з перевезення та оформлення вантажів, розвивати галузеву агрологістику (наприклад, запровадження концепцій віртуальних ланцюгів поставок з віддаленим доступом та адмініструванням).

Список використаних джерел

1. Голомша Н. Є., Дзядикевич О. Я., Липницька Т. А. Мінімізація експортних витрат як напрям підвищення конкурентоспроможності українського зерна. «Молодий вчений». № 9 (49). 2017. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/9/113.pdf>
2. Киричевський І. Місія (не)можлива: чи можна наростити річкові перевезення зерна хоча б на мільйон тон? Agravery. 2018. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/misia-nemozliwa-ci-mozna-narostiti-ričkovi-perevezenna-zerna-hoca-b-na-miljon-ton>.
3. Україна скоротила експорт зерна вперше за п'ять років. 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/09/10/640397/>.
4. Vdovenko N. M., Zalizko V. D., Heraimovych V. L. Common Agricultural Policy of the European Union – The present and the future. Non- EU member states point of view. Warsaw. 2018. P. 71 – 80.

Терновенко О. С.
студентка

Гераймович В. Л.
к. е. н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАСІННЯ КУКУРУДЗИ В УКРАЇНІ

Вітчизняний агросектор зі значними експортним потенціалом може стати рушієм розвитку національної економіки, надаючи імпульс інвестиційному, технологічному та соціальному піднесенню України, однак ефективне використання експортних ресурсів в країні обмежене недостатнім транспортним та логістичним забезпеченням.

У 2018-2019 маркетинговому році на тлі скорочення врожаю вперше за останні 5 років відбулося падіння експорту зерна на 9,6 %. Що стосується кукурудзи, то в 2018-2019 маркетинговому році Україна не змогла повною мірою реалізувати свій експортний потенціал через конкуренцію з американською пропозицією [3].

Як свідчить досвід попередніх років, навіть найвищі показники експорту не приносять вітчизняним виробникам значних прибутків, що зумовлено високими експортними витратами. Відповідно до інтегрального показника Logistics Performance Index (LPI), Україна посіла за ефективністю логістики тільки 80 місце у світі, поступившись Казахстану, Алжиру, Намібії та багатьом іншим країнам, які теж мають статус країн з транзитивною економікою. Отже, конкуруванню на світовому ринку кукурудзи на основі витрат українським виробникам заважає логістична складова, оскільки на сьогоднішній день Україна не може забезпечити прийнятні ціни на транспортування продукції. У цьому випадку Україна має два варіанти [1]: 1) екстенсивний розвиток – нарощувати експорт і надалі; 2) інтенсивний шлях – пошук внутрішніх резервів для мінімізації експортних витрат, зокрема зниження транспортної та логістичної складової у ціні експорту.

Як перспективу для розвитку експортної логістики в Україні відзначають розвиток річкової логістики. Теоретично, транспортний потенціал річок України (Дніпро і Південний Буг) величезний. Однак, в Україні існує нестача річкових суден для масштабних перевезень вантажів, а нарощення флоту річкових суден потребує значних інвестицій. Крім

producers with land resources, labor resources and basic production facilities, takes the lead. Because the level of supply of agricultural enterprises to the production potential affects the results of their production activities. That is why an important problem of the current stage of development of the Ukrainian economy is the search for effective directions of reproduction, formation and effective using of the existing production potential of agricultural enterprises necessary for the production of agro-food products determined by the state programs and business plans.

Issues of development, formation and production potential using were researched by such economists as: G.M. Boikivska, O.V. Velichko, O.M. Vyshnevskaya, M.M. Glushyk, O.U. Ermakov, and others. The results of researches of economists cover a wide range of the mentioned problem. However, the economic science does not fully investigate possible methodological approaches to assessing the agricultural potential of agricultural enterprises from the point of view of its formation and using. This causes the need for appropriate research in this direction in order to increase the efficiency of the use, formation and development of production potential of economic entities. From the point of view of economic theory, production potential can be described as a material condition for the reproduction of land, labor, material and technical resources and as a set of balanced factors for the effective functioning of agricultural enterprises, regardless of ownership. In turn, the growth of production and its efficiency increasing are determined by the quantity, quality and level of use of the main resources of agricultural enterprises - land, labor and material and technical means.

It is worth to note, that domestic scientists point out the collapse of the structure of the production potential of the agrarian economy, characterized by a slow pace of reproduction of fixed assets and investment; the transformation of land; reduction of capital turnover; release of labor [1]. The imbalance in the system of utilization of production potential of agricultural enterprises requires the creation of favorable conditions for the active flow of capital and labor in the agrarian sector through large-scale measures for the reconstruction and modernization of its branches. Dismissed resources should be sent to profitable branches. At the same time, the domestic agrarian sector of the economy does not possess a powerful production base, characterized by immobilization of resources, long-term capital turnover, and thus demonstrates the hopelessness of achieving economic success from diversification [1-2].

Thus, it is possible to draw the following conclusions and recommendations regarding the formation and effective agricultural production potential using of the agricultural enterprises, which are as follows: firstly, the methodological provisions concerning the assessment of the agricultural potential of agricultural enterprises in the context of the rating assessment have been further developed in the article; secondly, the research method used in the research method rating method for assessing the level of production potential of

agricultural enterprises with the definition of integral indicators according to the established system of economic indicators of the main aspects of the activity of agrarian manufacturers in the dynamics proved to be quite effective, since the results allow to make a deep analysis of the impact of certain aspects of the activities of enterprises on the general the level of their competitiveness, taking into account the trends of change in the conditions of globalization.

References:

1. Boikyvska G. M. Napryamy pydvushchennya efektyvnosti vykorystannya vurobnuchoho potencyalu pererobnyh pydpryemstv APK: monografiya. G.M. Boikyvska. Ternopil : Krok, 2012. 238 c.
2. Єрмаков О. Ю., Богач Л. В., [Величко О. В.], Нагорний В. В. To question of estimation of production potential of agricultural enterprises. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. Vol 3, No 26. С. 162-168.

УДК 631.1:005.391.6

Герасимів З. М.

к. геогр. н., доцент

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»
м. Бережани, Тернопільська обл.
Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ

Використання інновацій виступає важливим фактором економічного зростання, забезпечує підвищення якості, ефективності та конкурентоспроможності виробленої продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Інноваційна спрямованість виробництва сприяє раціональному використанню сировини, підвищенню якості та різноманітності виробленої продукції, зменшенню втрат під час збирання, транспортування, зберігання та виробництва, зниженню собівартості, ефективному використанню матеріальних та трудових ресурсів, розширенню ринків збуту.

Дослідженню інновацій в аграрній сфері присвячені праці багатьох вчених, зокрема: В. Г. Андрійчука, О. В. Шубравської, П. Т. Саблука, О. В. Шкільова, М. І. Долішнього, О. Ю. Єрмакова, В. М. Трегбчука та інших.

Щодо державної підтримки, урядом прийнято постанову від 30 січня 2019 року № 110 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 107», якою, зокрема, вдосконалено та деталізовано механізм надання державної підтримки за напрямками, які фінансувались у 2018 році. Зокрема, у 2019 році збільшено розмір дотації за утримання корів із 750 до 900 гривень за одну голову (двічі на рік). Важливим фактором розвитку галузі тваринництва, особливо молочного скотарства, є кооперація. Тому за окремою державною програмою «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств» передбачено фінансування обслуговуючих кооперативів: у розмірі 70% компенсується вартість придбаного обладнання, зокрема для первинної обробки та переробки молока

Отже молочну галузь України можливо зробити конкурентоспроможною на світовому ринку за умови інвестиційних вкладень та часу для опанування ресурсів підприємствами. Через достатньо високу конкуренцію на ринку, виробникам молокопродуктів необхідно модернізувати свої підприємства, використовувати енергозберігаюче обладнання та збільшувати асортимент продукції залежно від потреб споживача.

Список використаних джерел:

1. Ільчук М.М. Ефективне функціонування молокопродуктового підкомплексу України / Ільчук М.М. – К.: Нічлава, 2004. – 312 с.
2. Виробництво молока в Україні за 2019р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2857892-virobnictvo-moloka-v-ukraini-zmensilosa-na-37-derzstat.html>
3. Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2654279-cogoric-na-pidtrimku-skotarstva-spramuut-14-milarda-minagro.html>

Сьомченко Н. Г.
студентка

Кос Н. В.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

Молоко та молокопродукти завжди посідали особливе місце на ринку України. Оскільки Україна вважається аграрною країною, то виробництво молока є одним із ключових напрямів тваринництва. Внаслідок правильно побудованої селекції нівелюється фізіологічна сезонність молочної галузі і забезпечується безперервне надходження коштів підприємствам та господарствам населення протягом року.

Незважаючи на досягнення в науці, сільське господарство зазнає економічної кризи. Наразі відбувається різке скорочення валового виробництва молока через зменшення худоби молочного напрямку. За даними державної служби статистики України за 2019 рік було отримано близько 9,69 млн тонн молока, що на 3,7% менше, ніж за 2018 рік. У тому числі сільськогосподарські підприємства виробили 2,72 млн тонн молока (на 1,4 % менше, ніж у 2018 році), а господарства населення – 6,97 млн тонн (на 4,6 % менше). Щодо областей, то найбільше молока у 2019 році виробили у Вінницькій області – 764,4 тис. тонн (на 7,3 % менше, ніж за 2018 рік), а найменші обсяги виробництва молока у 2019 році продемонстрували у Луганській області (125,2 тис. тонн; на 1,4% менше, ніж у 2018 році) [2].

Однією із причин стрімкого зниження валу молока є низькі закупівельні ціни для домогосподарств населення і сільськогосподарських підприємств вцілому. Господарства населення не маючи змоги вплинути на ринкові ціни або ж оптимізувати витрати виробництва та якість продукції, просто реалізують молочну худобу на м'ясо.

Покращити і стабілізувати ситуацію в Україні можливо за підвищення закупівельних цін на молочну сировину та мінімізувати їх коливання впродовж року шляхом вчасної державної підтримки для сільськогосподарських кооперативів та сімейних ферм. Кооперативи дозволяють селянам реалізовувати продукцію за передбачуваними цінами, а малим фермерським господарствам – ставати конкурентоспроможними.

Інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

В аграрній сфері запровадження інновацій передбачає покращення існуючих або використання нових енерго- та ресурсозберігаючих технологій, часто екологічнобезпечних, застосування нової або вдосконаленої техніки, використання іншої сировини, виробництво нової продукції, нових сортів рослин, порід тварин, добрив, кормів, засобів захисту рослин.

Розвиток агровиробництва на інноваційних засадах сприятиме розширенню можливостей використання ресурсів, забезпечить виробництво різноманітних, якісних та безпечних продуктів харчування, допомагатиме отриманню конкурентних переваг та збільшенню прибутків.

Основними перешкодами на шляху запровадження інновацій в аграрній сфері є наступні:

- нестача коштів у сільгоспвиробників для здійснення інноваційної діяльності;
- висока вартість інновацій;
- недостатня державна підтримка;
- несприятливе політико-правове середовище;
- низька інвестиційна привабливість аграрного виробництва;
- відсутність належного кредитування та страхування сільгоспвиробників.

Держава повинна сприяти здійсненню інноваційної діяльності в аграрному секторі, оскільки він є гарантом продовольчої та економічної безпеки, важливою статтею експорту та джерелом надходжень до бюджету.

Для розширення інноваційної діяльності в аграрній сфері необхідно:

- сприяти розвитку аграрної науки та підготовці кваліфікованих кадрів для потреб аграрного виробництва;
- запровадити податкове стимулювання для виробників, які використовують інновації;
- сприяти залученню інвестицій в інноваційні проекти;
- гарантувати кредитно-фінансову підтримку сільгоспвиробникам;
- розробити та запровадити інноваційну стратегію розвитку аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07. 2002 р. № 40-IV. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2002. № 36.

Замора О. І.

к.е.н., доцент

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»
м. Бережани
Україна*

ТУРИСТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РАЙОНУ

Туризм істотно впливає на багато секторів економіки, насамперед на торгівлю, транспорт, сільське господарство, зв'язок, готелі та ресторани, будівництво, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним з найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки.

Туристична галузь є невід'ємною складовою частиною світового ринку і багато розвинутих країн світу давно перетворили туризм на найприбутковішу статтю своїх бюджетних доходів, ефективно використання багатих туристичних ресурсів Бережанщини сприятиме розвитку внутрішнього і в'їзного туризму та сталому соціально-економічному розвитку території.

Бережанський район знаходиться у Західному регіоні України, займає площу 660 км². Межує з територією Львівської та Івано-Франківської областей України. Місце знаходження Бережанщини поблизу Карпатського рекреаційного регіону посилює можливості відпочинку й оздоровлення населення.

Туристично-рекреаційну сферу Бережанщини можна вважати однією із пріоритетних, проте, на сьогодні туристична сфера району перебуває в стані хаотичного, розрізненого та повільного розвитку, незважаючи на вигідне геополітичне розташування та конкурентоспроможну туристичну базу для розвитку практично усіх видів туристичної діяльності. Комплексне освоєння туристично-рекреаційного потенціалу є надзвичайно важким та трудомістким процесом, оскільки для всебічного вирішення проблем розвитку галузі свої зусилля повинні об'єднати усі суб'єкти туристичного ринку та зацікавлені сторони з метою створення та втілення в життя загальної концепції, яка в кінцевому результаті принесе корисний ефект кожному учаснику.

Маючи потужний рекреаційний потенціал, високий ступінь забезпеченості трудовими ресурсами, район може стати платформою для вкладання інвестицій у туризм іноземними фірмами, важливим місцем формування міжнародних туристичних потоків.

контролю, зменшити тривалість митних формальностей, сприяти спрощенню митних процедур, створити умови для планування заходів митного контролю як на кордоні, так і при митному оформленні товарів та транспортних засобів комерційного призначення.

Серед інформації, яка може подаватися при попередньому інформуванні про переміщення товарів, транспортних засобів: відомості про найменування, код товару за товарною номенклатурою, кількість, вагу, упаковку, пломбування, маркування товарів, які перевозяться, відомості про вантажовідправника, перевізника, вантажоотримувача товару та повідомляючої сторони, найменування країни відправлення, країни призначення та країн транзиту товару, відомості про транспортні засоби, якими перевозяться товари, місця завантаження, прибуття та вивантаження товарів, відомості про товаросупровідні документи та ін. Таким чином використання і розвиток системи попереднього інформування про переміщення товарів, транспортних засобів зумовлені наступними цілями:

- зменшення загроз для національної та економічної безпеки;
- прискорення та спрощення митних формальностей при проходженні суб'єктом господарювання митного контролю, зокрема в пунктах пропуску;
- зменшення черг транспортних засобів в пунктах пропуску, скорочення часу перебування товарів і транспортних засобів в пунктах пропуску через митний кордон, підвищення пропускної спроможності пунктів пропуску;
- проведення базового аналізу ризиків щодо охорони і безпеки, здійснення контролю на предмет заборон та обмежень ввезення або вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- визначення об'єктів митного контролю, обсягу та форм митного контролю за результатом аналізу попередньої інформації;
- занесення попередньої інформації про переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон до єдиної автоматизованої інформаційної системи;
- оцінки інформації, яка міститься в документах, необхідних для проходження процедур митного контролю та ін.

Сорокун А. В.
студент

Уманець Д. П.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ПОПЕРЕДНЬОГО ІНФОРМУВАННЯ В СИСТЕМІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

Сучасна система митного контролю характеризується значним ступенем використання інформаційних технологій.

Разом з тим активізація зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, зростання обсягів міжнародної торгівлі, збільшення видів та кількості зовнішньоекономічних операцій зумовлюють необхідність вдосконалення існуючих інструментів митного контролю. Одним із таких інструментів є електронне попереднє інформування, під яким визначають: процес, в ході якого здійснюється передача та обробка електронної інформації про товари та транспортні засоби, які плануються ввозитися на митну територію або вивозитися з митної території через пункти пропуску.

При перетині митного кордону особи, транспортні засоби і товари пропускаються через державний кордон після здійснення відповідного прикордонного, митного контролю, у разі автомобільного сполучення - контролю за міжнародними перевезеннями пасажирів і товарів автомобільними транспортними засобами, у разі повітряного сполучення - контролю на безпеку, у разі морського, річкового та поромного сполучення контролю суден з метою забезпечення безпеки плавання.

В основі механізму попереднього інформування митних органів про переміщення товарів, транспортних засобів лежить обмін інформацією, зокрема електронною, між митним органом однієї країни та митним органом іншої країни, між митним органом та зацікавленою особою (перевізником, декларантом, експедитором, митним брокером або іншою особою уповноваженою суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності), що переміщує через митний кордон товари, транспортні засоби комерційного призначення.

Попереднє інформування як і автоматизована система управління ризиками є інструментом, який дозволяє підвищити ефективність митного контролю, визначити ризикоорієнтований вибір об'єктів митного

Водночас сільська частина населення, окрім ведення особистого селянського господарства та зайняття підприємницькою діяльністю в галузі вирощування продукції рослинництва, ягідництва та тваринництва, не здійснює інших видів підприємництва. Розрізнена система десяти сільських «зелених» садіб не здійснює системної діяльності із організації відпочинку та оздоровлення, не використовується в повній мірі особливості території для приваблення туристів та відпочиваючих. Наявні бази даних щодо особливостей території, маршрутів та потенційних місць для ознайомлення не систематизовані та не оприлюднені у зручному форматі для ознайомлення відпочиваючих. Наявні окремі осередки відпочинку та привабливі території недостатньо впорядковані.

Підприємництво у сфері сільського туризму на території Бережанського району має потенційні можливості розвитку шляхом залучення капіталу селян у вигляді власного будинку, землі (присадибної ділянки) та людського капіталу (членів сімей в умовах ведення особистих селянських господарств та найманих працівників у разі функціонування агрооселі).

Забезпечення сприятливих умов для організації туристичної діяльності у всіх її проявах, зокрема у сфері сільського туризму, є важливим з позицій соціально-економічного розвитку району.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко О. Б. Стан і перспективи розвитку сільського туризму в Україні. Економіка. Управління. Інновації. 2011. Вип. 1 (5). URL: http://tourlib.net/statti_ukr/melnychenko_o.htm.
2. Особливості розвитку зеленого туризму в Україні (оглядова довідка за матеріалами преси) URL: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article>

Гижко А. П.

*Проректор з інноваційної діяльності та розвитку
інфраструктури Донецький національний університет імені Василя
Стуса м. Вінниця Україна*

Михальчишина Л. Г.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Поточна глобальна криза зі зростанням продовольчих цін як одним із наслідків продемонструвала вразливість сільського господарства та сільських громад та необхідність подальшого покращення у формулюванні цілей аграрної політики, спрямованої на підтримку дрібних товаровиробників та фермерських господарств, на підтримку приватних та публічних зацікавлених сторін в аграрному секторі, на реструктуризацію сільського господарства на засадах сталого розвитку, на модернізацію сільськогосподарського виробництва та розвиток сільських територій.

Сталий розвиток сільськогосподарських підприємств можливий за умови впровадження в дію власних можливостей ефективного використання виробничо-ресурсного потенціалу, визначення стратегічної програми та чітких довгострокових цілей розвитку, реалізація яких сприятиме підвищенню їхньої ефективності та конкурентоспроможності.

Сталий розвиток аграрних підприємств можна забезпечити за умови, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання відбуваються в межах, визначених спроможністю екологічних систем до відновлення. Концептуальні засади сталого розвитку передбачають екологізацію економіки, гуманізацію, запровадження певної системи принципів підходів до питань суспільної діяльності [1].

Загалом трансформація економічної системи України, що розпочалася з проголошення її незалежності, зумовила активне формування ринкових відносин та механізмів їх регулювання, зокрема в галузі сільського господарства. У таких умовах, по суті, відбувалося формування стратегії земельних, майнових, господарських та організаційних перетворень в агропромисловому комплексі, цілями якої стало: створення умов для розширеного відтворення і використання досягнень науково-технічного

Ринок кукурудзи в Україні розвивається під впливом таких зовнішніх чинників, як зміна клімату на планеті, невпинне зростання цін на нафту й газ, збільшення світового сукупного попиту на продукти харчування та частки використання кукурудзи для виготовлення альтернативних джерел енергії. Сукупність вищезазначених чинників протягом останніх років зумовила стабільну ліквідність цієї фуражної культури на світовому ринку, що спонукало українських сільськогосподарських товаровиробників збільшувати питому вагу її посівів у загальній площі зернових.

Аналітики ринку відзначають, що в Україні поступово відбувається переорієнтація структури виробництва зернових культур у напрямку кукурудзи, оскільки ця культура має високу врожайність, стійка до погодних умов і затребувана на міжнародних ринках. На даний час на виробництво кукурудзи припадає вже понад 50 % від загального обсягу виробництва зерна в країні, причому ця цифра зростала поступово протягом останніх 20 років. Не будуть відмовлятися від вирощування культури аграрії й надалі, проте складнощі все ж виникають.

У 2019 році площі під кукурудзою в Україні зросли до 4,97 млн га, що на 8,6 % більше, ніж у 2018 році. Стійкі тенденції до збільшення площ культури демонструє всі останні роки. За словами аграріїв, 2020 рік не стане винятком: більшість опитаних агровиробників повідомили, що наступного сезону площі під кукурудзою зменшувати не будуть, навпаки, дещо збільшать.

Фахівці зазначають, що головними проблемами недоотримання врожаїв кукурудзи є навіть не зміна клімату чи раніше нетипові для більшості регіонів країни тривалі літні посухи, а невміння аграріїв пристосуватися до цих змін, підлаштувати під них технологію вирощування й обрати посівний матеріал відповідної якості. Взагалі низька якість насіння - причина багатьох проблем у агровиробництві, зокрема й кукурудзи [3].

Список використаних джерел:

1. Ільків Л. А. Сучасний стан і перспективи розвитку виробництва кукурудзи на зерно в Україні/ Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. Вип. 244. С. 120-125.
2. Москаленко А. М. Економічна ефективність застосування соломи і сидератів для підвищення родючості ґрунту. Вісник Харківського НАУ ім. В.В. Докучаєва. 2013. № 11. С. 172-184.
3. URL: <https://superagronom.com/articles/323-kukurudzyaniy-rik-problemi-visnovki-ta-prognozi>.

Отже, державна політика України з питань експорту зерна має передбачати: запровадження і здійснення пакету реформ у зерновому секторі для забезпечення і в подальшому стратегічного місця на світовому ринку продовольства; запровадження щорічного планування заходів щодо підвищення конкурентоспроможності українського зерна на світовому ринку за ціновими і якісними характеристиками; стимулювання раціонального землекористування за рахунок удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання ринку зерна та землі в Україні; забезпечення розвитку аграрного машинобудування, в тому числі за рахунок посилення науково-технологічної кооперації та співробітництва з провідними світовими виробниками техніки.

УДК 339.1:633.15(477)

Сопега Н. Д.
студентка

Михальчишина Л. Г.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

РИНОК КУКУРУДЗИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Кукурудза є однією з найбільш продуктивних сільськогосподарських культур. При створенні оптимальних умов для росту і розвитку рослин, кукурудза може забезпечити високий рівень урожайності зерна, високу рентабельність виробництва та прибутковість з одного гектара. Завдяки дуже широкому використанню зерна кукурудзи в різних галузях сільського господарства, медицини, промисловості, кукурудза у світовому землеробстві посідає одне з провідних місць серед інших культур [1].

Нині кукурудза належить до культур, що стали найвигоднішими у агровиробництві, тому пошук шляхів підвищення урожайності та якості зерна цієї культури за умови зменшення енергозатрат, часткова компенсація енергоємних ресурсів маловитратними та екологічно безпечними (біологічними) залишається важливим завданням науковців та аграріїв [2, с. 182].

прогресу; насичення національного ринку продовольством, сільськогосподарською сировиною вітчизняного виробництва та розв'язання продовольчої проблеми; підвищення конкурентоздатності сільськогосподарської продукції вітчизняного виробництва; розв'язання соціальних проблем села; ефективна інтеграція сільського господарства до світового продовольчого ринку; наукове і кадрове забезпечення аграрного виробництва; охорона навколишнього середовища [2].

Впровадження концепції подальшої реструктуризації аграрної сфери має базуватися на наступних принципах: системності, сумісності складових та їх зосередженості на досягненні завдань реструктуризації; науковості і обґрунтованості; безперервності і надійності; планомірності, пропорційності та стратегічного контексту; партисипативності; демократизму; несуперечливості оцінок; справедливого розподілу між суб'єктами ризиків; досконалого інформаційного забезпечення; гнучкості.

Сталий розвиток аграрного комплексу має багато особливостей, які необхідно враховувати при проведенні державної політики на підтримку агровиробників і проведення політики органами самоврядування [3].

Список використаних джерел:

1. Сиротюк Г. Концептуальні засади сталого розвитку аграрних підприємств. Аграрна економіка. 2018. Т. 11, № 3-4. С. 87-95.
2. Сава А. Оцінка структурних змін в аграрному виробництві регіону за роки економічних трансформацій. Економічний дискурс. 2015. Вип. 4. С. 68-80.
3. Ярмоленко Ю. О. Особливості сталого розвитку аграрного сектору економіки України. Економіка та держава. 2015. № 11. С. 112-115.

УДК 338.43:633.88(477-22)

Мірзоєва Т. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ВІДРОДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКОГО РОСЛИННИЦТВА ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

До найбільш болючих проблем нашої держави в умовах сьогодення відноситься занепад сільських територій. Одним із шляхів розвитку сільських територій в Україні, на думку автора, може бути розвиток

лікарського рослинництва. Вирощування лікарських рослин і виробництво, відповідно, лікарської рослинної сировини відбувається в аграрній сфері. Використовують продукцію лікарського рослинництва у харчовій, текстильній, парфумерно-косметичній та інших галузях промисловості, у ветеринарії та зоотехніці. Найбільшим споживачем лікарських рослин є фармацевтична галузь. [1].

Продукція лікарського рослинництва – товар неоднорідний за споживчими якостями та кінцевим призначенням, тому використовується для різних цілей і є надзвичайно багатофункціональним. Основними видами продукції лікарського рослинництва, що виокремилися в процесі розвитку й становлення галузі є безпосередньо лікарські рослини та трави, лікарська рослинна сировина, лікарські збори (чаї), ефірні олії тощо.

Цікавим напрямком використання трав'яних зборів є виробництво подушок, наповнених травами. Нині споживачі активно купують подушки, наповнені ялівцем, м'ятою, ромашкою, шавлією та ін. [3]. Розвиток лікарського рослинництва може сприяти й подальшому розвитку галузі бджільництва, так як багато лікарських культур є гарними медоносами, покращити фінансовий стан лісгоспів тощо.

Загалом, у сучасному світі існує надзвичайно багато сфер застосування продукції лікарського рослинництва. Зважаючи на багатофункціональність лікарських рослин, вважаємо, що лікарське рослинництво може бути ефективною складовою розвитку сільських територій в умовах вітчизняного сьогодення. Дана сфера в багатьох регіонах нашої держави може стати тим інструментом, який дозволить знизити рівень безробіття серед сільського населення. Селяни, що мають у власності земельні паї, можуть вирощувати лікарські рослини чи займатися збором дикоросів. Хоча, варто зазначити, необізнаному селянину буде вкрай складно отримати прибуток, засіявши паї лікарськими рослинами. Все таки, дана галузь є досить трудомісткою, технологічно складною й такою, що вимагає спеціальних знань. Тому для більшості селян оптимальним для додаткового чи основного заробітку буде збирання дикоросів, які ростуть поблизу кожного села – Україна надзвичайно багата на лікарські рослини завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам. Причому, багаті на різноманітні лікарські рослини всі регіони нашої держави. Наприклад, у західних областях нашої держави сільське населення традиційно займається збором дикорослих лікарських рослин і нині там лікарське рослинництво успішно розвивається на комерційній основі.

Варіантом покращення добробуту мешканців сіл може бути й працевлаштування на підприємстві, що займається вирощуванням лікарських рослин. Оскільки лікарське рослинництво в нашій державі поступово відроджується, підприємства, що займаються виробництвом лікарських рослин уже є практично в усіх регіонах нашої держави. Великі перспективи в плані вирощування лікарських рослин має наразі південь України. Через зміну клімату, зокрема суттєве потепління, в південних

УДК 339.1:664.7(477)

Сержан В. Ю.
студент

Дакал Ю. О.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

РИНКУ РОЗВИТОК ЗЕРНА В УКРАЇНІ

У найближчій перспективі пріоритетним напрямом зовнішньоекономічної політики нашої держави має стати розвиток експортного потенціалу зернопродуктового підкомплексу. Це завдання передбачене пріоритетами аграрної політики України.

Останніми роками на світовому продовольчому ринку суттєво зростають обсяги торгівлі зерном через збільшення його пропозиції і попиту. Це відкриває одночасно як значні можливості для розвитку вітчизняного аграрного експорту, так і створює певні ризики, пов'язані з волативністю світових цін на зернові культури. Світовий ринок зерна залишається одним із найбільш важливих стратегічних напрямів експорту вітчизняної аграрної продукції. Частка України в світовому виробництві зерна нині не перевищує 2 %, водночас потенціал його нарощування дозволяє збільшити її щонайменше до 4–5 %.

Світовий ринок зерна складається із двох важливих його сегментів - продовольчого і кормового. Перший формує здебільшого ринок пшениці і рису, тоді як другий - зернові культури кормового використання.

Загалом глобальна кон'юнктура світового ринку зерна зберігатиме тенденцію до збільшення виробництва продукції та пропозиції, що у сукупності з порівняно нижчими темпами нарощування попиту зумовить подальше підвищення запасів та волативність цін. Якщо у 2001 році Україна вирощувала 42 млн т зернових і олійних культур, то 2020 року цей показник може скласти понад 90 млн т.

При зберіганні такої тенденції Україна здатна вирощувати понад 100 млн тон зерна та експортувати майже 70 млн тон вже до 2022 року. При цьому внутрішні потреби зерна будуть залишатися задоволені повністю.

маркетингових стратегій інноваційного розвитку набуває усе більшої актуальності. Хоча, у практичній діяльності сільськогосподарських підприємств України (за винятком агрохолдингів) вони повномасштабно використовуються достатньо рідко.

Надзвичайно важливими під час розробки та впровадження даних стратегій є визначення джерел генерації інновацій в аграрному секторі, їх класифікація та інструментарій. Класифікація інновацій у аграрному секторі за підгрупами не лише конкретизує структуру об'єкта, а ще й виявляє певні проблемні елементи.

Є багато класифікацій інновацій в аграрному секторі, проте, здебільшого тут має місце підміна поняття загальної типологічної ознаки характеристикою їх видових відмінностей всередині типологічних груп [2].

За спрямованістю результатів, інновації в секторі сільського господарства, поділяють на продуктові, процесні, організаційні та маркетингові. Продуктові передбачають розробку та введення нових або вдосконалення уже існуючих продуктів, що може включати великий діапазон діяльності з продуктом. Процесні інновації поділяють на технологічні – новітні технології та процеси виробництва; організаційно-управлінські – це нові, сучасні методи організації виробництва, логістики, збуту та постачання, новітні організаційні структури управління та ін., а також соціальні – вдосконалення умов праці, відпочинку.

Інновації в агросекторі України диференціюються за видами (одними з основних є класифікації за предметом і сферою застосування, за інтенсивністю інноваційних змін, за видом об'єкта інноваційної діяльності) та мають значний потенціал розвитку. Подальший розвиток інновацій потенційно може стати передумовою формування конкурентних переваг с/г підприємств, їх ринкового успіху і, таким чином, складати основу формування маркетингових стратегій інноваційного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Всеукраїнський Хакатон Аграрних Інновацій 2018. URL: <https://agroexpert.ua/vseukrainskii-hakaton-agrarnih-innovacii-2018>
2. Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. Київ: КНЕУ, 2003. 394 с.
3. Чорна Н. П. Стратегічні вектори інноваційного розвитку сільського господарства України. Економіка та держава. 2015. № 7. С. 22-25.

регіонах з'явилася можливість вирощувати низку теплолюбивих лікарських культур, які донедавна продукував тільки анексований Крим. Така можливість – це ефективний інструмент розвитку сільських територій на півдні нашої держави, так як попит на лікарські рослини в Україні та світі, без перебільшення, колосальний і має постійну тенденцію до зростання.

Зважаючи на те, що в усьому світі галузь лікарського рослинництва є високодохідною, її розвиток у нашій державі сприятиме розвитку сільських територій. Це й зайнятість населення на постійній або сезонній основі, і розвиток малого й середнього підприємництва, і податкові надходження до сільських бюджетів.

Варто відмітити, що вирощування значної кількості лікарських рослин потребує виключно ручної праці. Цей факт також можна розглядати як позитивний у контексті розвитку сільських територій. По перше, ручний, наприклад, збір лікарських рослин є набагато більш якісним і більш екологічним, ніж механізований, а це підвищує вартість лікарської рослинної сировини. По друге, це дозволяє зайняти значну кількість робочих рук. У свою чергу, відродження широкомасштабного вирощування та заготівлі лікарських рослин зумовить появу в сільській місцевості пунктів прийому сировини, осередків логістичної та технологічної її переробки, сприятиме розвитку дорадництва. Відтак зросте зайнятість та добробут жителів сільських районів, унаслідок чого зменшиться рівень міграції населення – є ймовірність, що селяни будуть залишатися в благополучному в фінансовому відношенні селі, ніж їхати в міста в пошуках кращої долі. Реалістичність даного сценарію значною мірою зумовлюється тим, що розвиток лікарського рослинництва на першому етапі потребує мінімальних інвестицій, оскільки може розвиватися за рахунок збору та заготівлі дикорослих лікарських рослин [2].

Загалом, галузь лікарського рослинництва продукує не тільки продукцію для кінцевих споживачів, але й сировину для інших галузей. Звідси випливає, що від того, наскільки розвиненим буде лікарське рослинництво, залежить розвиток низки інших галузей національної економіки. Та, як було обгрунтовано, відродження лікарського рослинництва може суттєво сприяти розвитку сільських територій в Україні.

Список використаних джерел:

1. Лікарські рослини, їх поширення і застосування URL: <http://www.br.com.ua/> (дата звернення 25.03.2020)
2. Мірзоева Т.В. Економічні аспекти виробництва лікарських ефіроолійних культур. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. №3(71). Ч. 1. С. 79-85.
3. Сбор лекарственных растений URL: <http://puti-uspeha.ru/pravo/202-rastenija.html> (дата звернення 25.03.2020)

Негода Ю. В.*к.е.н., доцент**Національний університет біоресурсів і природокористування України**м. Київ**Україна***ОСНОВНІ ЦІЛІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ**

Невиважена земельна політика, заснована на запозиченні інститутів, ефективних в інших країнах, без урахування вітчизняної специфіки призвела до того, що в Україні сформувався унікальний інститут «неефективної» приватної власності. Так, інституційна структура державного управління земельними ресурсами в нашій державі характеризується недостатньою визначеністю відомчих обов'язків, суперечністю інтересів різних міністерств і відомств, розпорошенням повноважень, а також істотним послабленням державної вертикалі влади у сфері земельної політики.

Модернізація земельної політики, на нашу думку, повинна передбачати реалізацію чотирьох основних цілей:

- остаточне формування системи землеволодіння та землекористування, що дозволяє забезпечити захист власності на землю і раціональне використання земельних ресурсів в першу чергу земель сільськогосподарського призначення;
- створення інфраструктури ринку землі, адекватної потребам суб'єктів земельних відносин і вимогам цивілізованого світу;
- формування системи стимулів забезпечення раціонального та ефективного використання земельних ресурсів та умов, що забезпечують баланс інтересів усіх суб'єктів земельних відносин;
- формування ефективної системи державного контролю за використанням земель, запобігання їх деградації.

Для досягнення першої мети слід визнати землю стратегічним ресурсом, що належить до категорії національного надбання, що потребує особливої державної уваги; провести повну інвентаризацію земель сільськогосподарського призначення та остаточну трансформацію земельних часток у конкретні земельні ділянки за рахунок коштів бюджету; закінчити процес постановки всіх земельних ділянок на кадастровий облік і реєстрації прав на них; створити умови для організації багаторівневої системи землевпорядного забезпечення раціонального використання земельних ресурсів; актуалізувати систему інформаційного забезпечення управління земельними ресурсами та достовірності інформації, необхідної для управління процесами раціонального використання земель та їх охорони.

Савчук М. О.*студент***Вдовенко Н. М.***д. е. н., професор**Національний університет біоресурсів і природокористування України**м. Київ**Україна***ДЖЕРЕЛА ГЕНЕРАЦІЇ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ**

Україна в умовах інтеграції у світове господарство повинна забезпечити активізацію інноваційного розвитку у всіх сферах економіки, оскільки натепер формується новітня парадигма розвитку, що базується на використанні інновацій. Сучасна парадигма економічного розвитку ставить нові виклики та завдання перед українськими підприємствами аграрного сектору. Ці завдання потребують науково обґрунтованих рішень, тож постає необхідність формування та ефективного реалізації адекватної сучасним реаліям стратегії інноваційного розвитку підприємств, що є «критичною» умовою під Інноваційна діяльність в умовах сучасної глобальної економічної системи світу, входження України до міжнародного економічного простору та посилення конкурентної боротьби між сільськогосподарськими підприємствами, є основним фактором та рушійною силою розвитку сільського господарства, оскільки сучасний аграрний сектор трансформується у наукомістку галузь виробництва.

Серед найбільш поширених інновацій у сільському господарстві можна назвати [1]: селекційні досягнення, а саме нові гібриди тварин, розширення генофонду рослин, штами мікроорганізмів, а також хімічні й біологічні препарати, передові системи землеробства, новітні добрива та ресурсозберігаючі технології, економічні розробки (документовані процедури, різні рекомендації і т.д.), модифікація наявних промислових аналогових систем до цифрових, модифікації сільськогосподарської техніки, маркетингові інновації, ефективна взаємодія між гравцями на ринку (шляхом використання торгових майданчиків, мобільних додатків, соціальної взаємодії, чат-ботів, смарт-контрактів), запровадження системи інтернет-комунікацій, використання технологій у agrifood секторі (AR, VR, 3D-printing, Computer Vision, Blockchain).

Саме в аграрному секторі, на противагу іншим сферам економіки, розвиток інновацій є більш повільним, що вимагає особливої уваги та пошуку додаткових стимулів. Тож, у даному контексті, використання

сільськогосподарських підприємствах – 68,4 % і має тенденцію до зростання. Обсяг наявних м'ясних ресурсів птиці всіх видів становить 101,6 % у всіх категоріях господарств і 102,8 % у сільськогосподарських підприємствах; спостерігається незначна, але зростаюча тенденція, про що свідчить показник співвідношення вирощування до реалізації. За даними НДІ «Укראгропромпродуктивність», загальний показник із вирощування худоби та птиці в сільськогосподарських підприємствах у січні-червні 2019 р. зріс порівняно з відповідним періодом минулого року на 85,0 тис т за рахунок збільшення вирощування птиці на 67,6 тис т та свиней – на 18,3 тис т. Вирощування великої рогатої худоби зменшилося на 1,1 тис т. М'ясні ресурси птиці нарощені на 3,3 %. У господарствах усіх категорій у 2017 р. утримувалося 204,8 млн голів птиці. Більшість поголів'я птиці зосереджена в сільськогосподарських підприємствах (54,9 %). За 2015 – 2017 рр. поголів'я птиці практично не змінилося (зросло на 0,7 млн гол., або на 100,3% в усіх категоріях господарств, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 0,5 млн, або на 100,4 %), а на 1 липня 2019 р. зросло порівняно з відповідним періодом 2018 р. на 7,1 млн голів, зокрема в сільськогосподарських підприємствах – на 7,3 млн, а в господарствах населення зменшилося на 0,2 млн голів. Випереджальне зростання виробництва свідчить про зростання продуктивності птахівництва. Основне поголів'я птиці в усіх категоріях господарств зосереджене у Вінницькій, Київській, Черкаській та Дніпропетровській областях, де коливається від 20,6 млн голів у Дніпропетровській до 40,1 млн голів у Вінницькій областях. Ці області практично забезпечують м'ясом птиці регіони України (74,6 % усього виробленого м'яса забійної маси). Найменше поголів'я птиці (до 5 млн голів) у всіх категоріях господарств спостерігається у Чернігівській, Чернівецькій, Одеській, Миколаївській та Луганській областях. За всіма категоріями господарств практично в усіх областях спостерігали позитивну динаміку щодо нарощування поголів'я та виробленого м'яса птиці (у забійній масі).

Таким чином, провівши аналіз сучасного стану птахівництва в Україні є підстави стверджувати, що українське птахівництво впевнено крокує до європейського рівня. В цілому по Україні спостерігається стрімкий розвиток галузі птахівництва, відмічено тенденцію до збільшення поголів'я птиці, обсягів виробництва м'яса птиці та виробництво яєць. Це зумовлене, насамперед, зростанням попиту з боку населення та підприємств харчової промисловості. Крім того, м'ясо птиці стало заміником для більшості споживачів м'яса інших видів м'яса з огляду на те, що останніми роками відбувається суттєве скорочення пропозиції м'яса великої рогатої худоби та свиней, а відповідно зростають і ціни на них.

Для досягнення другої мети необхідно: забезпечити інформаційну відкритість органів влади у сфері регулювання земельних відносин та угод із землею; розвинути інституційну інфраструктуру ринку землі; створити умови залучення земельних ресурсів в обіг, за рахунок використання таких інструментів, як земельна іпотека, цінні папери, забезпечені земельними активами тощо; розробити систему заходів щодо демонополізації ринку землі та його прозорості й декриміналізації.

Третя мета вимагає формування системи стратегічного планування і прогнозування використання земельних ресурсів та їх охорони; державної системи стимулювання раціонального й ефективного використання земель сільськогосподарського призначення; надання підтримки землевласникам і землекористувачам щодо їх земельпорядного забезпечення; розробки заходів щодо організації раціонального використання продуктивних земель і підвищення їх родючості та підготовки фахівців у галузі управління земельними ресурсами.

Досягнення четвертої мети можливе за рахунок формування ефективної системи державного моніторингу використання земельних ресурсів, які забезпечують отримання об'єктивної та достовірної інформації, що необхідно для обґрунтування управлінських рішень у сфері організації використання земельних ресурсів; розробки цільових національних і регіональних програм щодо запобігання опустелюванню сільськогосподарських угідь, боротьби з водною та вітровою ерозією тощо; підвищення відповідальності землевласників і землекористувачів за деградацію ґрунтів та нераціональне їх використання.

УДК 338.433:636.085.55(477)

Паламар І. О.

здобувач кафедри глобальної економіки

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м.Київ, Україна*

ІНСТРУМЕНТИ РИНКОВОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

У дослідженні встановлено, що застосування різних інструментів ринкової аграрної політики, суб'єкти господарювання, які безпосередньо зайняті агропромисловим виробництвом, можуть прямо або опосередковано впливати на результати функціонування агропродовольчого ринку. Нині

відсутня цілісна аграрна політика. Замість неї є окремі заходи, інструменти, які не несуть системного характеру і кожного року змінюються. Тому нами запропоновано удосконалити два блоки інструментів впливу на функціонування агропродовольчого ринку, а саме інструменти прямого та інструменти непрямого впливу. Інструменти прямого регулювання є вплив держави на економічні процеси за допомогою є використання відповідних регуляторів, наприклад, бюджетне фінансування державою відповідних програм, державні закупівлі, встановлення централізованих цін, норми амортизації, державні інвестиції. При використанні інструментів непрямого впливу держава прямо не втручається в процес прийняття рішень суб'єктами економіки, а лише створює передумови для того, щоб при самостійному виборі суб'єкти надавали перевагу тим варіантам, які відповідають цілям економічної політики. При цьому слід зазначити, що прямий вплив може здійснюватися через використання адміністративних важелів, які регламентують конкретні завдання та обмеження господарської діяльності. Серед адміністративних інструментів виокремимо укази, постанови та розпорядження виконавчих органів, які дозволяють, забороняють, обмежують чи нормують окремі види господарської діяльності. Наприклад, встановлення квот, ембарго, видання ліцензій, затвердження стандартів якості продукції, екологічних норм.

Таким чином, доцільним є застосування двох блоків інструментів впливу на функціонування агропродовольчого ринку, а саме інструментів прямого та інструментів непрямого впливу. Прямі роблять безпосередній вплив на якийсь ринок, галузь. Непрямі надають глобальний вплив на всю економіку та пов'язані з безпосереднім фінансуванням регіонів, галузей, через бюджетну податкову і кредитно-грошову систему. Через бюджетно-податкову систему держава впливає на економіку, диференціюючи ставки податків, скасовуючи і вводячи нові податки, застосовуючи, встановлюючи, скасовуючи пільги.

Маємо можливість прийти до висновку, що застосування інструментів прямого та непрямого впливу позитивно вплине на стабільну, орієнтовану на аграрного виробника аграрну політику, яка сприятиме розвитку і функціонуванню даного ринку в Україні та збільшенню інвестицій у саму аграрну галузь. Також пропонуємо підходити до розроблення нової концептуальної системи державної підтримки агропродовольчого виробництва. Крім того, з метою забезпечення формування та функціонування агропродовольчого ринку в Україні акцентуємо особливу увагу на необхідності розроблення та дотримання програми розвитку агропромислового виробництва з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу в умовах трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Kurmaiev P., Vdovenko N., Pavlenko M., Kolisnichenko P. Competitiveness of the agrarian sector: a comparative analysis of Poland and Ukraine.

Список використаних джерел:

1. Спільна рибна політика ЄС. Регламент від 11.12.2013 р. № 1380/2013 / Офіційний вісник Європейського Співтовариства L354/22.

2. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. ScienceRise. 2015. № 5/3(10).

3. Чуклин А.В. Регуляторная политика государства и механизмы ее реализации в аграрном секторе экономики / Н. М. Вдовенко, А.В. Чуклин / Материалы Международной научной конференции «Украина – Болгария – Европейский Союз» (Варна – Херсон, 11–17 сентября 2014 г.). Наука и экономика, 2014. Т. 1. С. 79 – 84.

4. Шарило Ю.Є. Сучасний досвід застосування методів прямого впливу на регулювання діяльності суб'єктів аграрного сектору в умовах глобалізації / Н.М. Вдовенко, Ю. Є. Шарило // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції : зб. наук. праць. Херсонський національний технічний університет, 2015. № 16(5). Т. 1. С. 9 – 13.

УДК 339.1:636.5:637.5(477)

Савич Е. А.
студент

Себа М. В.
кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

АНАЛІЗ РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ НА УКРАЇНІ

Птахівництво як одна з галузей сільськогосподарського виробництва, будучи наукомісткою, матеріаломісткою і енергоємною, як і всі галузі сільського господарства, але на відміну від інших, найбільш легше піддається автоматизації, електрифікації та механізації виробничих процесів. Ця галузь являє собою складне агропромислове виробництво з тривалим безперервним циклом, який не можна періодично зупиняти. Кінцевою продукцією виробництва цієї галузі є інкубаційні і харчові яйця, м'ясо, продукти забою і переробки, пух та пір'я

Птахівництво відіграє важливу роль саме у формуванні ринку м'яса в Україні. Частка виробництва м'яса птиці свійської у виробництві м'яса усіх категорій становила у 2017 р. 51,1 % у всіх категоріях господарств, а в

водних біоресурсів та боротьба з незаконним, нерегульованим та невідповідним рибальством, іншою незаконною господарською діяльністю з вилову та продажу риби як такими, що перешкоджають запровадженню принципів сталого розвитку, раціональному використанню наявної сировинної бази, відновленню флоту. Зазначені напрями повністю відповідають цілям Спільної рибної політики Європейського Союзу, регламент від 11.12.2013 р. № 1380/2013 [1].

Спільна рибна політика – рибна політика Європейського Союзу, введена в 1957 р. Лише з 1983 р. Спільна рибна політика «Блакитна Європа» стала повноцінною політикою Співтовариства. Спільна рибна політика має загально-правові підстави і схожі цілі із аграрною політикою: зростання рибопродуктивності; стабілізація ринків; гарантія забезпечення та доставки продукції споживачеві за пропорційним цінами. Як і загальна аграрна політика, Спільна рибна політика є сферою спільної відповідальності Європейського Союзу та держав-членів [2].

У ході декількох реформ початкові цілі Спільної рибної політики були доповнені та охоплюють нині наступні моменти: раціональне використання ресурсів, захист навколишнього середовища, забезпечення високого рівня охорони здоров'я, а також економічне та соціальне єднання. Європейський Союз на сьогоднішній день прагне проводити дієву політику, що охоплює рибальство, охорону навколишнього середовища та морський промисел. У сферу впливу Спільної рибної політики входять збереження морських біологічних ресурсів і управління процесом визначення таких видів у рибальстві. Крім того, вона включає в себе прісноводні біологічні ресурси і діяльність у сфері аквакультури, а також переробку та збут рибогосподарської продукції і продукції аквакультури [3].

Аквакультура – це цілеспрямоване використання рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) для одержання максимальних обсягів корисної біологічної сільськогосподарської продукції (риби, молосків, безхребетних, водоростей, інших водних організмів) шляхом їх штучного розведення та утримання.

Спільна рибна політика має забезпечити, щоб діяльність у сфері аквакультури сприяла довгостроковій екологічній, економічній та соціальній стійкості, включаючи правила, спрямовані на забезпечення простежуваності, безпеки і якості продукції. Крім того, аквакультура має сприяти збереженню потенціалу виробництва харчування на сталій основі по всій території Європейського Союзу з метою гарантування довгострокової продовольчої безпеки, в тому числі постачання продовольства, а також розвитку та зайнятості громадян [4].

З метою забезпечення дотримання правил Спільна рибна політика має бути створена як ефективна система управління, інспектування і контролю за дотриманням, що включає в свою сферу компетенції боротьби з нерегулярним та невідповідним рибальством.

6th International Conference SMTESM 2019. Advances in Economics, Business and Management Research. 2019. Vol. 95. P. 235–238.

2. Karpenko L., Zalizko V., Vdovenko N., Starynets O., Mienailova H. Entrepreneurship as a basis for promotion of the strategy of development of polish industrial enterprises. Journal of Entrepreneurship Education. 2019. Vol. 22. Issue 3.

3. Kozlovskiy S., Mazur H., Vdovenko N., Shepel T., Kozlovskiy V. Modeling and Forecasting the Level of State Stimulation of Agricultural Production in Ukraine Based on the Theory of Fuzzy Logic. Montenegrin journal of economics, 2018. Vol. 14. № 3. P. 37–53.

УДК 339.1:63-027.3(477)

Федуняк І. О.

к. е. н., доцент

ВП НУБіП України

«Бережанський агротехнічний інститут»

м. Бережани

Україна

РОЗВИТОК ОПТОВИХ РИНКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Однак відсутність ефективного ринку збуту сільськогосподарської продукції стримує можливості аграрних підприємств та домогосподарств у збільшенні обсягів виробництва.

Актуальним питанням є розбудова мережі торгівлі з метою скорочення втрат аграрної продукції та формування ринкових цін на неї, адже у нас розповсюджена досить проста з позицій організаційно-технічного рівня система торгівлі сільськогосподарською продукцією на продовольчих ринках переважаючої більшості населених пунктів.

Оптові ринки продовольчої продукції – це інструменти національної і регіональної політики. Через них уряд і місцева влада мають можливість формувати політику рівноважного розвитку роздрібною торгівлі та місцевого виробництва. [1]

Оптові торговці – це вирішальна сполучна ланка у циркуляції цінової інформації між виробниками та споживачами [2, с.167]. У системі збуту вони займають важливе місце між виробниками й споживачами, забезпечуючи зв'язок між пропозицією та попитом. Оптові торговці, як правило, володіють знаннями, які необхідні для роботи з продукцією та її

виробниками, знаннями у сфері торгівлі, необхідні для задоволення різноманітних потреб широкого загалу різних клієнтів.

Створення оптових ринків сільськогосподарської продукції – лише перший і необхідний етап перебудови каналів товарообігу. Подальший їх розвиток, як елементу цілісної системи аграрної логістики має бути скерований в інноваційному напрямі. Крім того, слід зазначити, що оптові ринки беруть на себе зобов'язання підтримувати чистоту, санітарію, утилізацію відходів, а також проводять оптимізацію транспортних і логістичних послуг. Вони дозволяють створювати ефективний маркетинг свіжої плодоовочевої продукції місцевих виробників – особливо для малих (селянських господарств) та дрібних (у тому числі фермерських господарств).

Нині в Україні у результаті трансформації, система оптової торгівлі складається переважно із суб'єктів приватної власності. Розвиток її інфраструктури, в кращому випадку, здійснюється на основі маркетингових досліджень та логістики, але частіше носить довільний характер із переважанням історично розміщених об'єктів інфраструктури.

Мало вирішеною проблемою залишається ефективне поєднання транспортної логістики, сучасних енергоефективних складських та торговельних площ із дотриманням санітарних та фітосанітарних норм і загального контролю безпеки сільськогосподарської продукції.

Формування системи оптових ринків спроможне позитивно впливати на вирішення проблеми забезпечення населення товарами, сприяти виробникам продукції і переробним підприємствам у зниженні собівартості та нарощуванні обсягів виробництва, посиленні здорової конкуренції на споживчому ринку та здешевлення продовольчих товарів для кінцевого користувача.

Список використаних джерел:

1. Стройко Т.В. Розвиток оптових ринків в сільськогосподарській продукції як елемент гарантування продовольчої безпеки. Економіка АПК. 2012. №12. С.43–48.
2. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків України / За ред. акад. О.М. Шпичака. К.: ІАЕ УААН, 2001. 340 с.

споживачам. Потрібно враховувати важливість успішного маркетингу в реалізації нового товару. Також необхідно створити проміжні ланцюги між виробниками і споживачами продукції.

Ці заходи із стимулювання інноваційного процесу, де головна роль відводиться державі, мають сприяти подоланню наявного суттєвого відставання аграрного сектору України від розвинених країн світу, виробництву конкурентоспроможної продукції, можливості збільшення експорту готової продукції на зовнішні ринки.

УДК 639.3(4+477)

Рябова Ю. П.
студентка

Герасименко Н. А.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ У РАМКАХ СПІЛЬНОЇ РИБОПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

Раціональне використання рибних ресурсів є одним із актуальних питань у контексті вирішення проблеми виснаження природних ресурсів. Як і загальна аграрна політика, Спільна рибна політика є сферою спільної відповідальності Європейського Союзу та держав-членів і має визначальний вплив на конкурентоспроможність рибного господарства.

Рибне господарство – це галузь економіки, завданнями якої є вивчення, охорона, відтворення, вирощування, використання водних біоресурсів, їх вилучення (добування, вилов, збирання), реалізація та переробка. Водночас рибальство є традиційним видом господарської діяльності, який відіграє важливу роль в економіці України. Він включає в себе вилов водних біоресурсів та її переробку, відтворення, зариблення та охорону рибних запасів, науково-дослідне, проектно-конструкторське забезпечення, галузеву багаторівневу систему навчання й підвищення кваліфікації кадрів, систему безпеки мореплавства.

Першочерговими задачами центрального органу влади, що забезпечує реалізацію політики в галузі рибного господарства, є забезпечення сталості вилову риби з природного середовища, гармонійний розвиток рибогосподарського комплексу країни, забезпечення охорони

комплексом політичних, економічних, соціальних та історичних чинників. Інтеграція українського суспільства у європейське співтовариство спонукає та примушує вітчизняних виробників аграрного сектору виготовляти продукцію високоефективну і конкурентоспроможну на внутрішньому і зовнішньому ринках, оскільки потрібно враховувати постійно зростаючу роль нецінових форм конкуренції, тобто зростання вимог до якісних характеристик готової продукції.

Провідною ідеєю та конструктивним принципом розгляду питання конкурентоспроможності продукції аграрного сектору на внутрішньому та зовнішньому ринках є виділення і дослідження механізму взаємозв'язку між результативністю внутрішнього ринку, ефективною конкуренцією і високою конкурентоспроможністю внутрішнього ринку в національній економіці, де ефективна конкуренція внутрішнього ринку продукції аграрного сектору має формуватись за такими ринковими умовами, за яких його підприємства перебувають під допустимим рівнем конкурентного тиску з боку наявних і потенційних конкурентів і споживачів, а роль держави полягає у тому, щоб забезпечити наявність такого тиску на ринку.

Мотивування змісту ефективної конкуренції продукції аграрного сектору зумовлює необхідність дослідження характеру зв'язків між структурою внутрішнього та зовнішнього ринків, поведінкою його учасників і параметрами його результативності. Результативність ринку показує ступінь розв'язання проблеми підвищення конкурентоспроможності товаровиробників аграрної продукції і ринкові результати мають кількісно і якісно відповідати потребам споживачів.

Управління конкурентоспроможністю безпосередньо відбувається на рівні виробників, які володіють правами, підприємницькою ініціативою, відповідними кадрами для вирішення цієї проблеми. Держава створює загальнонаціональні можливості для підтримки конкурентоспроможності аграрного сектору, а вже від виробників, від уміння працювати на ринку, від вибраної стратегії буде залежати, наскільки успішно вони будуть конкурувати.

Аграрний сектор має знайти і заповнити власну нішу на внутрішньому та зовнішньому ринках при активній ролі держави. За умов політичної нестабільності, загострення соціальної ситуації в країні та зростанні економічної кризи можливості вирішення проблеми конкурентоспроможності продукції аграрного сектору мають доволі обмежений характер. При розробці стратегії підвищення конкурентоспроможності продукції аграрного сектору на внутрішньому та зовнішньому ринках слід враховувати специфічні особливості стану і розвитку внутрішнього середовища, обумовлені складною політичною ситуацією в країні, що дуже знизила конкуренцію всередині країни. Однією з вагомих причин гальмування інноваційного процесу в аграрному секторі є відсутність коштів на створення інноваційного товару. Як варіант розв'язання цієї проблеми може бути проведення прикладних досліджень завдяки внутрішнім ресурсам, потім їх результати пропонувати

УДК 631.1(477-22)

Ярема Л. В.

к.е.н., доцент

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»

м. Бережани

Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ РЕГІОНУ

Тернопільська область - екологічно найменш забруднений регіон, займає 4 місце за викидами забруднюючих речовин та екологічністю виробництва, у зв'язку з цим сільськогосподарські землі придатні до вирощування екологічно чистої продукції. Проте, підтримка розвитку підприємництва на сільських територіях, зокрема кооперативного руху та фермерства, недостатня. З цієї ж причини повільними темпами розвивається органічне сільське господарство, попит на продукцію якого зростає, особливо на зовнішніх ринках.

Основними проблемами, що стримують розвиток бізнесу в аграрному секторі області є: складне податкове адміністрування; нестабільність та недосконалість регуляторного поля; часті зміни економічного законодавства та підзаконних актів; обмежений доступ до фінансових ресурсів; недостатня інформаційна та правова обізнаність суб'єктів підприємництва; слабка матеріально-технічна база значної кількості малих підприємств; висока енергоємність виробництва; обмежена кооперація між різними сегментами підприємництва; низький рівень впровадження інноваційної продукції та технологій у малому бізнесі; низький рівень міжнародного співробітництва та гармонізації українських стандартів з європейськими; обмежені можливості для експорту; незначна кількість об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва. Підтримка малого і середнього бізнесу повинна здійснюватися у формі розбудови інституційної інфраструктури разом із заходами, спрямованими на покращення середовища для ведення бізнесу.

Визначальним у цьому процесі має стати розвиток кооперації на селі. Через об'єднання фінансових, управлінських, виробничих, сировинних ресурсів сільської громади і створення економічно самостійних суб'єктів господарювання можливе відродження сільського господарства. Це, в свою чергу, дасть змогу забезпечити регіон і країну в цілому екологічно чистою і корисною сільськогосподарською продукцією та збільшити зайнятість сільського населення.

Проте, підтримка розвитку підприємництва на сільських територіях, зокрема кооперативного руху та фермерства, недостатня. З цієї ж причини повільними темпами розвивається органічне сільське господарство, попит на продукцію якого зростає, особливо на зовнішніх ринках. Визначальним у цьому процесі має стати розвиток кооперації на селі. Через об'єднання фінансових, управлінських, виробничих, сировинних ресурсів сільської громади і створення економічно самостійних суб'єктів господарювання можливе відродження сільського господарства. Це, в свою чергу, дасть змогу забезпечити регіон і країну в цілому екологічно чистою та корисною сільськогосподарською продукцією та збільшити зайнятість сільського населення.

На сучасному етапі потрібен більш широкий і послідовний розвиток кооперативно-інтеграційних процесів на всіх рівнях управління АПК. Необхідно збільшити кількість інтегрованих структур, частини яких повинні працювати на кінцевий результат. Вчені переконані, що сільськогосподарська (обслуговуюча) кооперація є іманентною складовою ринкової економічної системи і важливою інституцією демократичного суспільства [2].

Список використаних джерел:

1. Долинський С.В. Інтеграційні зв'язки прикордонного підприємництва в агропромисловій сфері. Економіка АПК. 2009. № 9. С. 40-42.
2. Зубець М. В., Безуглий М. Д. Економічні аспекти реформування аграрно-промислового комплексу України. Національна академія аграрних наук України. 2010. С. 32

УДК 338.246.87.001

Аль-Хатіб Вісам Ахмад Мохаммад

аспірант кафедри глобальної економіки,

*Національний університет біоресурсів та природокористування України
м.Київ, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Формування кон'юнктури товарних ринків, у тому числі засобів захисту рослин, залежить від загальногосподарської кон'юнктури відповідної країни чи всієї світової економіки. Кон'юнктура підлягає постійним змінам і характеризується значною мірою ступенем відповідності між попитом на конкретний товар та його пропозицією на ринку.

Беручи до уваги питання земельної реформи та державної політики в даній ситуації, можна зауважити, що ліквідація міністерства аграрної політики була не доречною, адже воно формувало один із ключових оплотів економіки України.

За період незалежності України процес державного управління зазнавав суттєвих змін, що мали місце у всіх сферах економіки. З огляду на те, що Україна в більшості було аграрною країною, адже агропромисловий комплекс завжди займав лідируючу позицію як у прирості ВВП так і у розрізі експорту. Можна зазначити, що подальші тенденції розвитку ведуть до збільшення частки доходів отриманих від аграрної продукції, і доцільним рішенням було б відновлення Міністерства аграрної політики.

Державне управління України досить нестабільне та має аспекти які порушують його ефективну дію. Але у розрізі останніх подій, реформи аграрної політики в перспективі можуть призвести до активного зростання економіки та посилення України на Європейському ринку. Подальші дії влади, що урегулювання законодавства та політики державного управління повинні бути застосовані з урахуванням усіх можливих особливостей та при застосування якісного аналізу та підбору найефективніших варіантів, щодо проведення реформ в аграрному секторі.

Список використаних джерел:

1. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року [Електронний ресурс]. 2018. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>.

УДК 005.332.4:331.1:63-027.3

Рожков А. В.

студент

Гераймович В. Л.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА РІВНІ РЕГІОНУ

На сьогодні темпи перетворень в аграрному секторі зумовлені сучасними потребами світового та вітчизняного ринків, а також

регулювання економічного розвитку держави; державне забезпечення правового, науково-культурного базису регулювання.

Одна з основних реформ яка була пов'язана з реструктуризацією державного управління в аграрній сфері – це об'єднання Міністерства аграрної політики з Міністерством економіки та торгівлі, що в свою чергу викликало досить великий натиск на управління в агропромисловій сфері. Для кращого розуміння змін, було б доречним розглянути які саме проблеми постали перед системою державного управління та які зміни застосували для їх подальшого вирішення. Система державного управління в аграрній сфері в Україні не відповідала потребам держави у проведенні комплексних реформ у різних суспільної життєдіяльності та її європейському вибору, а також європейським стандартам належного управління державою [1]. Система управління профільного міністерства була надто централізована, а керівництво міністерства переобтяжене питаннями організаційного характеру, які доцільно делегувати керівникам нижчого рівня [1]. Відсутнім поставав і чіткий вектор розвитку досліджуваної сфери відносин, що призводило і до недостатнього рівня правового забезпечення. Ситуація у розрізі стратегічного планування, координації утворення і реалізації політики характеризувалася так: деструкція єдності і збалансованості аграрного комплексу, економіко-технологічних і організаційних зв'язків між окремими галузями підприємства та господарствами; малозабезпеченість якісного процесу реалізації політики, включаючи стратегічне планування; подвоєння повноважень виконавчої влади, критичний рівень гармонізації взаємодії між центральними органами влади, що створювало надмірну завантаженість; відсутність якісного аналізу ситуації, поверхнева оцінка проблем та формалізований шлях визначення методик їх вирішення у сферах державної політики; органи державного управління потребували нової системи державного регулювання агропромислового комплексу, що встановлювала б зрозуміле і прозоре правове поле для його функціонування, та сприяла до покращення середовища для стійкого розвитку української економіки.

Зі змінами в законодавстві наразі важко об'єктивно оцінити таку реформу управління. Однак централізація може як сприяти розвитку аграрного сектору, так і завдавати йому шкоди, з одного боку, такі реформи збільшують навантаження на МЕРТ, а з іншого – підвищують ефективність взаємодії між аграрним сектором та всією економікою. Наразі ж ми бачимо, тільки підвищення навантаження, що в свою чергу заважає чіткій реалізації законопроектів пов'язаних з земельною реформою. Також таке об'єднання скоротило кількість штату працівників в структурах, що на мою думку, в подальшому, призведе до браку професійно правильної оцінки нових законопроектів та змін в аграрній політиці. Повернути міністерство намагаються для урегулювання питань аграрних реформ так як МЕРТ з цими питаннями самотужки не справляється

Всього розрізняють чотири способи захисту рослин: хімічний, біологічний, агротехнічний, інтерференцію. Два з них – хімічний та біологічний – визначають базові підходи. Найпоширенішою є базова орієнтація на хімічний підхід. І для цього є підстави, оскільки за умов інтенсивного рільництва хімічний захист виявився найбільш надійним. Проте усі розвинуті країни докладають величезних зусиль аби відійти від нього хоча б частково.

Рекомендовані норми внесення кожного пестициду суворо аргументовані і передбачають усі необхідні вимоги охорони здоров'я і природи. Але практикою захисту рослин як вносились корективи, так і продовжує вноситись. При цьому втрати врожаю зростають з року в рік.

Вчені визначили закономірності у становленні захисту рослин та виділили п'ять історичних етапів його формування (рис.1).

Етапи у становленні захисту рослин	1	Захист здійснюється на малих площах при натуральному веденні господарства.
	2	Захист відбувається на великих площах з широким використанням хімічних пестицидів і витісненням інших способів захисту
	3	Кризова фаза від повної хімізації захисту, витрати на захист урожаю надзвичайно зростають до падіння родючості ґрунтів.
	4	Катастрофічна фаза, вирощування культур стає нерентабельним.
	5	Фаза відновлення орієнтованого на біометод.

Рис.1. Історичні етапи та закономірності у становленні захисту рослин.

Можна лише запропонувати кілька принципових організаційних схем :

1. Основа залишається хімічною на 90%, але захист будується на інформаційній основі точних фітосанітарних обробок.

2. Інтегрований захист з базовою основою (6%) при застосуванні біологічних засобів захисту рослин (20%).

3. Інтегрований захист з базовою біологічною основою (близько 50% біологічних засобів захисту рослин, не більш як 10% питомої ваги корисних організмів з природного фонду, 3% інтерференції, 37-42% агрохімічних прийомів).

Слід зауважити, що в основі будь-якого варіанту побудови системи захисту лежить моніторинг та інші види наукового забезпечення хімічного та відновлення природного ґрунтоутворення, а також формування цілісних агротехнологічних систем вирощування культур і захисту врожаю.

Список використаних джерел:

1. Кульбіда М. Генетичний захист рослин. Контроль і захист рослин. 2004. № 11. С. 31-33.

2. Михайлов Ю. Ринок засобів захисту рослин [Електронний ресурс] 2002. Режим доступу до журналу: <http://www.ukragroportal.com/propoz/item.html?ItemID=21&NumID=&Page=0&PropozRubID=43&Year=2002&obl>

3. Надкерничний С. Біологічний захист рослин [Електронний ресурс] / Надкерничний С. // Ukragroportal. 2006. № 10. Режим доступу до журналу: http://www.ukragroportal.com/propoz/index.html?PropozRubID=4&Year=2006&NumID=65&obl=/img/models/Oblojka_Propoz_P10-2006.jpg

УДК 332.2/.3

Жилін О. В.

аспірант кафедри глобальної економіки,

*Національний університет біоресурсів та природокористування України
м.Київ, Україна*

ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ЗЕМЛІ

Важливе значення в економічному житті суспільства, поряд із законами, відіграють економічні відносини між людьми. Від досконалості економічних відносин залежить не тільки розвиток способу виробництва, але і соціальна рівновага в суспільстві, його стабільність. Наприклад, із функціонуванням ринку земель значною мірою пов'язане розв'язання проблеми соціальної справедливості, а залежно від суспільної значимості того або іншого виду діяльності, її необхідності для суспільства, змінюється цінність землі як головного ресурсу реалізації економічних інтересів людей. Необхідно взяти до уваги, що в економічних інтересах людей безпосередньо відображаються їхні економічні відносини, їх відношення до землі. Так, економічні інтереси підприємця і найманого робітника прямо визначаються їхнім місцем у системі економічних відносин. Інтерес одного – одержання максимального прибутку від землі, інтерес іншого – дорожче продати свою робочу силу власнику засобів виробництва і одержати можливо більшу заробітну плату. Економічні інтереси селянина, будь те фермер або член колективного селянського господарства, також визначаються його місцем у системі існуючих економічних відносин. Це ж стосується і службовців – учителів, лікарів, учених, осіб, зайнятих в установах культури тощо [3].

У раціональному впливі на ринок земель значну роль може відігравати держава, можливості якої визначаються наявністю відповідних важелів влади. Мова йде не про детальну регламентацію економічного життя суспільства з її боку, а насамперед про створення необхідних умов

Сьогодні для України актуальною є розробка концепції нової парадигми регіонального розвитку (саморозвитку) з ефективнішими методами вдосконалення регіональної економіки та переходу на новий етап розбудови як регіону зокрема, так і країни в цілому. Самостійний регіональний розвиток ґрунтується на засадах сучасних інформаційних технологій, новому підході до оцінки виходу ристання ресурсної бази, нових організаційних структур, які засновані на задіянні інтеграційних процесів і відображають сучасні світові тенденції. Згідно з останніми, кожний регіон (територія) повинен мати власну специфіку і володіти відносною самостійністю, оскільки його економіка є умовно автономною частиною економіки країни. Для цієї території характерною є наявність регіонального економічного інтересу в нарощуванні її економічного потенціалу, покращенні якості життя населення. Необхідно зазначити, що подібна самостійність в умовах належності до єдиного економічного простору держави відводить нову роль державним органам управління.

УДК 351.773.13

Пилипенко Д. О.

Студент

Гераймович В. Л.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ

Загалом національна політика управління економікою зазнає значних змін. Основний напрям – уніфікація системи управління розвиненими країнами та імплементація її Україні. Аграрному сектору слід активно підтримувати підвищення ефективності державного управління, оскільки політика державного управління досить нестабільна щодо політики реформ сільськогосподарського сектору. Можна виділити такі фактори що мають вплив на процес реформ в аграрній сфері: рівень розвитку демократичного середовища у вирішенні соціально-економічних та політичних аспектів щодо розвитку національних механізмів; завершеність системи державного

Петрик С. А.
студент

Гераймович В. Л.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Проблеми регіонального розвитку і децентралізації територій і вирішення локальних економічних проблем, у нових підходах до використання та акумулювання соціально-економічних ресурсів території. У кризовій ситуації, яка склалась у всіх сферах національної економіки України протягом 2014 – 2015 рр., нова державна регіональна політика повинна поєднувати пошук самостійних дій регіонів та цілеспрямоване державне регулювання з обов'язковою політикою взаємодії з ними. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку має враховувати механізми саморозвитку регіону. Це зумовлює посилення координуючої ролі держави як регулятора процесів саморозвитку та мобілізатора зусиль для становлення сучасних інститутів самостійного розвитку.

Багаторічний загальноєвропейський досвід свідчить про те, що найкраще економічний, соціальний, політичний стан розвитку на місцях усвідомлює та може формувати саме місцева влада. І саме тому державна політика регіонального розвитку сьогодні покликана створити ефективну модель регіонального розвитку та розробити дієві механізми її реалізації, а регіональні та місцеві органи публічної влади повинні стати центральною ланкою в цій системі. Регіональний розвиток – це розвиток соціально-економічної територіальної системи у просторовому аспекті, що поряд з просторовим розвитком цілісної системи також включає комплексний розвиток її соціально-економічних територіальних підсистем.

Отже, слід розробити нову державну регіональну політику, сутність якої полягатиме у виокремленні як сфери спільних дій, так і особистих компетенцій, для оптимального поєднання регіонального саморегулювання та державного регулювання регіонального розвитку. Для цього потрібна нова парадигма розбудови регіонів, яка ґрунтується на самостійному розвитку, через що постає необхідність вирішення багатьох проблем, у тому числі пов'язаних з децентралізацією управління економікою.

для успішного розвитку суспільного виробництва завдяки ефективному його забезпеченні земельними ресурсами. До цих умов слід віднести: впровадження у сферу землекористування результатів сучасного науково-технічного прогресу; підтримання збалансованості попиту і пропозиції ринку земель; виділення пріоритетних напрямків економічного розвитку, що забезпечуються земельними ресурсами; здійснення ефективної податкової політики при оподаткуванні нерухомості; удосконалення фінансових механізмів функціонування ринку земель [1, с. 23].

Розвиток економічної сфери суспільства не виключає можливості структурної перебудови економіки, корінних змін в сфері відносин власності на землю. При цьому при розробці механізмів регулювання ринкових земельних відносин важливо усвідомлювати, що саме в розвитку економіки працює на перспективу, розуміти поточні і довгочасні інтереси різних соціальних груп суспільства, а також найближчі і віддалені наслідки своїх дій. Важливим є взяття до відома усіх об'єктивних і суб'єктивних умов розвитку суспільства, їх глибокий аналіз для того, щоб у ході реформування земельного ладу усунути дійсно застарілі відносини і по-новому організувати виробництво, усе економічне життя в інтересах більшості людей і суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Нова парадигма філософії економіки XXI століття. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2011. № 46. С. 19–32.
2. Грачевська Н. І. Еволюція сучасних економічних систем: [навчальний посібник]. К., 2011. 286 с.
3. Кремінський В. Продовольча безпека: наукове дослідження / В. Кремінський // Продовольча безпека держави: Режим доступу: <http://znannya.org.ua/index.php/arkhiv/81-naukovi-tehnologiji-v-zhittya-arkhiv/prodovolcha-bezpeka/481-prodovolcha-bezpeka-tekst-ukr>

Антонова А. А.
студентка

Наконечна К. В.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

Земельні ресурси є ваговою складовою національного багатства, а ринок землі – важливою складовою ринкової економіки. Саме тому, наразі перед багатьма країнами світу постає необхідність посилення регулюючої ролі держави щодо використання земельних ресурсів, а особливо земель сільськогосподарського призначення. Основою земельної реформи в країнах центральної Європи стало формування приватної власності на сільськогосподарські землі через приватизацію державних земель та реституцію конфіскованих земель попереднім власникам. В цих країнах спостерігається різноманітність напрямів розвитку земельних відносин та різних організаційних структур, які стали передумовами функціонування ринку сільськогосподарських земель, оскільки їх головною метою було надання кредитів товаровиробникам, управління державними землями та розвиток сільських територій.

Таблиця 1

Характеристика використання земельних ресурсів в зарубіжних країнах [2,3,4]

Країна	¹ Особливості земельної реформи
Польща (початок реформи 1990 р.)	- створено та функціонує державне Польське агентство сільськогосподарської нерухомості, яке має першочергове право першості на купівлю землі та може не допустити підписання угоди на продаж; - покупець протягом як мінімум 10 р. має вести на цій землі господарську діяльність та не має права без дозволу продавати чи здавати її в оренду; - іноземні особи можуть придбати землю лише у випадках, коли вони прожили в Польщі не менш ніж 5 років або перебувають у шлюбі з громадянином чи громадянкою Польщі; - максимальна площа володіння землею в Польщі на 1 особу становить 500 га.

При органічному виробництві зменшується викиди парникових газів, тобто вибравши шлях до біоекономіки ви набагато зменшуєте викиди водень в навколишнє середовище. Також це захист біосфери, бо для тварин важливо мати не лише здорову їжу, а також чисте повітря.

Продукти у виробництві яких не використовуються ГМО зменшують можливість різних, особливо онкологічних захворювань. Нажаль дослідження які б це доводили на сьогодні є не повними.

Органічне сільське господарство повинне підтримувати та покращувати здоров'я ґрунту, рослин, тварин, людей і планети в цілому. Цей принцип показує, що здоров'я індивідуума і суспільства не може існувати окремо від екосистем - на здорових ґрунтах ростуть здорові рослини, які підтримують здоров'я тварин і людей.

Роль органічного сільського господарства, як у фермерстві, переробці, поширенні, так і в споживанні, - це підтримка і поліпшення здоров'я екосистем і організмів, від найпростіших, в ґрунті, до людини. Зокрема, органічне сільське господарство передбачає виробництво поживних високоякісних продуктів харчування, які сприяють як профілактиці захворювань, так і благополуччю в цілому. Згідно цього принципу, необхідно уникати використання добрив, пестицидів, ветеринарних препаратів для тварин і харчових добавок, які можуть мати несприятливий вплив на здоров'я.

За інформацією комерційної служби Посольства США в Україні, середня окупність інвестицій в українське органічне землеробство становить близько 300%, що робить його одним із найпривабливіших напрямів для інвестицій в Україну [<http://www.bakertilly.ua/news/id1402>].

Можна зробити висновок, що благополуччя майбутніх поколінь буде залежати тільки від нас і розвитку біоекономіки. Тому що вона є дієвим інструментом для сталого розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Одум Ю. Екологія/ Одум Ю., К.: Мир.1986 р. – 327 с.
2. Грицик, В. Екологія довкілля. Охорона природи: навчальний посібник / В. Грицик, Ю. Канарський, Я. Бедрій. К.: Кондор, 2009. - 292 с.
3. Бекер. Органічне виробництво в Україні впевнено рухається вперед [Електронний ресурс] 1202 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bakertilly.ua/news/id140>

зміна порядків і механізмів, несвоєчасне їх затвердження та внесення до них неодноразових змін протягом року, недоступність одержання бюджетних коштів для значної частини дрібних агроформувань, в тому числі фермерських господарств, є основними причинами неефективності бюджетного фінансування розвитку агропромислового виробництва і тваринництва зокрема.

УДК 631.147:502/504

Потапенко А. В.
студент

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

Сьогодні існує велика кількість глобальних проблем, але деякі, такі як перенаселення, глобальне потепління та забруднення довкілля впливають на людство найбільше. Щодня зникають ліси, вимирають тварини та рослини. Для того, щоб зберегти довкілля та залишити його майбутнім поколінням у такому самому вигляді який є зараз можна використовувати принципи біоекономіки. Біоекономіка допомагає забезпечити населення оптимальним харчуванням, якісною охороною здоров'я, запобігання деградації середовища проживання, заповнення дефіциту мінеральних ресурсів для промисловості та енергетики за рахунок поновлюваних біоресурсів.

Для України найбільш пріоритетним сектором біоекономіки є агропромисловий комплекс. З роками розвитку аграрної галузі ми маємо значний потенціал для виробництва органічної продукції. Кожного дня збільшуються території які використовують для засадження під органіку. Органічне сільськогосподарське виробництво – це процес, що виключає застосування хімічних препаратів, пестицидів, консервантів на кожному етапі господарювання. Існує декілька тверджень на користь органічного виробництва. В органічній продукції заборонено використовувати гідронізовані жири та сумнівні добавки для того щоб чітко розуміти що знаходиться в їжі.

Румунія (початок реформи 1990 р.)	- продаж землі дозволено з 2014 р.; - введені обмеження на володіння землею, а саме до 100 га на 1 особу; - 94% сільськогосподарських земель перебувають у приватній власності, причому 11% приватизованої землі – іноземцям; - перевагою в купівлі землі користуються співвласники, орендарі, власники земель, прилеглих до земельної ділянки, а також Румунське агентство громадської власності.
Болгарія (початок реформи 1990 р.)	- з 2014 р. іноземці отримали можливість купувати сільськогосподарські угіддя, але за умови постійного проживання в країні не менше 5 років.
Угорщина (початок реформи 1989 р.)	- продаж землі відбувається з 1989 р.; - громадяни ЄС отримали право купувати угорську землю з 2011 р.; - покупці повинні володіти навичками у сфері сільського господарства або вести бізнес у сільському господарстві не менше 3 років. Особи, які не виконують цих умов, можуть придбати не більше 1 га сільськогосподарських угідь; - максимальна площа володіння землею 300 га на одну особу.

Отже, аналіз особливостей земельної реформи досліджуваних країн дала змогу виокремити основні складові формування повноцінного ринку сільськогосподарських земель, а саме: кадастр, спеціалізовані земельні установи, орендні відносини й державне регулювання землекористування. Це сприяло позитивному вирішенню проблем землекористування через застосування системному підходу та з урахуванням економічних, соціальних та екологічних чинників. Завдяки цьому підвищилася ефективність використання земель, віддача з кожної одиниці площі за мінімальних витрат, збільшилися обсяги виробництва й експорту продукції, сформувався ставлення до землі як до особливої цінності. Досвід проведення земельної реформи досліджуваних країн може бути застосований в Україні з адаптацією до українських реалій.

Список використаних джерел:

1. Бабченко О. М. Особливості правовою регулювання ринку земель у країнах Європейського союзу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 25. С.93–96.
2. Ботезат О. П. Зарубіжний досвід землекористування як крок до реалізації земельної реформи в Україні. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2016/26.pdf.
3. Височанська. М. Я. Зарубіжний досвід використання земельних ресурсів. Агросвіт. 2015. № 15. С. 67–72.
4. Зінчук Т.О. Європейський досвід формування ринку сільськогосподарських земель. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7346/3/EAPK_2016_12_84-92.pdf.

*Багдасарян Н. Ю.
студентка*

*Наконечна К. В.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ОСНОВА ЦІЛІСНОЇ НОВОЇ СИСТЕМИ ПОТУЖНОГО І ДІЄВОГО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад (ВАССР) офіційно зареєстрована у Міністерстві юстиції України 5 вересня 2009 року. На сьогоднішній день ВАССР – це 25 регіональних відділень та 7 виконавчих дирекцій в областях. Працює 4 профільних комісії, які беруть участь у обговоренні законодавчих ініціатив, реагують на звернення членів асоціації, активно співпрацюють з профільними міністерствами та відомствами [5]. Основними завданнями Асоціації є: об'єднання зусиль сільських та селищних рад, спрямованих на захист прав та інтересів відповідних територіальних громад; створення умов для ефективнішого здійснення повноважень місцевого самоврядування; налагодження взаємодії з органами державної влади у процесі вирішення питань місцевого і регіонального розвитку з метою узгодження загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів шляхом проведення консультацій, підготовки висновків та пропозицій до проектів нормативно-правових актів із зазначених питань; сприяння органам місцевого самоврядування у підготовці проектів їх рішень; координація діяльності членів Асоціації для досягнення мети та виконання завдань Асоціації [3].

З ініціативи Асоціації та при її безпосередній участі внесено ряд важливих змін та доповнень до ряду діючих законів та цілої низки нових законопроектів. Зокрема: до Бюджетного та Податкового кодексів України, проектів Закону України «Про об'єднання територіальних громад» та Закону України «Про ринок земель», було запропоновано, щоб вибори депутатів сільських, селищних, міських рад проводилися за мажоритарною системою, а вибори депутатів обласних і районних рад – за змішаною: 50 % депутатів – за пропорційною системою, а 50 % - за мажоритарною системою. Для широкого громадського обговорення проекту Закону України «Про ринок земель» в територіальних громадах, серед власників

підприємницької діяльності громадян у галузі сільського господарства. Зростання кількості фермерських господарств та їхній розвиток сприяє відтворенню села, збереженню традицій і культури українського народу, створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості, відіграє важливу роль у розв'язанні соціальних проблем села».

«Із загального фонду державного бюджету Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (зі змінами) Міністерством аграрної політики та продовольства передбачені видатки в обсязі 12341643,0 тис. грн, із них за програмами підтримки розвитку АПК – 5909,0 млн грн, у тому числі:

- 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» – 127,2 млн грн;
- 2801230 «Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств» – 800,0 млн грн;
- 2801350 «Державна підтримка розвитку, закладання молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» – 400,0 млн грн;
- 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» – 200,0 млн грн;
- 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» – 3500,0 млн грн;
- 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» – 881,8 млн гривень.

Необхідно відзначити, що цих коштів явно недостатньо для повноцінної державної підтримки аграрної галузі».

«Сучасний стан державної підтримки напрямку АПК потребує значного удосконалення та підтримки.

Розмір компенсацій та дотацій не відповідають вимогам сьогодення, не створюють умови для впровадження інноваційних технологій в агропромисловому комплексі та розвитку сільського господарства. Державне управління галузі АПК потребує проведення ряд дієвих реформ, які будуть містити низку взаємопов'язаних та структурованих заходів для ефективної та результативної підтримки даного напрямку.

Проте, необхідно зазначити, що реформи будуть мати економічний ефект тільки за умови визначення чітких термінів виконання, відповідальних осіб, систему контролю та покарання.

Таким чином, тільки постійна державна підтримка розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності може забезпечити динамічний розвиток галузі. Головною умовою має стати безперервне оновлення технологій і широке використання новітніх наукових розробок. Шляхом виходу сільського господарства з кризового стану є розвиток його інноваційної основи за рахунок підвищення техніко-економічного рівня виробництва та як результату поліпшення інвестиційного клімату».

Недосконалість механізмів одержання й розподілу бюджетних коштів, порушення бюджетної дисципліни при їх використанні, щорічна

матеріаломісткістю одиниці кінцевої продукції. Виробництво соняшнику набуло територіального поширення по всій Україні і на теперішній час можна чітко стверджувати про відсутність зональної концентрації виробництва соняшнику.

Найбільш значимі фактори мікросередовища, які надають можливості для розвитку ринку соняшнику такі: високі вимоги до якості насіння, наявність потужних переробних підприємств, наявність зернохосовищ та елеваторів, стійкий попит на світовому агроринку, широке коло споживачів сільськогосподарської продукції. Заходами щодо реалізації визначених можливостей можуть бути: посилення контролю якості, відповідності продукції вітчизняним та світовим стандартам, налагодження стабільних збутових зв'язків, збільшення кількості підприємств переробної продукції для співпраці, активізація роботи по виходу на зовнішні ринки, кооперація аграрних товаровиробників та реалізація продукції оптимальними партіями за вигідними цінами, зберігання насіння соняшнику та реалізація за вигідними цінами протягом маркетингового року [2].

Список використаних джерел:

1. Чехова І. В. Регіональний аспект виробництва соняшнику. Науково-технічний бюлетень Інституту олійних культур НААН. 2018. Вип. 26. С. 116 – 121.
2. Куліш Т. В. Маркетингова товарна політика сільськогосподарських підприємств на ринку соняшнику. Інноваційна економіка. 2018. № 1 – 2. С. 161 – 168.

УДК 352.82:631.11(477)

Оторубчак Е. В.
студентка

Антонюк Т. А.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Фермерські господарства є невід'ємною складовою аграрної економіки, тому вони потребують державної підтримки та зваженої аграрної політики. Ферми та їх розвиток «є прогресивною формою

земельних паїв за ініціативою ВАССР у 2011 році утворено Громадський рух «Земля – народна власність!» [4].

У червні 2011 року відбувся Всеукраїнський Форум сільських та селищних рад «Розвиток сільських територій – основа аграрної стратегії України». У рамках Форуму відбулося підписання Меморандуму про співпрацю між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Асоціацією. Члени Асоціації переконані, що сьогодні необхідно змінити існуючу систему господарювання на селі, відродити середній клас, підприємництво, створити сільські, селищні підприємства, кооперативи, підтримати фермерів та домогосподарників. Асоціація вивчає та поширює передові розробки світового та вітчизняного виробництва сільськогосподарської продукції. Сприяє запровадженню у виробництво новітніх зразків сільської техніки, засобів механізації, обладнання, ветеринарних і біопрепаратів, агрохімії, біоенергетики та агроекології.

УДК 339.564:633.14(4+477)

Биковець Д. І.
студентка

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ТОРГІВЕЛЬНИХ ПОСТАВОК ЖИТА З УКРАЇНИ В ЄС

Розвиток сучасних держав у великій мірі залежить від участі у міжнародному поділі праці, метою якого є реалізація національних товарів на нові ринки збуту. Зовнішня торгівля, яка орієнтована на експорт товарів має на меті отримання додаткового прибутку за рахунок збуту своїх товарів на ринках іноземних країн.

Відповідно до законодавства України експорт це - продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів [1].

На думку багатьох експертів аграрного ринку, за наявних реалій розвитку сільського господарства вирощуванню жита не приділяється достатня увага з боку агробізнесу, оскільки сьогодні на перший план вийшли високоліквідні рентабельні окремі зернові й олійні культури. Окрім цього, свою роль відіграє зовнішня кон'юнктура світового ринку зерна, де жито не має такого значного попиту, як інші зернові культури, не кажучи вже про олійні.

Глобальне виробництво жита доволі обмежене в порівнянні з такими зерновими як пшениця, рис, кукурудза і ячмінь. Щорічне виробництво жита становить 12-14 млн. тонн у світі [2]. Нинішню ситуацію на ринку жита важко назвати сприятливою – складнощі при експорті в той час, коли переважна кількість суб'єктів аграрного ринку намагається максимізувати валову виручку навряд допоможе Україні наростити обсяги виробництва жита. Проте, на даний момент на фоні тривалого скорочення посівних площ можна спостерігати помітний підйом та стабілізацію внутрішніх цін на культуру.

В даній ситуації для виробників найбільш підходящими сценаріями для збільшення експорту є:

1. акцент на продовольчому використанні та підвищенні рівня якості. Зокрема, варто задуматись над виробництвом органічного жита. Така продукція не тільки є більш конкурентоздатною на міжнародному ринку, а й стимулюватиме споживчий попит на культуру на хвилі набираючого популярності здорового способу життя;

2. розширення географії експорту та поширення культури споживання. Втім, українські експортери і так тільки цим і займаються. Зокрема, не зважаючи на порівняно невеликі об'єми експорту у 2017 році торік українське жито вперше потрапило на ринок Південної Африки [3].

Отже, наші виробники мають продовжувати розвиватися в заданому напрямку для міцного закріплення та подальшої підтримки своїх позицій, як один з найкращих світових експортерів аграрної продукції.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 16 квітня 1991 року №959-ХІІ. «Про зовнішньоекономічну діяльність» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/8302>

2. Інформаційно - довідкова стаття « Про жито і здоров'я» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.gyeandhealth.org/statistics-a-usage>

3. Інформаційно-аналітична стаття «Зернові культури в рослинництві України» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://subject.com.ua/agriculture/crop/5.html>

УДК 339.1:633.85(477)

Омельченко В. О.
студент

Михальчишина Л. Г.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

РИНОК СОНЯШНИКУ В СИСТЕМІ АГРАРНИХ РИНКІВ УКРАЇНИ

В структурі виробництва олійних культур в Україні 95 % припадає на соняшник. Ринок соняшнику в системі аграрних ринків України є провідним серед інших олійних ринків з огляду на становлення позиції держави як світового лідера з експорту соняшникової олії та зміну курсу вивозу товарного насіння на експорт продукції переробки – олії нерафінованої [1].

Згідно з даними Держстату, за обсягами виробництва соняшнику у 2019 році Україна займає перше місце в світі. Валовий збір культури у минулому сезоні сягнув 14,5 млн тонн, середня врожайність – 2,3 т/га. За посівними площами під соняшником Україна займає 2 місце у світі (6,2 млн га). На першому місці – Росія з показником 8 млн га.

Рівень переробки соняшнику на олію досяг показника 6,3 млн. т. Важливим є факт посилення «тінізації» ринку олійних культур і в першу чергу, ринку соняшнику, за рахунок скорочення бази оподаткування через вимоги товаровиробників продукції збувати соняшник за готівковою формою розрахунку [1].

Соняшник залишається одним з ліквідних і прибуткових продуктів на внутрішньому ринку, який повністю насичується за рахунок власного виробництва. На внутрішній ринок соняшник надходить за традиційними каналами реалізації: переробним підприємствам, населенню через систему громадського харчування, включаючи продаж і видачу в рахунок оплати праці; комерційним структурам – через біржі та аукціони, а також зарубіжним країнам.

Лідерами за обсягами вирощування соняшнику є Дніпропетровська, Кіровоградська, Запорізька, Миколаївська області. Наявність сприятливих ґрунтово-кліматичних умов для вирощування соняшнику, значний економічний потенціал створюють необхідні умови для організації ефективного виробництва цієї культури.

Вирішальним у розвитку і розміщенні підприємств олійно-жирового комплексу є сировинний фактор, що пов'язано з високою

Зменшення обсягів виробництва продукції борошномельної промисловості переважно пов'язане із зниженням попиту на неї на вітчизняному ринку (демографічні чинники, низька купівельна спроможність населення, зміни в культурі харчування тощо). Водночас вихід на міжнародні ринки збуту продукції переробки зерна потребує значних інвестиційних вкладень в оновлення технології виробництва, приведення у відповідність якості продукції до міжнародних стандартів, логістику та ін. Натомість експорт зерна потребує менше довгострокових вкладень та ефективний в короткостроковій перспективі, що сприяє його зростанню [1].

На сьогоднішній день борошномельна промисловість в Україні нерентабельна, а наявний приріст експорту зерна – це не показник і не досягнення для України.

Українському зерновому ринку необхідна глибока переробка для реалізації політики імпортозаміщення та посилення присутності на преміальних ринках продукції з високою доданою вартістю. Крім того, розвиток галузі глибокої переробки зерна дозволить підвищити забезпеченість комбікормами і дати стимул такого сегменту тваринництва, як вирощування ВРХ, який сьогодні в Україні перебуває фактично на нулі.

Також експерти наголошують на можливих напрямках подальшого розвитку виробництва продуктів глибокої переробки зерна. У їх числі виділяють виробництво модифікованих крохмалів, біохімакатов, цукрів, біопластика. Попит на цукор на світовому ринку оцінюється в \$18 млн, на модифіковані крохмали – в \$13 млн, на біохімакати – в \$ 8,5 млн, на біопластик – в \$ 2 млн. Обсяг інвестицій в організацію підприємства з виробництва зазначених чотирьох видів продукції оцінюється не більше ніж в \$20 млн, а термін окупності – приблизно 2,1 року за рахунок високої маржинальності даних продуктів і їх затребуваності на світовому ринку [2].

Ключовим фактором збільшення ефективності виробництва зерна в Україні є забезпечення максимального рівня його переробки. Незважаючи на перенасичення вітчизняного ринку хлібною продукцією, попит на міжнародному ринку на цю продукцію зростає. Такі тенденції сприятливі для українських виробників. Для забезпечення розвитку виробництва хлібних продуктів, необхідно стимулювати залучення інвестиційних ресурсів у створення технічних можливостей виробництва конкурентної на світовому ринку продукції.

Список використаних джерел:

1. Ляховська О. В. Тенденції виробництва та переробки зерна в регіонах України. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. Випуск 4 (138). С. 57-61. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/dumka-ukraini-neobhidno-rozvivati-gliboku-pererobku-zerna>

УДК 339.9:33(477)

Вакулик Д. О.
студент

Вакулик І. І.
к.ф.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Одним із найбільш поширених підходів до поняття глобалізації є розгляд цього явища як процесу міжнародної економічної інтеграції, яка виражається передусім у нарощуванні міждержавного потоку товарів, послуг, капіталів, технологій, інформації, у переміщенні людей тощо (Д. Сакс, Е. Корнера, Д. Ромера, Я. Тінберген). Це широкий процес громадської трансформації, що супроводжується стрімким зростанням обсягів торгівлі, інвестицій, туризму, комп'ютерних мереж, зростанням різноманітності міждержавних господарських зв'язків, посиленням економічної взаємозалежності країн. Це, нарешті, формування цілісної економічної системи, яка охоплює територію практично усієї планети і диктує правила гри соціально-економічним системам як національного, так і наднаціонального масштабу [2, с. 183].

Торгівля – це унікальний вид взаємодії, який включає два основні елементи – обмін і комунікації, а міжнародна торгівля – об'єднує продавців, виробників та споживачів із різних куточків світу. Країни, які домінують у світовій торгівлі і міжнародних фінансах, передусім США, Великобританія, Японія, Швейцарія, є одночасно країнами базування транснаціонального капіталу, що сильно підсилює їх позицію на світовому ринку [2, с. 186]. Беручи до уваги те, що МТ є невід'ємною складовою частиною національної економіки, сьогодні кожна держава прагне постійно вдосконалювати та сприяти її подальшому розвитку.

МТ стрімко змінюється під дією різних чинників: економічних законів, науково-технічного прогресу, політичних питань тощо, що поступово формують її географічну та товарну структуру. МТ виступає потужним двигуном національної економіки, який потребує певного регулювання.

Кожна держава сама визначає методи і засоби імплементації. Зарубіжний досвід свідчить про відсутність універсальних моделей регулювання діяльності мережевих структур сфери оптової та роздрібно торгівлі, оскільки це залежить від потреб певної країни. Так, наприклад, Франція, США і Польща приділяли увагу активному розвитку великоформатної торгівлі, в той час як Японія, навпаки, прагне обмежити

можливості для розвитку великих форматів, підтримуючи розвиток дрібних магазинів [3].

Як зазначав В. Маштабей, за роки незалежності Україна чимало зробила для активізації свого залучення до світових ринків. Кумулятивним результатом цієї роботи стало набуття членства в СОТ та укладення угоди з ЄС про вільну торгівлю. «Однак практичні наслідки здійсненого не викликають захоплення у владних кабінетах і компаніях, зайнятих експортно-імпортними операціями. Відповідну критику можна й надалі зводити до відсутності в країні системних реформ, що саме по собі є правдою. Але є й інші причини незадовільної роботи зовнішньоторговельного комплексу України, пов'язані з недостатнім урахуванням тих об'єктивних змін, що сталися у світовій торгівлі за останні кілька десятиріч» [1].

Список використаних джерел:

1. Маштабей В. Made in the World, або Еволюція світової торгівлі // <https://apostrophe.ua/article/economy/foreign-trade/2015-03-31/made-in-the-world-abo-evolyutsya-svtovo-torgvl/1511>
2. Пікалов В. Л. Світова економіка в умовах прискорення глобалізації крізь призму геополітики. Академічний огляд: Економіка та підприємництво. 2012. Вип. 2 (37). С. 182–189.
3. Севрук І. М. Міжнародний досвід інституційно-правового регулювання діяльності торговельних мереж. Ефективна економіка, 2014. № 4. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2957>

УДК 005.21:339.564:334

Вакуленко О. О.
студентка НУБіП, м. Київ

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Для того щоб займатись зовнішньоекономічними операціями, а саме експортною діяльністю підприємство має знати наскільки це ефективно і

одержуваної продукції; пріоритетний розвиток спеціалізованого м'ясного скотарства; використання збалансованих за всіма поживними речовинами і мікроелементами кормів разом із випасом великої рогатої худоби на пасовищах; ефективна державна фінансова підтримка виробництва м'яса великої рогатої худоби; селекційно-племінна робота.

Список використаних джерел:

1. Ринок м'яса ВРХ в Україні: проблеми і перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7925-rynok-miasa-vrkh-v-ukraini-problemy-i-perspektyvy.html>
2. Річний баланс м'яса, субпродуктів і жиру в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://meat-inform.com/korysne/balansy-popytu-y-propozytsii/richni-balansy/richnyi-balans-m-iasa-subproduktiv-i-zhyru-v-ukraini-onovlennia-01-2020.html>

УДК 664.7(477)

Музика С. М.
студентка

Михальчишина Л. Г.
к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ДОДАТКОВОЇ ВАРТОСТІ ПРИ ГЛИБОКІЙ ПЕРЕРОБЦІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Виробництво та переробка зерна – один з перспективних напрямів промисловості України, враховуючи високий рівень сировинного потенціалу та зростання попиту на цей вид продукції на міжнародному ринку. Проте останніми роками лівова частка виробленого зерна спрямовувалась на експорт, водночас зменшувались обсяги його переробки та виробництва готової хлібної продукції [1].

Згідно з даними Держстату, загальна переробка зернових в 2018 році скоротилася на 4,3 % порівняно з 2017 роком – до 4,9 млн тонн. Зокрема, переробка зернових на борошно в 2018 році скоротилася на 16,5 % – до 1,8 млн тонн.

За увесь період існування цієї проблеми було прийнято чимало державних програм підтримки галузі, постанов і рішень на різних управлінських рівнях, однак зупинити занепад виробництва яловичини та скорочення чисельності поголів'я ВРХ до цього часу поки що не вдалося.

Водночас, багаторічний досвід ведення скотарства у країнах Європи, США, Канади, Австралії і Південної Америки переконливо доводить можливість ефективного виробництва яловичини, передусім за рахунок вдалого поєднання селекційно-племінної роботи, годівлі та дотримання технологічного процесу, запорукою чого є висока ресурсовіддача і продуктивність галузі. При цьому важливою умовою успішної реалізації цієї моделі є забезпечення у цих країнах паритету цін і цивілізованих рівновигідних відносин на ринку м'яса та вдале використання природно-кліматичних можливостей сільського господарства. Не менш значимим для конкурентоспроможного розвитку галузі є надання місцевим фермерам суттєвої державної фінансової підтримки, зокрема в США, Канаді і ЄС.

За рахунок швидкого збільшення обсягів вирощування птиці в Україні вдалося частково вирішити проблему дефіциту м'яса, хоча це призвело до порушення науково обґрунтованої структури балансу і раціонального співвідношення між окремими його видами. Сьогодні виробництво яловичини і телятини в структурі м'ясного балансу знизилося на 7%, порівняно з минулими роками.

Таблиця 1

Прогнозований баланс м'яса на 2020 рік

	2016	2017	2018	2019	2020*
Початкові запаси	48	39	38	41	40
Імпорт	2	2	2	2	2
Виробництво	301	291	288	291	270
– с/г підприємства	78	75	69	79	74
– господарства населення	223	216	218	212	195

*прогноз на 2020 рік

Впродовж досить тривалого періоду в Україні спостерігається стійке скорочення чисельності поголів'я ВРХ в усіх категоріях господарств, внаслідок чого обсяги виробництва яловичини і телятини зменшилися до критичного рівня, що вже поставило під загрозу продовольчу безпеку та негативно впливає на загальний економічний стан розвитку АПК

Світовий досвід виробництва м'яса великої рогатої худоби також свідчить, що запорукою ефективного ведення галузі є вдале поєднання такого комплексу факторів: зональний підхід до розвитку цієї галузі, оскільки на ринку конкуренцію становить не так ціна, як собівартість виробництва

який ефект від цього буде отриманий. Звідси, має бути обґрунтована стратегія здійснення експортних операцій, а також шляхи її підвищення.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» експорт - продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів [1]. За визначенням О. Мельник та М. Нагірної, експортна діяльність підприємства – це низка взаємопов'язаних операцій, що передбачають продаж товарів з обов'язковим переміщенням їх через митний кордон з метою надання у володіння цієї продукції партнеру з-за кордону [2]. Отже, підприємства займаються експортом шляхом виходу на зовнішній ринок та передачі свого товару покупцю через митний кордон, де ефективність такої операції визначаються у відношенні між доходом та витратами цієї операції.

Підприємство займається експортною діяльністю для підвищення своєї конкурентоспроможності, а саме зниження витрат на виробництво, підвищення якості, зміцнення рівнів продажу товару і звісно постійна мотивація щодо вдосконалення повного процесу виробництва, шляхом постійного дослідження потреб споживачів і переваг конкурентів. Якщо говорити про стратегічні напрями підвищення ефективності, то це зазвичай керування внутрішніми факторами, адже саме вони піддаються впливу зі сторони підприємства, переважно це довгостроковий план за часом дії.

Перелічимо, стратегічні напрями підвищення ефективності експортних операцій, зокрема наведемо думки І. Бурковського та А. Бурковської [3, с. 5]:

1. Управління собівартістю виробництва продукції;
2. Диверсифікація експорту;
3. Створення доданої вартості продукції;
4. Розширення виробничих потужностей, що призведе до збільшення виробництва;
5. Об'єднання з іншими підприємствами для отримання додаткових ресурсів;
6. Підвищення якості продукції та дотримання стандартів;
7. Отримання дотацій від держави та інші.

Отже, що існує безліч напрямів підвищення економічної ефективності експортних операцій підприємства, проте для кожного необхідно обирати саме той, що найбільше відповідає потребам та цілям конкретного підприємства для досягнення результату. Саме в цьому випадку підприємство зможе підвищувати ефективність експортних операцій шляхом збільшення доходу або зменшення витрат.

Список використаних джерел:

1. Закон України від 16 квітня 1991 року №959-ХІІ. «Про зовнішньоекономічну діяльність» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

2. Мельник О.Г. Диагностика факторів впливу на експортну діяльність підприємства. Інноваційна економіка. 2013. №5. С. 63-66.

3. Бурковський І. Д. Основні напрямки підвищення ефективності експортно-імпоротної діяльності в аграрній сфері економіки. Вісник аграрної науки Причорномор'я, випуск 3, т.1. 2007. С. 105 – 110.

УДК 336.76:339.9(430)

Валько Є. А.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ФОНДОВИЙ РИНОК НІМЕЧЧИНИ ЯК СУБ'ЄКТ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Німеччина є класичним прикладом країни, чия фінансова система базується на банках (bank-based), на відміну від країн, фінансові системи яких засновані на ринку цінних паперів (market-based). Особливістю фінансової системи Німеччини є абсолютне домінування банків в її активах. Банки грають всеосяжну роль в наданні фінансових послуг своїм клієнтам.

Фондовий ринок Німеччини відрізняється високим рівнем розвитку, і банки грають на ньому центральну роль. Тут традиційно існує поділ банківської діяльності та операцій з цінними паперами. По всій видимості, тому спеціалізованих фірм-інвесторів в країні небагато. Іноземні інвестори або комерційні банки повинні мати ліцензію на свою діяльність, навіть якщо вони не видають кредитів. Банківський закон Німеччини також вимагає, щоб будь-яка компанія, що займається кредитною діяльністю, отримала ліцензію Банківського наглядового управління і, відповідно, особи або організації, які бажають торгувати на біржі цінних паперів, повинні отримати дозвіл і від Біржового управління. Універсальні банки тривалий час проводили операції з цінними паперами, що вважалося нормальним для фондового ринку. В останні роки, однак, розвивається інша тенденція - відбувається зростання значущості фінансово-банківських установ, що здійснюють універсальні операції, в тому числі і з цінними паперами. Коло діяльності таких універсальних фінансових установ

Для подолання проблем пов'язаних із залученням прямих іноземних інвестицій в агросектор економіки України необхідно реалізувати ряд заходів: прийняти ефективні нормативно-правові акти щодо регламентації земельних відносин та прав власності на землю; швидше та ефективніше впроваджувати реформи; необхідно боротися з корупцією, оскільки вона підриває довіру інвестора до влади та не позиціонує країну як безпечну для ведення економічної діяльності; створити стале, доступне податкове законодавство; забезпечити певний баланс між обсягами внутрішнього і зовнішнього фінансування національної економіки; розробляти виробничі проекти та бізнес-плани; створити єдиний інформаційний простір для іноземних інвесторів, щодо пропозицій на ринку землі України та співробітництва з іншими внутрішніми та зовнішніми інвесторами.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Жук Х. І. Прямі іноземні інвестиції у сільське господарство України [Електронний ресурс] Інтернаука. – Режим доступу: <https://www.internauka.com/uploads/public/1427903681122.pdf>

3. Гераймович В. Л. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України // монографія. Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України. Умань, 2013. С. 297 – 302.

4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iak-investuie-v-ukrainu>

УДК 339.1:637.5(477)

Москвич Б. Р.
студент

Антонюк Т. А.

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

РИНОК М'ЯСА ВРХ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

У багатьох країнах світу вирощування м'яса великої рогатої худоби є прибутковим видом агробізнесу, а в Україні впродовж 20 останніх років це досить збиткове виробництво, обсяги якого постійно скорочуються.

Мороз Г. І.
студентка

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

Аграрний сектор України потребує інвестування оскільки він є стратегічним вектором розвитку економіки, який характеризує об'єми пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, формує валютні прибутки держави за рахунок експорту, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій. Агросектор є базою для розвитку інших секторів економіки, що забезпечує продовольчу безпеку всередині країни, вирішує питання зайнятості населення, і стимулює стратегічний розвиток [2].

Залучення саме довгострокових іноземних інвестицій, а також активізація діяльності з їх «просування» протягом майже усіх років незалежності України було одним із пріоритетних завдань її економічної політики, що визначалися низкою офіційних документів [3].

Аграрний сектор економіки України є привабливим та перспективним для інвестування. Цьому сприяють такі фактори, такі як: родючі ґрунти, сприятливі кліматичні умови для аграрного виробництва, вдале географічне розташування, порівняно низький рівень заробітної плати, девальвація гривні, що є вигідним для іноземного інвестора.

Проте, на жаль, сьогодні результати є невтішними, і великі західні інвестори з обережністю ставляться до України [4].

Основними негативними ознаками інвестиційного клімату в економіці України на даний момент є: політична нестабільність, неперіоритетні напрямки розвитку економічної політики, нестабільна законодавча база з питань іноземного інвестування, сповільнене реформування економіки, недостатній рівень розвитку інфраструктури інвестиційного ринку, недосконалі фінансова та податкова політика, високі темпи інфляції.

Для вивчення прямих іноземних інвестицій в структурі аграрного сектору України проведемо аналіз величин прямих інвестицій в аграрний сектор України порівняно з іншими видами економічної діяльності. В аграрний сектор України у 2019 році надійшло найменше іноземних інвестицій[1].

регулюється Банківським наглядовим керуванням і Службою страхового спостереження. Німеччина - федеративна держава, що складається із земель, які володіють великим ступенем автономії. Кожна земля має свою фондову біржу, хоча Франкфуртська фондова біржа традиційно домінує - наприкінці 1992 вона була офіційно перейменована в Німецьку фондову біржу. Для більш ефективної конкуренції з лондонськими та іншими європейськими біржами в Німеччині створена Компанія фондової біржі з метою сформувати ринок і ввести єдині норми його функціонування. Відповідно до німецького Закону про біржу спостереження за діяльністю фондової біржі здійснює уряд землі, на території якої вона розташована. Від імені уряду, як правило, діє Управління спостереження за фондовою біржею, яке є складовою частиною Міністерства економіки відповідної землі. Сам же уряд не займається спостереженням ринків, а лише схвалює правила їх саморегулювання. На ринку цінних паперів Німеччини звертаються облігації великих банків, і одночасно котируються державні цінні папери: облігації федерального уряду; довгострокові і середньострокові поштучні облігації; урядові ноти; облігації спеціалізованих фондів; муніципальні облігації - залізничні, поштові, телеграфні та ін.; звертаються у великій кількості і єврооблігації. Сучасний фондовий ринок та фондова біржа являють собою динамічно розвинену структуру. Зокрема, в Німеччині налічується 8 фондових бірж: у Франкфурті, Дюссельдорфі, Берліні, Гамбурзі, Ганновері, Мюнхені, Бремені, Штутгарті. Вони об'єднані у Федерацію німецьких фондових бірж. Хоча економічний потенціал Німеччини є одним з найпотужніших в світі, вона не займає лідируючі позиції щодо фондового ринку. Стабільно працююча економіка Німеччини хоч і не показує значного зростання, але демонструє впевненість у власних силах і декларує незалежність від зовнішніх запозичень, прагнення зосередитися на внутрішніх завданнях успішно реалізується урядом. Цей набір факторів позначився на біржових котируваннях і фондових інтересах країни, як результат непідробний інтерес німецькі акції викликають навіть у початківця інвестора.

Список використаних джерел:

1. Фондовий ринок – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://stud.com.ua/33352/finansi/fondoviy_rinok
2. Фондовий ринок Німеччини – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://um.co.ua/8/8-3/8-34737.html>

Варакута А. В.
студент

Наконечна К. В.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Наявність негативних тенденцій в науковій та інноваційній сферах України і аграрного сектора, зокрема, як констатує і більшість вчених, зумовлена проблемами у обсягах і структурі фінансування. Побудова «Економіки знань» визначена однією з п'яти ключових цілей Європейського Союзу в Лісабонській стратегії і відповідно до цієї стратегії передбачається фінансування науки в обсязі не менше 3 % від ВВП і на мою думку це важлива тема для обговорення.

Більшість країн ЄС не досягли задекларованого рівня, але наближаються до нього. Обсяг же фінансування науки в Україні нижчий від законодавчо встановлених норм (1,7% ВВП) і складає: за бюджетним фінансуванням – 0,4-0,5 % ВВП, за всіма джерелами фінансування – 0,84 % ВВП. Частка корпоративного фінансування науки в загальних витратах на дослідження й розробки в США становить – 75 %, Японії - 71%, країнах ЄС – 65 %, Польщі - 34,3 %, Чеській республіці – 54 %, в Україні ж - 27,1 %, що більше значно нижче, ніж в розвинутих країнах і свідчить про низьку активність вітчизняних підприємств стосовно ініціювання інноваційних досліджень. Державні витрати України на наукові дослідження в сільському господарстві в 2007 р. в порівнянні з 2005 р. зменшилися на 50 % і становили лише 0,03 % від ВВП, виробленого в сільському господарстві, в 2008-2009 рр. їх було зменшено ще майже в два рази у зв'язку із кризовими процесами в економіці. Це при тому, що в світі склалася практика, - країни, які розвиваються, НДР в сільському господарстві на 90-95 % фінансують із державного бюджету.

З метою забезпечення використання одержаних аграрним сектором України можливостей щодо інноваційного розвитку, враховуючи вищезазначені перешкоди, необхідно здійснити ряд законодавчих, інституційних та економіко-організаційних перетворень, зокрема:

1. Розробити і законодавчо закріпити нові форми фінансування інноваційних проектів, особливо на ранніх етапах життєвого циклу.

є залучення на Кіпр іноземних капіталовкладень. Для кіпрської економіки характерна велика питома вага сфери послуг і туризму (76 % ВВП).

За роки незалежності Кіпр домогся великих успіхів у промисловому розвитку. На острові створена багатогалузева обробна промисловість, що виробляє якісну продукцію, яка користується попитом не тільки на внутрішньому, а й на зовнішніх ринках.

Республіка Кіпр була в минулому відсталою аграрною країною, де землеробство було основою економіки. Тепер же землеробство не має колишньої провідної ролі, основою економіки Кіпру є невиробнича сфера.

У новітній історії Кіпру туристичний сектор є однією з основних дохідних статей бюджету. Щорічно острів відвідує близько 3 млн туристів.

Зовнішня торгівля для економіки Республіки Кіпр має особливе значення, оскільки країна вимушена задовольняти свої потреби за рахунок ввезення великої кількості товарів і сировини.

Республіка Кіпр має вигідне транзитне положення. Завдяки своєму центральному географічному і вигідному економіко-географічному розташуванню Кіпр сьогодні є регіональним центром послуг у сфері морських перевезень і важливим транзитним центром з великим обсягом вантажів, які реекспортуються на ринки Близького Сходу і Центральної Європи.

Як висновок варто сказати, що економіка Кіпру заснована на системі вільного підприємництва та діє досить ефективно, що й обумовило її відносно «м'яке» вписування у глобалізаційний контекст. Республіка Кіпр є членом Євросоюзу та учасником більш ніж 50 міжнародних організацій, що зумовлює гарні перспективи для подальшого розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Навчальні матеріали онлайн/ Господарство. Кіпр // [Електронний ресурс] URL: https://pidruchniki.com/10441003/turizm/gospodarstvo_kipr
2. Про Кіпр / Економіка Кіпру // [Електронний ресурс] URL: https://prokipr.ru/cyprus_economy.html
3. М. А. Акритова, Республіка Кіпр в умовах глобалізації // [Електронний ресурс] URL: https://pgu.ru/editions/un_reading/detail.php?SECTION_ID=386&ELEMENT_ID=13265.

Матвійчук А. О.
студентка

Наконечна К. В.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Внаслідок глобальних конкурентних змін стратегічно важливим для будь-якої державної системи стає завдання захисту внутрішнього ринку і національного підприємництва. У нових умовах держава повинна утримувати баланс між ступенем відкритості національного ринку та національної економіки, а також їх здатністю продукувати конкурентний інноваційний продукт. Через ризики від глобалізації саме держава покликана вирішувати об'єктивну суперечність між глобальною формою руху власності, її розмитістю і національною, тобто чітко визначеною формою управління об'єктами власності, а отже, інтересами власників конкретної країни. Отже, держава повинна забезпечити і посилити свою роль гаранта закріплення національної власності.

Глобалізація є потужним об'єктивним фактором, що має безпосередній вплив на динаміку економічного зросту та розвитку держави. Проте сьогодні, в умовах посилення взаємозалежності у світовій економіці, повільний і нестійкий економічний ріст, низькі ціни на сировину та нестабільність міжнародної фінансової системи ускладнюють країнам, що розвиваються, можливість отримання потенціальних переваг від глобалізації.

Сьогодні Республіка Кіпр - один із головних напрямків міжнародного туризму, регіональний центр послуг, в переважній більшості у сфері банківського обслуговування та морських перевезень, а також сучасний телекомунікаційний вузол. Кіпр тривалий час був сільськогосподарською країною, індустріалізація розпочалася лише у 1960-х рр. Політика кіпрського керівництва направлена на перетворення країни у торговельно-фінансовий і туристичний центр Східного Середземномор'я. Одним з найважливіших елементів економічної політики

2. Застосовувати податкове стимулювання через усунення подвійного оподаткування інвесторів, а також фінансове стимулювання інвесторів.
3. Здійснювати професійне консультування товаровиробників і розповсюджувати інформацію про перспективні інноваційні проекти та потенційних інвесторів.
4. Розробити механізми участі держави у фінансуванні інноваційної діяльності аграрних підприємств.
5. Прийняти Закон України «Про венчурні фонди», а також законодавчо регламентувати право на участь в капіталі інноваційних підприємств вищих навчальних закладів.
6. Розробити механізми щодо створення регіональних венчурних фондів із часткою у венчурному капіталі держави, банків, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів.

На мою думку потрібно державні витрати України на наукові дослідження в сільському господарстві збільшити і взяти приклад з розвинених країн, які займаються сільським господарством. Також потрібно збільшити обсяг же фінансування науки в Україні оскільки він нижчий від законодавчо встановлених норм.

Список використаних джерел:

1. Сіренко Н. М. Концептуальні засади інноваційного розвитку аграрної освіти і університетської науки України. Науково-методичне видання. Миколаїв, 2009. 48 с.

Висідалко А. А.
студентка

Герасименко Н. А.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АПК ЯК ОСНОВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору задає прогресивні зміни у агропромисловому комплексі (АПК),

оскільки він розглядається як пріоритетний сектор національної економіки та драйвер майбутнього економічного зростання нашої держави. Разом з тим, роль даного сектору є значимою в нових євроінтеграційних умовах не лише для національної економіки, а й для економіки сільських територій. Не дивлячись на процеси диверсифікації економіки цих територіальних утворень більшість з них мають агропромислову спеціалізацію, відтак їх розвиток залежить від змін, як відбуваються в АПК. Але суперечливість впливу євроінтеграції на розвиток аграрного сектора обумовлює таку ж суперечливу ситуацію на соціально-економічний розвиток сільських територій, оскільки вона передбачає невизначеність зовнішніх умов для їх функціонування та посилення міжрегіональної конкуренції. Все це вимагає по-новому оцінити в теоретичному аспекті особливості функціонування АПК як основи розвитку економіки сільських територій в умовах євроінтеграційних процесів [1].

Шляхи розвитку агропромислового сектору України передбачають збалансовані та взаємозв'язані структурні перебудови усіх його галузей, максимальне впровадження у виробництво найважливіших досягнень науково-технічного прогресу, світового досвіду, найбільш прогресивних форм економіки і організації виробництва на основі першочергового розв'язання актуальних проблем: перерозподіл землі та майна, включаючи поглиблення відносин власності на землю та запровадження механізмів реалізації права на власність; приватизація переробних підприємств; реструктуризація підприємств та форм господарювання; розвиток кооперації; впровадження ринкових методів господарювання – менеджменту та маркетингу; державне регулювання аграрної економіки шляхом ефективнішого використання цінних важелів, фінансово-кредитної і податкової систем; розвиток ринків сільськогосподарської продукції, матеріально-технічних ресурсів та послуг; інтенсифікація і диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності тощо [2].

Пріоритетність розвитку агропромислового сектору України і його провідних галузей дає можливість забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість – сировиною, а зовнішню торгівлю – експортними товарами.

На сучасному рівні необхідно розробити механізм управління, який враховуватиме агропромислову спеціалізацію сільських територій України та процеси євроінтеграції. До складу якого будуть входити такі структурні компоненти:

- 1) інтеграційний - активізація стратегічної взаємодії господарюючих суб'єктів АПК сільських територій регіонів України та ЄС у тих сферах діяльності, де вони мають комплементарний характер;

зможуть потрапити до школи. Також можливе закриття амбулаторій, як приклад, що теж не зручно для людей літнього віку. Тому в цьому питанні багато суперечностей, які на мій погляд зможе вирішити лише компетентний керівник, досвідчений професіонал.

Все це призведе до зростання довіри людей до місцевої влади. Сьогодні місцева влада користується значно більшою довірою, ніж влада центральна: Президенту довіряють 7 %, Уряду – 3 %, Верховній Раді – 2 %, місцевій владі довіряють 12 %, експертам і науковцям – 11 %. Найвищий рівень довіри має влада у невеликих територіальних громадах селищного чи міського типу, які якраз є становим хребтом першого етапу реформи. (Дані соціологічного опитування, проведеного Радою Європи у грудні 2016 року).

8 квітня 2015 Кабмін видав постанову «Про затвердження методики формування спроможних територіальних громад». Ця методика була покладена в основу роботи місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Перший етап реформи пройшов досить успішно. Для завершення цього процесу не є визначальним внесення змін до Конституції України, це вирішується на рівні законів та урядових актів. Для цього потрібна політична єдність правлячої коаліції та активність громадян, оскільки реформа дає позитивні результати, але не відразу і вимагає від них власної хоча б невеликої участі – бути активним виборцем і не обирати популістів[3].

Список використаних джерел:

1. А. П. Зинченко, В. И. Назаренко, В. В. Шайкин и др. Аграрная политика. М.: Колос С., 2004. 304 с.
2. Децентралізація влади реформа місцевого самоврядування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://decentralization.gov.ua/about>.
3. Децентралізація влади реформа місцевого самоврядування [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://reformsguide.org.ua/ua/analytics/українська-реформа-місцевого-самовр>.

Список використаних джерел:

1. Чалий А. А. Формування ринку сої та продуктів її переробки в Україні. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. Вип. 181(4). С. 310-316.

УДК 352.07:005.591.46

Литвиненко Л. С.
студентка

Гераймович В. Л.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Кожен мешканець села чи міста має право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті й освітлені вулиці. Але люди можуть впливати на якість цих послуг лише тоді, коли відповідальні за їх надання знаходяться близько. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування: сільські, селищні міські ради та їхні виконкоми.

Отже, саме вони повинні мати широкі повноваження і достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві питання і нести за це відповідальність. Для цього в Україні відбувається децентралізація - передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування[2].

На мою думку, децентралізація це один із дієвих способів для отримання якісних вищеперечислених послуг, в разі коли органи місцевого самоврядування будуть правильно і раціонально розпоряджатися отриманими з бюджету коштами. Але разом із так званими «зручностями», деякі населені пункти отримуватимуть і великі незручності, адже якщо ОТГ складається із декількох сіл, то в першу чергу можуть використовуватися такі рішення: скорочення шкіл і переведення в одну, при цьому староста громади має забезпечити транспорт яким школярі

- 2) інвестиційний - пріоритетна підтримка інвестиційного розвитку сільських територій з найбільш сприятливими умовами для агропромислового виробництва;
- 3) інноваційний - налагодження співпраці дослідницьких структур АПК України з аналогічними структурами ЄС, які мають значний науково-технічний та технологічний потенціал.

Реалізація механізму управління АПК в умовах євроінтеграції сприятиме розвитку економіки сільських територій, натомість відсутність активних заходів з боку державних органів влади на всіх рівнях може призвести до кризових явищ в сільській місцевості, оскільки, як показав наш аналіз, галузі АПК забезпечують робочими місцями більшість сільських територій регіонів України [3].

Отже, ефективний розвиток АПК як основи економіки в умовах євроінтеграції можливий лише при активних діях державної, регіональної та місцевої влади, які необхідно спрямувати на такі напрямки розвитку агропромислового виробництва: активізація міжрегіональної інтеграційної взаємодії в агропромисловій сфері; залучення інвестицій для поновлення і нарощування виробничого потенціалу АПК; налагодження співпраці дослідницьких структур з метою розвитку інноваційних процесів в галузях АПК.

Список використаних джерел:

1. Аграрна реформа в Україні (соціологічна діагностика) М. Баланівський [та ін.] ; заг. ред. В. Тарасенко; НАН України, Ін-т соціології. К. : ІС НАН України, 2007. - 576 с.
2. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу ScienceRise. 2015. № 5/3(10).
3. Аграрне право України [Текст]: підручник / В. М. Єрмоленко [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Єрмоленка, д-ра юрид. наук, проф.; Каб. Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. К.: Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
4. Регулювання міжгалузевих відносин в системі аграрної політики / В. Л. Валентинов ; Інститут аграрної економіки УААН. К.: [б.в.], 2003. 330 с.

Галицька В. С.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ДЕРЖАВНА ПРОДОВОЛЬЧО-ЗЕРНОВА КОРПОРАЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Господарське товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України» являється лідером у сфері зберігання, перевалки, переробки, експорту зернових, а також є національним оператором зерного ринку України. АТ «ДПЗКУ» була створена в 2010-му році і до нашого часу в аграрному секторі економіки України є найпотужнішою державною компанією. Акціонерне товариство забезпечує конкурентну перевагу України на світовому ринку торгівлі зерновими через гарантоване виконання взятих на себе зобов'язань, забезпечення ліквідного попиту на вітчизняну сільгосппродукцію завдяки розширенню ринків збуту та ефективній логістичній інфраструктурі. Основним завданням корпорації є реалізація державної політики щодо стимулювання інноваційного розвитку.

Товариство займається прийманням зерна, доведенням його якості до базисних кондицій, зберіганням, відвантаженням зерна та його доробкою. Також «ДПЗКУ» виробляє борошно (7 сортів пшеничного та житнього борошна, їх суміші, а також вітамінізоване борошно), крупи (5 видів круп: перлова, ячна, пшенична, гречана, вівсяна та 5 видів пластівців: вівсяні, житні, пшеничні, ячмінні, гречані), та інші харчові продукти, корми, комбікорми, кормові добавки. Основною діяльністю «Державної продовольчо-зернової корпорації України» є формування ресурсів зерна і продуктів його первинної переробки на регіональному і загальнодержавному рівні. Товариство фактично майже в усіх регіонах України має мережу зернових ємкостей. Міністерство аграрної політики та продовольства визнало компанію провідною для укладання договорів і ведення переговорів про постачання зерна в рамках усіх угод України на міждержавному рівні про закупівлю зерна. Оскільки компанія присутня у 20-ти регіонах України і має 55 філій вона спроможна виробляти загалом з усієї мережі на рік 688,6 тис. тонн борошна, 30,5 тис. тонн круп, 160 тис. тонн розсипних комбікормів та має в своєму розпорядженні зернопереробні комплекси сумарною потужністю близько 3,0 тис. тонн зерна

наслідкових зв'язків, які можуть призвести до небажаних наслідків і повинні стати об'єктами державного регулювання.

Використання сої як кормової культури передбачає методичні підходи щодо прогнозування обсягів її виробництва та переробки на основі коефіцієнтів еластичності споживання населенням продуктів харчування залежно від їх сукупних доходів. З цією метою розробляється прогноз попиту населення на продукти харчування тваринного походження на певний період з подальшим визначенням необхідної кількості худоби для задоволення цього попиту. За умови прийнятої рецептури комбікормів, що містять соєвий шрот, та їх витрат на виробництво 1 тонни продукції, визначають потребу в соєвому шроті, який потім за допомогою відповідного коефіцієнта переводять у необхідну кількість зерна сої.

При розрахунку можливого попиту на сою, крім застосування її як корму для внутрішніх потреб, слід також враховувати можливі обсяги експорту чи імпорту сої та продуктів її переробки, а також використання її на харчові цілі. Крім того, при переробці сої на шрот буде також отримано олію, для якої необхідно передбачати відповідні канали збуту. Крім використання сої в галузі тваринництва на кормові цілі, для України залишається найактуальнішим питанням переробка сої на харчові цілі.

Основними проблемами, що існують на ринку харчових соєпродуктів, визначено такі:

- потреба переробників у сучасному обладнанні для запровадження нових технологій переробки сої і створення конкурентоспроможної продукції;
- низька якість вітчизняного насіння сої;
- відсутність глибоких досліджень у сфері використання продуктів із сої для харчування дітей та лікування, що значно стримує розширення ринків збуту;
- низька поінформованість цільових споживачів про соєві продукти;
- складність позиціонування соєвої олії.

Світовий досвід показує, що регулювання ринку сої можна забезпечити такими способами: запровадженням сезонних ввізних мит, які діють у період збирання врожаю; скасуванням або відстрочкою сплати ПДВ при імпорті насіння цієї культури для переробки; квотування або тарифікацією експорту насіння сої шляхом обов'язкового продажу його через аграрні біржі [1].

Загалом, можна зазначити, що ринок сої знаходиться на такій стадії свого розвитку, що потребує відповідних заходів з боку держави для підвищення ефективності його функціонування, зокрема підтримки товаровиробників, які вирощують сою в зоні її гарантованого виробництва, і переробників за рахунок удосконалення фінансування, кредитування та оподаткування.

Щоб виправити ситуацію, ННЦ «Інститут аграрної економіки НААН» розрахував формули визначення нормативної ціни на сільськогосподарську продукцію рослинництва і тваринництва та коефіцієнт органічної надбавки, враховуючи низку чинників, що впливають на рішення щодо споживання органічної продукції.

Окрім того, науковці центру розрахували обсяги потенційного споживання органічної продукції в Україні на одну особу на рік за видами продукції, а також потенційну ємність ринку органічної продовольчої продукції на період до 2020 року, яка орієнтовно сягне 41 мільярда гривень.

Насамперед за останні кілька років збільшився попит на так звану здорову їжу, більшу увагу стали приділяти якості продовольчих товарів. Споживачі страусового м'яса — це представники вищого й середнього соціально-професійного статусу, яких визначають як “уважний сучасний споживач” віком 41–50 років, переважно жінки, які особливу увагу приділяють нешкідливості продукту, його поживній цінності, внутрішнім і смаковим характеристикам. Так у Європі попит на страусове м'ясо в кілька разів перевищив пропозицію місцевих виробників.

УДК 351.82:339.1:635.655

Лемешик А. В.
студентка

Михальчишина Л. Г.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ОСНОВНІ ПЕРСПЕКТИВНІ МЕТОДИ ТА НАПРЯМКИ ЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ СОЇ УКРАЇНИ

Ринок сої – складова ринку продовольства, що являє собою сукупність економічних відносин між суб'єктами господарювання, за допомогою яких здійснюється купівля-продаж сої та продуктів її переробки, відповідно до законів ринкової економіки.

Стратегія державного регулювання ринку сої та продуктів її переробки має ґрунтуватися на прогнозі його кон'юнктури. Прогнозні розробки повинні виявити у всьому ланцюзі ті ланки причинно-

на добу. Це дозволяє в рік переробляти близько 700 тис. тонн зернових і круп'яних культур на борошно і крупи, що становить 10 % від середньорічного споживання в Україні.

Безпосередньо як суб'єкту аграрної політики України «Державній продовольчо-зерновій корпорації України» належить 10 % сертифікованих елеваторних потужностей України. А можливості портових терміналів АТ «ДПЗКУ» дозволяють забезпечити до 6 % середньорічних обсягів експортної перевалки українського зерна. Переробні підприємства корпорації здатні задовольнити до 10% потреб внутрішнього ринку України у борошні, крупах та комбікормах. Отже, «ДПЗКУ» є потужним суб'єктом аграрної політики України.

Список використаних джерел:

1. Каплюк К., Денков Д. Як ДПЗКУ перетворилася на корпорацію монстрів. 2015. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2015/05/18/542702/>.
2. Державна продовольчо-зернова корпорація України. Режим доступу: <https://www.pzcu.gov.ua/ua/contacts>
3. 20 найприбутковіших підприємств України 2015. Інфографіка. Режим доступу: <https://tsn.ua/groshi/20-naypributkovishih-pidpriyemstv-ukrayini-2015-infografika-562647.html>.

УДК 636.1(477)

Гогота Ю. В.
Студент

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ КОНЬРСТВА В УКРАЇНІ

У далекому минулому Україна мала досить сприятливі природно-кліматичні умови для розвитку конярства. Численні археологічні розкопки і дослідження стародавніх поселень, житлових споруд та місць поховання знаті і вельмож переконливо свідчить про це. Ретельний аналіз остеологічних залишків і пам'яток матеріальної культури дає підставу стверджувати, що дослов'янські племена і древні слов'яни, які проживали

на території сучасної України, мали досить розвинене землеробство й тваринництво, в тому числі і конярство.

За часів функціонування нової економічної політики на селі конярство набуло бурхливого розвитку. До 1940 року засновано не тільки нові кінні заводи (Дніпропетровський, 1930 р., Олександрійський, 1934 р., Лозівський, 1936 р., Ягільницький, 1939 р. та ін.), але й племінні ферми колективних і державних господарств, значно поліпшилась робота державних заводських стаєнь (вдруге відновлених), організовано мережу державних племінних роздільників, відновлено випробування коней на іподромах, вживалися заходи щодо поліпшення існуючих та створення нових порід. В ті часи категорично заборонялося забивати коней на м'ясо, оскільки вони були вкрай необхідні для роботи у селекційних господарствах. На початок 1941 року загальне поголів'я коней в Україні досягло 4,7 млн. голів.

Сучасне світове конярство характеризується вузькою спеціалізацією. Одним з його основних напрямків є спортивне конярство, яке в свою чергу також диференціюється за видами кінного спорту. Комплексна спортивна продуктивність є основною селекційною ознакою спортивних коней напівкровних порід, до яких відноситься і українська верхова порода. Світовий досвід та спортивні результати, які показують коні найбільш рейтингових, відповідно до різних спортивних напрямків, порід, свідчать про необхідність жорсткої селекції за комплексом ознак, які зумовлюють видатні спортивні якості нащадків.

Практично всі напівкровні породи допускають прилиття крові інших порід, якщо це спрямовано на поліпшення основних селекційних ознак. Як свідчать дані експедиційних обстежень кінних заводів та племрепродукторів, багато з них мають дуже цінне маточне поголів'я, але питання забезпеченості плідниками для одержання конкурентоспроможного на спортивній арені молодняку залишається відкритим.

В Україні традиційною є дорога технологія ведення конярства із утриманням у денниках не тільки спортивних коней, а й маточного поголів'я, та практика отримання ранніх лошат – пізньоосінніх, зимових та ранньовесняних. Якщо у рисистому та скаковому конярстві стратегія отримання ранніх лошат може бути доцільна з точки зору переваги цих лошат серед однолітків і це лише за умов повноцінного утримання, то в напівкровному конярстві ці переваги нівелюються більш пізнім початком спортивної кар'єри. Недоліки такої системи – це необхідність додаткового догляду за лошам та збільшення матеріальних затрат, пов'язаних з денниковим утриманням та затрат на оплату праці. З огляду на кліматичні та антропогенні фактори, доцільним буде запозичення більш економічних технологій ведення галузі від країн із більш розвиненим конярством (виходячи з рейтингу порід за спортивними досягненнями).

УДК 631.147-027.3(477)

*Лебедєва Ю. М.
студентка*

Прокопенко Н. П.

*доктор сільськогосподарських наук, професор, академік АН ВО України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

На сучасному глобальному ринку сільськогосподарської продукції та продовольства попит значним чином диференційований: від невибагливого до якісних параметрів продуктів харчування у країнах з низькою платоспроможністю попиту, до встановлення жорстких вимог до процесу виробництва продукції та її якості у країнах з лідируючими економіками та попитом із високою платоспроможністю населення. Підвищення вимог до якості сільськогосподарської продукції виникло у відповідь на посилення процесів урбанізації та забруднення довкілля, зростання застосування синтетичних агрохімікатів у її виробництві, зростання екологічної свідомості населення. Сприятливі природно-кліматичні умови відкривають перед Україною широкі можливості для переходу на органічне землеробство, що могло б забезпечити нарощування виробництва високоякісних продуктів харчування і ля власних потреб, і для перспективних сегментів зовнішнього ринку. Вітчизняні органічні товаровиробники виготовляють біля 250 видів продукції, серед яких зернові, олійні та бобові культури, продукція молочарства, м'ясна продукція, джеми, соки, мед та продукти з нього, дикороси, лікарські трави, ягоди, гриби та інші.

Багато з такої продукції було представлено українськими органічними виробниками на виставці «BioFax 2014», що відбулася в лютому в Німеччині. Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. В українських крамницях органічні продукти почали з'являтися відносно недавно. Скромна одна чи дві полиці з написами «Органічні продукти» поки що не мають постійних покупців і приваблюють здебільшого цікавих. Тут розмістилися як товари вітчизняного, так й імпортного виробництва, при чому останніх - значно більше. Також органічна продукція дорожча від своїх несертифікованих конкурентів.

лише деякі визначення і корегувались конкретні положення, але основа системи регулювання залишалася незмінною.

Перше й головне завдання цієї системи – підтримка фермерських доходів на рівні доходів осіб, зайнятих у несільськогосподарській сфері економіки, шляхом стабілізації цін на сільськогосподарську продукцію і скорочення нерезалізованих товарних запасів. Друге не менш важливе завдання – підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва шляхом розвитку сільськогосподарської науки й освіти, створення сільської виробничої інфраструктури, охорони земельних і водних ресурсів тощо. Третє завдання полягає в необхідності скорочення бюджетних витрат на товарні програми, тобто в послабленні податкового тягара для платників податків. Четверте дуже важливе завдання – забезпечення високої конкурентоспроможності американського продовольства й просування його на світовий ринок.

Основні напрями державного регулювання сільського господарства приблизно раз на п'ять років закріплюються спеціальним законодавчим актом. У США протягом кількох десятиліть офіційно існують два види так званих «цін підтримки»: цільові та заставні. Цільові ціни (які інколи називають гарантованими) встановлюють тільки для розрахункових операцій. Їх дія поширюється на більш важливі види сільськогосподарської продукції. Приміром, в акті 1990 р. цільові ціни встановлені з урахуванням рівнів середніх ринкових цін 1986 – 1990 рр.

У цілому рівень цільових цін розрахований таким чином, щоб вони гарантували дохід для самофінансування, розширеного відтворення на фермах із середнім та зниженим рівнями витрат. Реалізація фермерської продукції відбувається за ринковими цінами, які могли бути вище, ніж ці цільових або їм дорівнювати.

Таким чином, завдяки компенсаційним платежам за знижений рівень реалізаційної ціни порівняно із цільовою саме остання стала економічною реальністю фермера, тобто остаточною ціною реалізації. Тому термін «цільова» стали замінювати терміном «гарантована» ціна. Високий рівень внутрішніх цін у США заважав розвитку експорту, а цільова ціна, яка визначала рівень доходності сільськогосподарського виробництва, не могла втримати ринкові ціни від падіння.

Надто низький рівень внутрішніх ринкових цін стимулював би експорт, але призвів би до величезних бюджетних витрат. Ці аргументи визначили встановлення ще однієї фіксованої ціни – заставної ціни Товарно-кредитної корпорації. За заставною ціною фермер віддає ТКК свою продукцію у тому випадку, якщо ціни встановлюються нижче цін на світовому ринку.

Сьогодні сільське господарство США розвивається відповідно до 22-го федерального сільськогосподарського закону, прийнятого у 2002 р. Ряд його розділів присвячено розвитку сільської місцевості. У законі намічено консолідацію розвитку сільського господарства і сільської місцевості, а також підтримку малого бізнесу на селі.

Аналізуючи стан конярства в цілому по Україні, можна стверджувати що ця галузь тваринництва в останні роки суттєво змінюється за своїм станом, призначенням та напрямками розвитку.

Якщо 15-16 років тому Україна нараховувала у межах 700 тис. голів, а це на рівні Німеччини, Румунії та Польщі тих років, то на сьогоднішній день чисельність коней у нас становить біля 300 тис. голів, і ця тенденція до скорочення зберігається.

На території України в 1990 р. налічувалося 738 тис. гол. коней. На кінець 1995 року нараховувалось вже 756 тис. голів коней, працювало 11 державних кінних заводів, 4 іподроми, 132 племінні конеферми, кінноспортивні комплекси, школи і клуби.

Протягом перших десяти років незалежності кількість поголів'я залишалася майже сталою. Проте, в період 2000-2015 рр. вітчизняне конярство зазнало скорочення на 55 % і становило на кінець досліджуваного періоду 316,8 тис. гол. Змінився і розподіл поголів'я коней по господарствам з різною формою власності. Якщо в 1990 р. в сільськогосподарських товариствах утримувалося 700,9 тис. гол., то в 2014 р. – 23,8 тис. гол. Особисті селянські господарства в 2014 р. вирощували 293,0 тис. гол. проти 37,5 тис. гол. у 1990 р.

Станом на 1 березня 2020 року наявне поголів'я в Єдиному Державному Реєстрі тварин проідентифікованих та зареєстрованих, голів:

- ВРХ – 2 824 604
- Вівці/кози – 386 379
- Племінних свиней – 106 666
- Коні – 17 813

Більшість кінних заводів і племінних репродукторів у конярстві на сьогодні є збитковими. Продаж коней здійснюється переважно за прямими зв'язками або через посередників за цінами, які переважно не гарантують окупність витрат. Прибуток від племінного, спортивного і призового конярства сьогодні можливий лише через ринок коней посередньої якості. У таких умовах значно втрачають рейтинг коні вітчизняної селекції. Разом із тим, подальший прогрес заводських порід коней вимагає спрямованої планомірної селекції та створення кращих умов вирощування і тренінгу молодяку, що потребує певних капіталовкладень.

Продуктивне конярство також знаходиться також не в найкращому стані. На всю Україну кумис випускає лише два підприємства. Це ДП «Дібрівський кінний завод № 62» – 19 дійних кобил і ТОВ «Кінний завод «Ланн» Маріїнський район, Донецької обл. До 2014 р. табун цього підприємства нараховував 175 голів. Із кобилячого молока виготовляється цінний харчовий та лікувальний кисломолочний напій – кумис. Цей продукт із давніх часів відомий як протитуберкульозний засіб.

Крім того, продуктовий напрям нині єдиний, який у галузі конярства приносить кошти. Решта збиткове, бо нема інфраструктури. 350 грам кумису, для прикладу, на прилавку коштує 35 грн. Середній добовий надій

коней коливається від 11 до 13,1. А у тому ж «Дібрівському кінному заводі» була видатна кобила, що дала за лактаційний період (6 – 8 міс.) дала 6 тис. л молока, що досі навіть не всі корови дають в Україні.

І, врешті-решт, без кінного м'яса не зробиш елітної ковбаси. До того ж конина користуються великим попитом на міжнародних ринках. У цьому сегменті аналогів нашій Новоолександрівській ваговозній породі коней у світі немає. Це одна із найпродуктивніших порід коней в світі. Породу створили на ДП «Новоолександрівський кінний завод №64», що на Луганщині у 1968 р. Від одної кобили в рік можна отримати 0,5 – 0,6 центнерів м'яса та 2 – 2,5 тис. л. молока.

На даний момент спостерігається негативна тенденція в конярстві, а саме закриття кінних заводів та інших суб'єктів племінної справи, скорочення племінних, спортивних та робочих коней.

УДК 351.82:636(477) “2020”

*Горенко А. О.
студент*

*Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ У 2020 РОЦІ

Як відомо, державна підтримка тваринництва передбачає спрямування бюджетних коштів за такими напрямками:

1) часткова компенсація відсоткової ставки за банківськими кредитами, залученими для покриття витрат, пов'язаних із провадженням діяльності у галузях: вівчарство, козівництво, бджільництво, звірівництво, кролівництво, шовківництво та аквакультура (рибництво) (компенсація відсотків);

2) часткова компенсація вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції в частині витрат, профінансованих без урахування податку на додану вартість за рахунок банківських кредитів (компенсація вартості об'єктів, профінансованих за рахунок банківських кредитів);

ціноутворення. Майже щороку внаслідок виникнення значної пропозиції картоплі на ринку відбувається сезонне зниження цін. Оскільки цей продукт також є соціально значимим, а з іншого боку, на ринку спостерігається конкуренція мільйонів виробників, це унеможливує будь-які спроби державного регулювання цінових відносин та зумовлює формування наявного економічного становища галузі. Частково вказану проблему можна вирішити за рахунок розвитку і нарощування потужностей із переробки картоплі на нехарчові цілі, а також збільшення експорту її продукції, що знизить тиск на ринок надлишку її пропозиції.

Основне товарне виробництво картоплі нині зосереджене у господарствах населення. У 2018 році близько 99 % від усієї зібраної площі і 98 % обсягу виробництва картоплі припадало саме на цю категорію господарств.

Вітчизняний аграрний сектор економіки має значний потенціал збільшення виробництва картоплі за рахунок підвищення питомої ваги її вирощування у сільськогосподарських підприємствах та розробці на державному рівні системи заходів зі сприяння удосконаленню технології і оновленню насінневого матеріалу в господарствах населення. Адаптація до розвитку галузі картоплярства в господарствах населення залежить продовольча безпека та рівень самозайнятості і доходів значної частини сільського населення країни.

УДК 631.1(73)(091)

*Лавінська А. К.
студентка*

*Наконечна К. В.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ США

США залишаються локомотивом світового економічного зростання. За часткою світового ВВП, за рівнем доходу на душу населення США традиційно займають перші місця. Принципи й методи державного регулювання сільського господарства були сформульовані в США на початку 30-х років ХХ ст. і фактично не переглядалися. Модифікувалися

*Куц А. Д.
студентка*

*Сокур Л. В.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ

За обсягами виробництва картоплі Україна вже багато років входить до 5 найбільших світових її виробників. Однак її експорт не перевищує 20 тис. т. Картоплярство як стратегічно важлива галузь аграрного сектору економіки, що забезпечує продовольчу безпеку країни, має значний експортний потенціал. За оптимального його використання вітчизняний АПК може, за окремими експертними підрахунками, додатково отримати від експорту лише мінімум 10 % продукції галузі, що виробляється близько \$1,1 млрд експортної виручки. А за умов підвищення середнього рівня урожайності вирощування картоплі вдвічі і подальшого стійкого розвитку виробничих потужностей із її переробки експортні можливості галузі цілком реально збільшити до \$3-\$5 млрд.

Нині щорічно виробництво бульби перевищує 22 млн т, що повністю забезпечує потреби населення країни. Розрахунковий рівень самозабезпеченості вітчизняного ринку картоплею, який вимірюється шляхом порівняння обсягу виробництва із внутрішнім використанням у відсотках, є цілком достатній з точки зору гарантування продовольчої безпеки та становить близько 101,7 %. У структурі продовольчого балансу картоплі фонд її споживання сягає майже 6 млн т, ще 6,8 млн т спрямовується на посадку та близько 3,4 млн т безпосередньо на кормові потреби в тваринництві. Важливим трендом на ринку є відновлення темпів зростання внутрішнього фонду споживання картоплі, низькі обсяги її імпорту та збільшення експорту, а також підвищення переробки на нехарчові цілі.

Імпорт картоплі залишається на порівняно низькому рівні та здебільшого має сезонний характер, що не впливає суттєво на внутрішній продовольчий ринок. Також іншим і досить помітним трендом на ринку є суттєве скорочення витрат картоплі на кормові потреби — майже вдвічі порівняно з попереднім роком. До основних вагомих чинників зменшення площі під картоплею окремо слід віднести насамперед проблему

3) спеціальна бюджетна дотація за утримання корів молочного, молочно-м'ясного та м'ясного напряму продуктивності (дотація за утримання корів);

4) спеціальна бюджетна дотація за вирощування молодняка великої рогатої худоби (дотація за молодняк);

5) часткове відшкодування вартості закуплених для подальшого відтворення племінних тварин, а саме телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного та м'ясного напряму продуктивності, свинок та кнурців, вівцематок, баранів, ярка і сперми бугаїв та ембріонів великої рогатої худоби, які мають племінну (генетичну) цінність (часткове відшкодування вартості племінних тварин, сперми та ембріонів);

6) часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції (часткове відшкодування вартості тваринницьких об'єктів);

На початку року була презентована модель державної підтримки АПК у 2020 році, розроблена міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, з урахуванням пропозицій громадськості.

Державна підтримка тваринництва, згідно із вищезазначеною моделлю і в межах виділеної суми державних дотацій у розмірі 4,3 млрд грн., на 2020 рік буде надаватися першочергово і складатиме близько 1 млрд грн., про що стало відомо під час XII Всеукраїнської конференції з міжнародною участю «Молочний бізнес – 2019».

Заступник міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Інна Метелева зазначила, що тваринництво є найбільш дотаційною галуззю в частині видатків державного бюджету, ним займається на сьогодні найбільше українських агровиробників і воно створює найбільшу додану вартість у структурі сільськогосподарського виробництва, тобто якщо розглядати загальний обсяг галузевих дотацій, то наразі найбільш дотаційною є молочна тваринницька галузь.

Міністр економіки, торгівлі і сільського господарства Тимофій Милованов повідомив, що заплановане відшкодування вартості об'єктів, профінансованих за рахунок кредитів, у результаті чого очікується введення в експлуатацію понад 100 тваринницьких ферм та комплексів, створення 1 700 додаткових робочих місць, збільшення виробництва молока та мяса на 0,5%.

Згідно зі змінами до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва від 30 січня 2019 р. № 110 було введено новий напрям фінансування – «часткове відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам вартості будівництва та реконструкції підприємств із зберігання та переробки зерна». Доповнення обумовлено тим, що на сьогодні існує брак

потужностей із зберігання зерна: загальний вал зерна, включаючи олійні культури, який підлягає зберіганню, становить більше 90 млн. тонн, а сертифіковані зернові склади мають загальну потужність одночасного зберігання 42 млн. тонн зерна.

Отже, якщо коротко, для одержання державної підтримки у 2020 році до Мінагрополітики можна звертатись за такими напрямками:

- дотації за утримання корів та вирощування молодняка;
- часткове відшкодування вартості племінних тварин, сперми та ембріонів;
- часткове відшкодування вартості тваринницьких об'єктів;
- часткове відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам вартості будівництва та реконструкції підприємств із зберігання та переробки зерна.

УДК 331.5(477)

Гуменюк В. О.
студент

Осадчий С. А.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

На світовій арені дедалі все більше зростає зацікавленість у спроможності тої чи іншої країни забезпечити роботою людей працездатного віку. Через складну демографічно-економічну ситуацію України, важливим є питання збереження та розвитку трудового ресурсу держави.

Трудові ресурси - це частина працездатного населення, яка володіє фізичними й розумовими здібностями і знаннями, необхідними для здійснення корисної діяльності.

Обсяг трудових ресурсів залежить повною мірою від чисельності населення та рівня його відтворення, віку, статевого співвідношення, рівня освіти, стану здоров'я, смертності, економічної забезпеченості тощо.

Структурна перебудова зовнішньоекономічного потенціалу стає основним визначником успіху в умовах міжнародного наступу зі стратегічною орієнтацією на експорт високоякісної продовольчої продукції. Важливою потенційною статтею експортного потенціалу вітчизняного аграрного сектора є продукція галузі бджільництва, оскільки Україна входить до основних виробників меду за обсягом виробництва і рівнем споживання продукту. На сьогодні, навіть під час світової рецесії в економіці, вітчизняний ринок меду залишається одним з найперспективніших і найбільш динамічних не тільки серед агропромислових галузей країни, а навіть у глобальному масштабі [1]. Експерти заявляють, що виробництво меду — це високоприбуткова справа. Українські бізнесмени, що займаються бджільництвом, мають прибуток майже 100% [2]. За інформацією Держстату українське виробництво меду у 2017 р. у порівнянні з 1990 р. збільшилося на 14995 т або 29,27 %. За 1990- 2000 рр. виробництво меду залишилося майже без змін. Але у 2010 р. у порівнянні з 2000 р. цей показник значно збільшився, а саме на 18434 т або 35,15 %. У 2013 р. відбулося незначне збільшення виробництва меду по відношенню до 2010 р. (на 4 %). Але у 2015 р. у порівнянні з 2010 р. виробництво меду знову зменшилося, але темп скорочення склав 10,24 %. Основним імпортером українського меду досі залишається ЄС.

Проте, не дивлячись на значні досягнення України, поки що не можна сказати, що галузь достатньо розвинулась, щоб вважатися експортно орієнтованою, оскільки відправка меду за кордон значно відрізняється від внутрішнього об'єму збору. Приріст експорту українського меду за останні десять років сприяв визнанню у 2003 році Єврокомісією якості українського продукту на рівні європейських стандартів. На жаль, зовнішньоекономічні проблеми у вигляді тарифних та нетарифних бар'єрів заважають нормальній інтеграції ринку України до Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Б. І. Личок, О.В. Клос. Стан та динаміка розвитку конкуренції на ринку меду України. Національний університет «Львівська політехніка», Львів. – 2011.
2. В. К. Береговий. Бджільництво, як одне із напрямків вирішення продовольчої безпеки України Агросвіт. 2012. № 10

2017 року експортувала близько 68 тис. т. меду, 2018 року цей показник знизився до 49,4 тис. тонн. Головною причиною цього стало отруєння бджіл засобами захисту рослин, що є однією з основних проблем галузі на даний час. Це стосується, зокрема, порушення технологічних вимог щодо проведення обробок засобами захисту рослин та неповідомлення пасічників про проведення таких обробок відповідно до ст. 37 Закону України «Про бджільництво».

То ж, до актуальних проблем, які потребують нагального вирішення у галузі бджільництва відносимо: забезпечення виробництва якісних і безпечних продуктів, які відповідатимуть світовим вимогам із використання новітніх технологій.

УДК 005.332.4:339.9:638.1(477)

Красноштан О. О.
студент

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

РОЗВИТОК ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Через глобалізацію світова економіка стала об'єднаною функціональною багаторівневою системою, характерними ознаками якої є нерівномірний розвиток її елементів, зумовлений різними технологічними та технічними рівнями учасників ринку. Основним завданням в цьому випадку є забезпечення безперервного стабільного зростання національних економік та їх секторів у перспективі, а також мінімізація фінансово-економічних, соціально-демографічних, політичних та екологічних ризиків. Основною складовою, що об'єднує міжнародну економічну систему є світовий ринок і його структурні складові. Всебічна інтеграція продовольчих ринків і конкурентний вплив зовнішнього середовища стають основними для суб'єктів ринку, а взаємозалежність і комплементарність всіх секторів світової економіки перетворює суспільні, економічні, інформаційно-технологічні та екологічні умови розвитку країн.

Левову частину трудових ресурсів займають особи працездатного віку, підлітки та люди пенсійного віку, які в змозі працювати.

Провідну роль у трудових ресурсах відіграє саме населення в працездатному віці. Працездатне населення - це сукупність осіб, переважно працездатного віку, здатних за своїми психофізіологічними даними до участі в трудовій діяльності.

За підрахунками Державної статистики станом на 1 січня 2020 року в Україні населення нараховувалось 41,9 млн. осіб, це на 0,25 млн. осіб менше минулого року. Головною причиною такого стрімкого зниження населення – різке зниження народжуваності. Якщо 2018 році народилося майже 336 тис. малюків, то в 2019 році – 309 тис, що на 8% менше минулого року. При цьому українців народжується вдвічі менше, ніж народжується. Так в 2019 році на 100 померлих народилося лише 53 немовляти.

До того ж в Україні, як і в усьому світі, набирає популярності рух «чайлдфрі» - свідомої відмови від батьківства. При чому найбільше чайлдфрі серед людей з вищою освітою і з середнім і вище середнього рівнем доходів (оціночно до 25% сімей), тобто вони можуть дати своїм дітям хороший рівень життя і знань, але воліють жити для себе.

Демографічна ситуація в Україні була складною від часу здобуття незалежності. Переважання смертності над народжуваністю, масштабна трудова міграція, старіння населення стали вже звичними явищами. І нині це багаторічне тло заважає розгледіти потужний виклик самому існуванню України та збереженню її ідентичності. Він формується останні кілька років унаслідок різкого погіршення демографічних показників навіть порівняно із ситуацією попередніх десятиліть.

Чисельність трудових ресурсів може бути збільшена за рахунок природного приросту населення в працездатному віці, скорочення частки непрацездатних серед осіб працездатного віку, перегляду вікових меж працездатності.

У сучасних умовах основними джерелами поповнення трудових ресурсів є: молодь, котра вступає в працездатний вік; військовослужбовці, що вивільняються зі збройних сил у зв'язку зі скороченням чисельності армії; вимушені переселенці з країн Балтії, Закавказзя, Середньої Азії. Для розвитку трудового потенціалу країни необхідно: запровадити високопрофесійне навчання для населення, підняти рівень заробітної плати, підняти прожитковий мінімум забезпечити зростання капіталовкладень в науку та освіту, розробити мотивацію роботодавців щодо підвищення та легалізації заробітної плати, розробити програми підтримки молодим сім'ям для підвищення народжуваності.

*Дзюбенко А. В.
студентка*

*Герасименко Н. А.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Збалансований соціально-економічний розвиток країни можливий за умови консолідованої відповідальності суб'єктів господарювання за темпи, характер і спрямованість використання природно-ресурсного потенціалу.

Вплив глобальних викликів на господарсько-технологічні та економічні особливості використання сільськогосподарських земель є не лише високим, але й має тенденцію до посилення. Прояв глобалізації в аграрному секторі економіки найбільшою мірою здійснюється через інтенсифікацію виробництва, розвиток біоекономіки, запровадження елементів точного землеробства, використання геоінформаційних систем, капіталізацію сільськогосподарського виробництва і монополізацію орендних відносин, запровадження вахтового методу при здійсненні основних господарських процесів. [1]

Необхідним вбачається прийняття належної законодавчої бази функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення, де були б чітко сформовані права фермерських господарств. Доречно внести зміни в нормативні акти, а саме Закон України «Про обіг земель сільськогосподарського призначення», Закон України «Про консолідацію земель», Закон України «Про державний іпотечний банк», «Про охорону земель», які б нормалізували відносини між різними групами землекористувачів і землевласників.

Розробка комплексного законодавчого блоку дозволить реорганізувати земельні відносини та сприятиме формуванню та функціонуванню нових виробничих аграрних структур, що дозволить підвищити ефективність господарювання, зокрема дрібних виробників сільськогосподарської продукції.

Розвиток перехідної інфраструктури у процесі становлення ринку землі, покликаний забезпечити взаємозв'язок між елементами ринку землі і певним чином впорядкувати їх за рахунок створення умов, при яких елементи інфраструктури, виступаючи як сукупність організаційно -

галузі бджільництва є актуальною проблематикою сучасної сільськогосподарської науки.

Аналіз проблем галузі бджільництва України, які потребують негайного розв'язання:

- відсутність ефективної державної фінансової підтримки галузі;
- низька технологічна культура виробництва продукції, її переробки, та фасування відсутність промислових технологій;
- зменшення масштабів посівів ентомофільних сільськогосподарських рослин та недостатнє використання бджолозапилення;
- погіршення екологічного стану оточуючого природного середовища та порушення технологічних вимог щодо обробітку ентомофільних сільськогосподарських рослин пестицидами та отрутохімікатами і як наслідок;
- масові отруєння бджіл;
- недостатнє ветеринарне забезпечення, що призводить до неконтрольованого поширення хвороб бджіл;

Споживання меду: в середньому, один українець за рік споживає близько 0,8-1,2 кг меду (США – 0,76 кг, країни ЄС – 0,65 кг, Китай – 0,25 кг). Відповідно до Постанови КМУ від 22 листопада 2004 р. № 1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» норма споживання меду має становити близько 2,5 кг.

Галузь бджільництва України є важливою складовою економіки держави, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни. Бджільництво є базою та джерелом сталого розвитку для низки галузей, зокрема, галузі рослинництва, основою функціонування якої є розведення, утримання і використання бджіл для запилення ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення та підвищення їх урожайності, фармацевтичної, харчової та інших. На сьогодні бджільництво має переважно запилювально-медовий напрям. Крім меду в галузі виробляються також додаткові продукти бджільництва – прополіс, квітковий пилок, перга, маточне бджолине молочко, бджолина отрута, які є сировиною для харчової та фармацевтичної галузей.

Зимівля 2018-2019 рр. у більшості областей України пройшла без значних втрат, що дає надію на продуктивний сезон цього року. Разом з цим пасічники занепокоєні проблемами, що пов'язані з отруєннями бджіл саме засобами захисту рослин.

Зокрема, до недавнього часу Україна входила в трійку найбільших експортерів меду (після Китаю, Аргентини). Головний ринок збуту для українського меду – країни Європейського Союзу. Серед основних експортерів Німеччина, Польща, Бельгія. Разом з тим за даними Мінагрополітики у 2018 році експорт меду з України знизився на понад 25 % і як наслідок, Україна втратила статус третьої країни - експортера меду в світі –

отримувати близько 30 млн тонн солодких коренеплодів, 15 млн тонн яких модернізовані цукрові заводи переробляють у цукор, а решту – на біоетанол. Як результат, з 15 млн тонн цукрових буряків Україна щорічно могла б виробляти близько 1,3 млн тонн біоетанолу, впевнені фахівці.

Для виробництва біопалива в світі використовується близько 14 млн. га або 1% доступних орних земель. До 2030 р. ці площі збільшаться до 2-3,5 %, тобто площа орної землі, що необхідна для вироблення біопалив, у 2030 р. буде близькою до площі таких країн, як Україна, Франція або Іспанія.

Інновації стали спеціальні (енергетичні рослини) рослини: міскантус, енергетична верба, енергетична тополя, світчграсс, просо лозоподібне. Відомо близько 20 видів швидкозростаючих рослин, які можна вирощувати для отримання рослинної біомаси. Це евкаліпт, світчграсс, верба, міскантус та інші. Зібрана біомаса використовується для виробництва теплової та електричної енергії, може бути сировиною для виробництва твердого біопалива, як паливні гранули і брикети. Кліматичний пояс, у якому розміщена Україна, придатний для вирощування багатьох із них, у тому числі і швидкозростаючих видів верби.

УДК 338.43:638.1

*Колісник А. О.
студентка*

*Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

СТАН І ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ

Останні роки спостерігається стрімкий розвиток галузі бджільництва в Україні. Однак, існує ряд чинників, які перешкоджають подальшому піднесенню галузі. Серед них – відсутність джерел фінансування для інноваційного розвитку, загальна криза у країні, нехтування підготовкою висококваліфікованих кадрів та відсутність гармонізованих з міжнародними нормативних документів що регулюють виробництво та якість продукції. Незважаючи на це, щороку експортуються значні обсяги меду, що свідчить про значний потенціал галузі та визначає потребу розвитку бджільництва. Тому, аналіз проблем та пошук шляхів розвитку

правових форм різних інститутів, організацій, які обслуговують ринок землі, забезпечать підвищення ефективності його функціонування [2]. Це дасть змогу господарствам не витратити сили та фінанси на різноманітні спори, а спрямувати свої зусилля на підвищення врожайності та охорону земель. Для правового захисту землекористувачів в умовах формування ринкового обігу сільськогосподарських земель вбачається доцільним державі працювати над подоланням правового нігілізму та підвищенням рівня правової свідомості громадян усіма можливими способами, адже внаслідок юридичної необізнаності громадян відбувається найбільше порушень у цій сфері [3].

Доцільним може бути створення на державному рівні спеціалізованої державної іпотечної установи. Також необхідним є здійснення державного контролю за дотриманням агротехнологій та підтримкою природних якостей ґрунтів і передбачити механізм санкцій за їх недотримання. Це дасть можливість попередити прогресуючі темпи деградації українських чорноземів[4].

Напрямки завершення земельної реформи мають пов'язуватися з перспективами розвитку економіки сільських територій, сільської поселенської мережі, способу життєзабезпечення сільського населення, забезпечення державою розвитку кооперації та виробничої вертикальної інтеграції фермерських і особистих підсобних господарств, сприяння консолідації їх землекористувань [5].

Список використаних джерел:

1. Данкевич В. Є. Розвиток земельних відносин в умовах глобалізації : монографія. Житомир : О. О. Євенок, 2017. 392 с.
2. Шарий Г.І Сучасні земельні відносини на селі . Економіка АПК. 2014. №4. С. 12 – 17
3. Яровий В. Д. Соціально-економічні пріоритети регулювання земельних відносин в аграрному секторі. Агросвіт. 2015. № 23. С. 39 – 44.
4. Юрченко І. В. Ринок земель сільськогосподарського призначення як об'єкт теоретичного дослідження.4 Землеустрій і кадастр. 2013. № 3. С. 73 – 76.
5. Юрченко А. Сучасний стан та проблеми земельних трансформацій в аграрній сфері України. Землевпорядний вісник. 2015. № 12. С. 28 – 31.

Дідик В. М.
студентка

Сокур Л. В.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Нинішню екологічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати як кризову, що формувалася протягом тривалого періоду через нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природно-ресурсного комплексу України. Відбувалися структурні деформації народного господарства, за яких перевага надавалася розвитку в Україні сировинно-видобувних, найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості. Економіці України притаманна висока питома вага ресурсомістких та енергоємних технологій, впровадження та нарощування яких здійснювалося найбільш "дешевим" способом - без будівництва відповідних очисних споруд. Це було можливим за відсутності ефективно діючих правових, адміністративних та економічних механізмів природокористування та без урахування вимог охорони довкілля.

Сільське господарство України - найбільш природомістка галузь, що має могутній природно-ресурсний потенціал. Ефективність використання земель в Україні значно нижча, ніж у середньому по Європі. Основними причинами низької віддачі земельного потенціалу в Україні є безгосподарне ставлення до землі, тривала відсутність реального власника, помилкова стратегія максимального залучення земель до обробітку, недосконалі техніка і технологія обробітку землі та виробництва сільськогосподарської продукції, невважена цінова політика, недотримання науково обґрунтованих систем ведення землеробства і, зокрема, повсюдне недотримання сівозмін, внесення недостатньої кількості органічних добрив, низький науково-технічний рівень проектування, будівництва та експлуатації меліоративних систем, недосконала система використання і внесення мінеральних добрив та невиконання природоохоронних, комплексно-меліоративних, протиерозійних та інших заходів. В окремих районах, де проведено

Список використаних джерел:

1. Березіна Л. М. Виробнича функція та ресурсний потенціал аграрних підприємств. Вісник ХНТУСГ : Економічні науки. Ринкова трансформація економіки АПК. Вип. 31. X. : ХНТУСГ, 2006. С. 64 – 68

2. Бондаренко О. Сучасні напрямки відтворення основних засобів. Економіка: проблеми теорії та практики. 2007. Вип. 15. С. 120 – 127.

УДК 620.925:005.591.6

Колесник А. К.
студентка

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

БІОЕТАНОЛ ЯК ІНОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ЖИВОЇ ЕНЕРГІЇ

Через п'ять-десять років розвідані запаси нафти будуть вичерпані на 60-65 %, видобуток скоротиться на 30-40 %, а потреба у споживанні збільшиться. Крім того, за розрахунками вчених, розвіданих світових запасів природного газу вистачить лише на 50-60 років, нафти – на 25-30, вугілля – на 500-600 років. Тому все більш актуальною стає потреба пошуку нових джерел енергії, зокрема з рослин – біомасу та біопаливо.

Рослини, з яких можна виробити біоетанол: кукурудза, картопля, соя, ріпак тощо. У деяких країнах значна частина вирощуваних рослин йде на біопаливо, використання якого законодавство ЄС та США зробило обов'язковим. Тому, зокрема, у Німеччині, постійно збільшується виробництво біопалива з цукрового буряка. В Бразилії на біопаливо йде цукровий очерет, в США – кукурудза (додатково з 1 т кукурудзи на силос можна отримати від 200 до 400 м³ біогазу).

Найбільш перспективним напрямком у нашій країні називають виробництво біоетанолу із цукрових буряків. Сьогодні в Україні цукровим буряком, врожайність якого коливається в межах 45-70 тонн/га, можуть бути засіяні 650 тис. га. За підрахунками науковців, з одного гектара цукрових буряків, урожайністю 60 тонн/га, можна отримати понад 4,3 тонн/га (майже 5,5 тис. літрів/га) біопалива, якого вистачить на 68,4 тис. км для автомобіля, двигун якого спалює біоетанол. Навіть за середньої врожайності – 46 тонн/га – наша країна щорічно могла б

Рисунок 1. Наявність основних засобів на сільськогосподарських підприємствах Оратівського району Вінницької області

За даними рис. 1 у досліджуваному регіоні наявність основних засобів на сільськогосподарських підприємствах у 2017 р. становила 3029,2 тис. грн., що на 3572,8 тис. грн. більше, порівняно з 2018 р. Капіталоозброність праці у 2018 р. на рівні 783,41 тис. грн./особу, зважаючи на майже незмінну чисельність працівників, за аналізований період приріст середньорічної вартості основних засобів збільшився майже в 2 рази порівняно з 2016 роком. Тому слід вважати, що збільшення значення показників, завдячують поповненням складу основних засобів підприємства.

Протягом останніх років на більшості сільськогосподарських підприємств України спостерігається низький рівень відтворювальних процесів основних засобів та ефективності їх використання. В аграрному виробництві міститься 2/3 застарілих тракторів та комбайнів. Саме завдяки цьому, постає завдання прискорення відтворення основних засобів та підвищення ефективності їх використання [1].

Раціональним є впровадження комплексної механізації та автоматизації сільськогосподарського виробництва. Так, за рахунок усунення втрат на всіх стадіях сільськогосподарського виробництва, поліпшення зберігання й реалізації виробленої продукції продовольчий фонд країни можна збільшити на 20% [2].

Основними джерелами нагромадження основного капіталу галузі можуть бути: власні кошти сільськогосподарських підприємств; державні дотації на будівництво сучасних комплексів; довгострокові кредити банків на придбання основних засобів; інвестиції з інших галузей національної економіки на формування агропромислових об'єднань; кошти іноземних інвесторів внаслідок створення спільних підприємств.

осушення земель, відбувається неконтрольоване зниження рівня ґрунтових вод, зменшення потужності органічної маси, а в районах зрошення - підтоплення і засолення ґрунтів, деградація чорноземів, що призвело до негативних екологічних наслідків у районах Полісся та на півдні України. Нині 14,8 відсотка загальної площі поливних земель піддаються еродуванню, 1,5 відсотка - перезволоженню, понад 4 відсотки є солонцюваті та засолені. Збільшення мінералізації ґрунтових вод загрожує вторинним засоленням земель. Майже на всіх землях спостерігається неухильне зниження вмісту гумусу в ґрунтах. Тільки за 20 років (з 1961 року по 1981 рік) середній вміст гумусу в ґрунтах України знизився з 3,5 до 3,2 відсотка. Розвиток різних форм власності та господарювання на землі без суворого і надійного державного екологічного та митного контролю за ввезенням небезпечних відходів, брак відповідної законодавчої бази призводять до споживацького ставлення до землі. На сьогоднішній день в Україні є необхідність у чіткій та послідовній реалізації державної політики у сфері забезпечення екологічної безпеки, з метою переходу до екологічно орієнтованої моделі ринкової економіки. Важливим завданням екологічної політики є поширення екологічних знань, збереження довкілля та стимулювання використання енергозберігаючих технологій у виробництві. Крім того, в основу екологічної політики мають лягти такі принципи, як принцип профілактики, принцип відповідальності та принцип кооперації.

Список використаних джерел:

1. Від практики реалізації природоохоронних заходів до екологічної політики в Україні: шляхи і проблеми. В. Г. Потапенко, А. Б. Качинський [та ін.]; за ред. Ю. М. Скалецького, В.Г. Потапенко. – К.: НІСД, 2011. – 31 с.
2. Тарасова В. В. Оцінка впливу екологічного стану довкілля на здоров'я населення. В. В. Тарасова. Агросвіт. – 2013. – №13. – С. 3-6
3. Екологічні проблеми агропромислового комплексу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://buklib.net/books/23475/>.

Єрмак А. С.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ДЕРЖАВНА АГРАРНА ПОЛІТИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ АГРАРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ

Нормальний розвиток суспільства можливий тільки на основі тісної і гармонійної взаємодії основних сфер життєдіяльності – політичної, економічної, соціальної та духовної. Економіці належить виняткова роль у забезпеченні життя суспільства як сфери виробництва і відтворення матеріальних благ. Це змушує державну владу України в тій чи іншій мірі втручатися в економічні процеси, здійснювати їх корегування, тобто розробляти і здійснювати економічну політику. Отже, актуальність обраної теми є обґрунтованою, завдяки розвитку економіки нашої країни і постійних змін, що відбуваються в усіх її сферах.

Складність економічної політики полягає в тому, що на шляху досягнення певної цілі (виходу з кризової ситуації, стабілізації економіки, підвищення темпів економічного розвитку тощо) вона зачіпає численні господарські сфери: фінанси, кредит, грошовий обіг, податкову систему, промисловість, сільське господарство, зовнішню торгівлю тощо.

Стосовно аграрної політики, існує два принципові підходи до її розуміння:

1. У вузькому розумінні під аграрною політикою розуміють систему цілей і заходів, спрямованих на розвиток аграрного сектора економіки.
2. У широкому розумінні до аграрної політики включають: політику розвитку аграрного сектора; продовольчу політику, що стосується споживання продуктів харчування основними групами і шарами населення; агропромислову політику, пов'язану з проблемами обслуговування сільського господарства, включаючи торгівлю, переробку, сферу виробництва засобів виробництва для сільського господарства; зовнішньоторгову політику.

Список використаних джерел:

1. Ясько В. М., Ясько А. І. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі бджільництва в Україні. Аграрний вісник Причорномор'я: зб. наук.праць / ОДАУ. Одеса, 2017. Вип. 84-1. С. 108-114.
2. Закон України Про Державний Бюджет на 2019 рік від 23 листопада 2018 року № 2629-VIII
3. Сайт Державна служба статистики [Електронний ресурс]: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/e_iovt/arh_iovt2020.htm
4. Директива ради 2001/110/ЄС від 20 грудня 2001 року [Електронний ресурс]: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/radi-2001110es.pdf>
5. Сайт НУБіП України. [Електронний ресурс]: <https://nubip.edu.ua/node/29534>

УДК 658.2:631.11

Козачишина Д. В.
студентка

Сокур Л. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК СКЛАДОВА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

Дослідження ресурсного потенціалу АПК дозволяє вдосконалити теоретичні положення регулювання процесу відтворення основних засобів у сільському господарстві.

Проблеми відтворення ресурсного потенціалу в аграрному секторі економіки досліджували такі вчені-економісти, як: І. Ф. Баланюк, В. Я. Месель-Веселяк, Л. Д. Павловська, Г. М. Підлісецький, П. Т. Саблук, М. М. Федоров, В. Й. Шиян, та багато інших. Однак, дане питання потребує поглиблених досліджень.

Матеріально-технічна основа процесу виробництва на будь - якому підприємстві – це основні виробничі засоби. Наявність основних засобів на сільськогосподарських підприємствах Оратівського району Вінницької області представлена на рисунку 1.

2019 рік для бджільництва приніс деякі зміни та може позитивно вплинути на сталий розвиток галузі. Так, Кабінет міністрів України у 2019 році додав бджільництво до переліку напрямків діяльності сільськогосподарських кооперативів, яким відшкодовується 70 % вартості закупленого обладнання.

Також це відкриває можливості для підтримки малих господарств (90 % пасік знаходяться у приватній власності, водночас мінімум 20-30 % всіх пасік не зареєстровано), які потребують уваги від держави. Також вперше з'явилась можливість скористатися програмою здешевлення кредитів [2].

Варто зазначити, що ринок меду в Україні має експортну орієнтацію - продукція направлена на експорт. У 2018 році, за даними Державної служби статистики, з України було експортовано 49,4 тис. тонн меду, у тому числі до країн Європи – 38,7 тис. тонн. В 2019 році експорт збільшився і склав 55,6 тис. тонн меду. В 2020 році станом на початок другого кварталу, загальний експорт меду складає майже 15 тис. тонн меду, що перевищує на 47 % показники 2019 року [3]. Також розпочалась робота над відкриттям ринку Китаю для меду, і розробляється план експорту бджолопакетів до Канади.

До 1 січня 2023 року планується поступово перевести всіх виробників до стандартів Директиви 2001/110/ЄС. Цим документом встановлені норми та правила маркування продукції бджільництва [4].

Для зареєстрованих господарств введено спрощений шлях реалізації продукції, завдяки сертифікації та отримання всіх дозвільних документів. В 2018 році внаслідок отруєння пестицидами та використання неякісної агрохімії на території України були втрачено майже 40 тисяч бджолосімей. Реєстрація та об'єднання в кооперативи дасть змогу координувати роботу з місцевими агровиробниками, дасть змогу бути проінформованими про наступні обробки продукції рослинництва. Органи місцевого самоврядування мають попереджати зареєстровані господарства, та в разі отруєння бджіл власник зможе пред'явити претензії агровиробнику, та довести в суді обґрунтованість вимог щодо компенсації нанесених збитків.

Також посилюється контроль держави над експортерами та вводиться контроль над внутрішньоринковими цінами на мед, що дасть змогу реалізовувати мед на внутрішньому ринку по адекватній ціні.

Орієнтація галузі також дає сприяє соціально-економічному розвитку населення на селі та економіки в цілому. Має бути запроваджена технічно-освітня підтримка, яка направлена на підвищення виробництва та реалізації продукції, через удосконалення та технологічних прийомів. Інформованість бджолярів та підготовка кадрів призведе до покращення становища галузі в цілому. Використання планів насаджень агровиробників також дасть змогу максимізувати виготовлення продукції, виконувати ротацію бджолосімей, як це робиться в країнах ЄС.

В Україні основні засади аграрної політики було остаточно визначено з прийняттям 18 жовтня 2005 р. Закону України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року». Будучи управлінською діяльністю стратегічного рівня, державна аграрна політика виступає передумовою підвищення соціально-економічної результативності аграрних перетворень. Якщо ці перетворення на етапі роздержавлення та приватизації були спрямовані на становлення приватної форми власності на селі, то поточна державна аграрна політика в своїй основі закладає соціально-економічні та правові підвалини для утвердження цієї приватної власності. Аргументом на користь цього слугує обґрунтування пріоритетності розвитку агропромислового комплексу та соціального розвитку села в національній економіці, що міститься в Законі України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року». Реалізація завдань, що стоять перед аграрною політикою сьогодні, здійснюється через дотримання певних принципів, головними серед яких є такі:

1. Принцип пріоритетності національних особливостей та інтересів при формуванні аграрної економіки.
2. Принцип однакового підходу до функціонування різних форм власності в аграрній економіці.
3. Принцип розвитку аграрної економіки на засадах ринку.
4. Принцип поєднання ринкового механізму з державним регулюванням.
5. Принцип соціальної справедливості і соціальної відповідальності.

Як бачимо, аграрна політика повинна розвиватися відповідно до дотримання вказаних принципів і тільки в такій взаємодії можна стверджувати про результативний розвиток економічної політики держави.

Список використаних джерел:

1. Новичков В. И., Калашников И. Б. Аграрная политика: Учеб. пособие. М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2001.
2. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18 жовтня 2005 року № 2982 – IV // Землевпорядний вісник. 2005. № 4. С.41 – 44.
3. Аграрная политика А. П. Зинченко В. И. Назаренко, В. В. Шайкин и др.; Под ред. А. П. Зинченко. М.: Колос, 2004.

*Єфимова А. О.
студентка*

*Герасименко Н. А.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Земля завжди була, є і буде залишатися особливим об'єктом суспільних відносин, який характеризується просторовою обмеженістю, незамінністю, постійністю місцезнаходження. Значення землі як провідного ресурсу людського розвитку у сільській місцевості, де вона виступає не лише як просторовий базис, але і як головний засіб виробництва, важко переоцінити.

Стан земельних ресурсів, що є просторовим базисом розселення і господарської діяльності, а також основним засобом виробництва в сільському та лісовому господарстві, завжди належатиме до числа провідних факторів, які впливають на розвиток продуктивних сил держави. В той же час, на сучасному етапі, можна констатувати, що сформовані в Україні земельні відносини не стільки сприяють, скільки перешкоджають ефективному використанню земельно-ресурсного потенціалу.

Реформування земельних відносин в Україні здійснюється вже понад 28 років (з 1991 року). Основним принципом, який визначив напрями реформування, стало подолання монополії держави на земельну власність і встановлення багатосуб'єктності права власності на землю.

У Концепції державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 р. зазначені основні проблеми володіння, користування і розпорядження землею, а саме: незавершеність процесів реформування економічних та правових відносин власності, недосконалість системи державного управління у сфері використання і охорони земель, нерозвинутість автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру, відсутність механізму економічного стимулювання використання і охорони земель. Ці проблеми нині актуальні, оскільки протягом тривалого періоду в Україні так і не створені належні інституційні передумови для збалансованого розвитку сільського господарства. При формуванні механізму регулювання земельних відносин

В будь-якому випадку треба домагатися зняття цього законопроекту з розгляду верховної ради, адже він є шкідливим. А особливо наразі коли закон регулює мізерну частину відносин.

За останніми даними обсяг тіншового ринку землі в Україні який виник внаслідок мораторію, сягає 10 млрд. грн. Земельна реформа - це не лише зняття мораторію, але й антирейдерство, прозорість, дерегулювання, захист прав власників земель, фінансова підтримка та стабільна економічна ситуація в країні.

Великим кроком на зустріч сучасним інноваціям став закон про електронні аукціони з продажу сільськогосподарських земель або їх оренди, більше ніяких паперів все лише – он-лайн.

Список використаних джерел

1. Про земельну реформу. Офіційний сайт. – Режим доступу : <https://zakon.gov.ua>
2. Обсяг тіншового ринку землі в Україні сягає [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.unian.ua/m/economics/agro/10753332-obsyag-tinovogo-rinku-zemli-v-ukrajini-syagaye-10-milyardiv-griven-ministr-economiki.html>

*Кожемяко Д. О.
студент*

*Михальчишина Л. Г.
к.е.н., доцент*

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ БДЖІЛЬНИЦТВА ТА ФОРМУВАННЯ РИНКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Вивчення можливих шляхів прискореного розвитку галузі бджільництва та формування ринку його продукції нині набуває пріоритетного значення. Насамперед, відсутній науково обґрунтований механізм формування та функціонування ринку продукції бджільництва. Не досліджені питання розвитку ринкових відносин між виробниками, переробниками та реалізаторами продукції бджільництва [1].

Ковбель Ю. О.
студентка

Гераймович В. Л.
к. е. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Головна запланована земельна реформа на сьогоднішній день пов'язана зі скасуванням мараторію на продаж землі, що як на мою думку не припустимо в стані військових дій на Донбасі та економічній ситуації в країні.

Не дивлячись на те що, президент Зеленський наголосив на тому що, іноземні громадяни отримають право купувати українські землі тільки з згоди українського народу, потрібно зважати на росієорієнтованих «українців» і захистити селян від обкрадання.

Не мало важливим є і те що держава прагне встановити обмеження: не більше ніж 10 тис. гектарів землі в одні руки. Додатково передбачено, що право власності на земельні ділянки можуть мати банки. Але тільки через стягнення застави через невилплату кредиту. Обмеження в 10 000 га на банки не розповсюджуються. Банки мають мати продати землю отриману як заставу протягом 2-х років. Всі банки мають право кредитувати землю, незалежно від форми власності. Тобто, банки з іноземним капіталом можуть кредитувати землю, отримувати у заставу, але мають продати її.

Власниками сільськогосподарських земель зможуть стати громадяни України, юридичні особи України, створені за законодавством України, територіальні громади, держава.

Наявність серед суб'єктів права власності юридичних осіб - це найбільша небезпека. Юридичні особи України, створені іноземними компаніями, які перебувають у власності громадян України, взагалі можуть відкинути заборону на підставі, що їх бенефіціарними власниками є фізичні особи-громадяни України, що не заборонено законом. Основна проблема стосується юридичних осіб незалежно від того українські вони чи іноземні, оскільки вони ламають соціальну структуру. Тут глибше потрібно мислити мова іде про територію держави, а продаж землі це ризик – тому треба не сперечатись, а рахувати ймовірні збитки.

необхідно використовувати вже наявний світовий досвід разом із урахуванням особливостей вітчизняного сільського господарства. Зарубіжний досвід свідчить, що якісні зміни в земельних відносинах будуть результативними у разі, коли здійснюватиметься ефективне державне регулювання на основі виправлення уже зроблених помилок у минулому та застосування розроблених і обґрунтованих пропозицій. Регуляторна політика різних країн відрізняється умовами надання земельних ділянок в оренду, порядком придбання і продажу земельних ділянок, розміром і формою орендної плати за землю, державною підтримкою малого та середнього бізнесу у сільському господарстві, дозвільною системою тощо.

У багатьох європейських країнах давно функціонують ринки земель сільськогосподарського призначення із чітко прописаними законодавчими нормами, серед яких особливу увагу приділено обмеженню концентрації значної кількості земель в одних руках. Наприклад, у Австрії, Данії, Німеччині, Норвегії придбання сільськогосподарських земель відбувається на дозвільній основі. Дозволи надаються органами влади (міністерство сільського господарства, місцеві органи влади) при наявності обґрунтування цільового використання земельної ділянки та засвідчення професійної аграрної спеціальності потенційного землевласника. У Данії для того щоб придбати земельну ділянку, фермер ще й повинен проживати у цій місцевості не менше восьми років. Дозвільна система спрямована на упередження надмірної концентрації земель, купівлі із метою спекуляції, нецільового використання, порушення екологічних вимог використання земельних ресурсів, порушення аграрної структури тощо. У Франції та Італії встановлюються обмеження в розмірі на придбання земельних ділянок, у Новій Зеландії їх розмір не повинен перевищувати 2 га. Для більших ділянок необхідно отримувати адміністративний дозвіл. У Болгарії, Словаччині, Угорщині та Чехії діє обмеження на несільськогосподарське використання протягом перших п'яти років, тобто вільно розпоряджатися придбаною землею можливо лише після закінчення обмежувального періоду. У багатьох країнах продаж сільськогосподарських земель для несільськогосподарського використання взагалі забороняється. У разі отримання земельної ділянки в оренду у низці зазначених країн, так само як і при купівлі, від орендарів вимагається здійснювати заходи із збереження та покращення стану природних ресурсів та навколишнього середовища. Громадяни, які ведуть сільське господарство, зобов'язані постійно проживати на території здійснення господарської діяльності. Ще однією особливістю земельних відносин у світі є розвиток оренди земель і підтримка орендарів. Оренда земель сільськогосподарськими виробниками має свої переваги порівняно із набуттям землі у власність.

В Україні на ринку оренди земель крупні аграрні підприємства займають монопольне становище, що унеможливує оренду земель для малих підприємств та фермерських господарств. Ситуацію, що склалася,

Топ 10 компаній виробників яєць в світі

Рейтингова позиція, №	Компанія	Країна	Курей-несучок, млн.
1	Cal-Maine Foods	США	29
2	Avangard	Україна	21
3	Proteina Animal	Мексика	19
4	Rose Acre Farm	США	18
5	Moark	США	14
6	Bachoco	Мексика	12
7	Rembrandt Enterprises	США	11
8	Hillandale Group	США	10
9	Michael Foods	США	10
10	Sparboe Foods	США	10

Птахівництво має значний економічний потенціал для розвитку. Основними чинниками, які забезпечують підвищення рентабельності виробництва продукції птахівництва на підприємстві будь-якої форми власності, є підвищення продуктивності птиці та зниження матеріально-грошових витрат у розрахунку на одну голову.

Отже, досліджуючи тенденції, які спостерігаються на ринку курячих столових яєць, слід відмітити такі зрушення за останні роки: щорічне зростання виробництва; зростання продуктивності курей; скорочення імпорту курячих яєць, імпортуються в основному інкубаційні яйця, оскільки вітчизняні потужності з виробництва яєць можуть повністю задовольнити попит всередині держави, а несприятливий тарифний бар'єр стає перепоною для входу іноземців на внутрішній ринок України. Але незважаючи на позитивні тенденції у птахівничих підприємств ще залишається низка проблем, таких як нестабільність державної підтримки, цінової політики, податковий тиск, недостатня кормова база, неналежна якість продукції тощо. Для вирішення проблем необхідно забезпечення птахівничих підприємств повнорационними збалансованими комбікормами, збільшення чисельності поголів'я усіх видів птиці, виведення і впровадження у виробництво нових кросів курей яєчного напрямку; поглиблення спеціалізації та концентрації, які дають змогу застосовувати науковообґрунтовану технологію виробництва продукції, що сприяє підвищенню продуктивності праці, зменшенню витрат кормів, собівартості яєць і м'яса птиці.

можна вважати великим прорахунком державної політики. Відсутність відповідних регуляторних актів, недосконалість адміністративних та ринкових важелів регулювання ринку, загострюють низку проблем на селі, пов'язаних зі зростанням безробіття населення, низькою орендною платою на землю, руйнуванням сільської інфраструктури, погіршенням агроекологічних вимог щодо землекористання, погіршенням стану ґрунтів тощо.

У країнах Європи регуляторна політика побудована таким чином, щоб безпосередньо селяни, які бажають здійснювати фермерську діяльність, мали надійну державну підтримку. Така практика дала змогу країнам виробляти продовольство із високою часткою доданої вартості і вивести сільське господарство на високий рівень самозабезпечення. Відтак, особливу роль у нормалізації ситуації в Україні може відігравати оптимізація сільськогосподарського виробництва, з урахуванням досвіду країн ЄС, де пріоритети сталого сільського розвитку мають першочергове значення. Удосконалення земельних відносин за зразком розвинених країн певною мірою дасть змогу переорієнтувати вітчизняне сільське господарство на шлях покращення сільського розвитку. Заходи державної регуляторної політики у галузі земельних відносин повинні враховувати стимулювання дрібнотоварного виробництва через оптимізацію землекористування сільськогосподарських товаровиробників, зменшення рівня концентрації та монополізації ринку оренди землі великоземельними аграрними підприємствами.

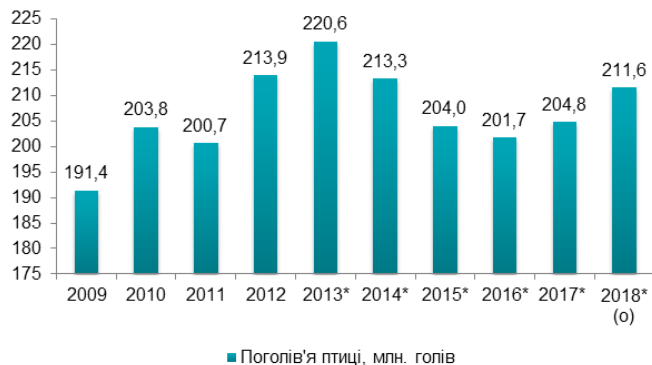
Список використаних джерел:

1. Мартин А. Г. Стан земельних відносин як стримуючий фактор розвитку продуктивних сил України. Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Київ, 20 березня 2009 р.: У 3-х частинах / РВПС України НАН України. К.: РВПС України НАН України, 2009. Ч. 3. С. 289-292.

2. Концептуальні засади соціально-екологічного розвитку сільських територій / [Бородіна О. М., Заяць Т. В., Куценко В. І. та ін.]; за наук. ред. Я. В. Остафійчука; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 48 с.

яєць на світовому ринку. Ємність ринку яєць в Україні залежить в основному від динаміки виробництва, оскільки частка зовнішньої торгівлі невелика.

Поголів'я птиці і курей-несучок в Україні в 2009-2018 рр., млн. голів на кінець року

Джерело: за даними Державної служби статистики України

За даними Державної служби статистики України, виробництво яєць у січні-серпні 2014 р. порівняно з аналогічним періодом минулого року збільшилось на 7,8 %, досягнувши 14 214,7 млн шт.

На одну особу виробництво яєць у 2013 р. складало 431 шт, що на 37,26 % більше порівняно з показником 1990 р. та на 15,86 % більше порівняно з 2010 р. Розрахована науковцями і дієтологами раціональна норма споживання яєць становить 290 шт. на одну особу в рік. В Україні цей показник було досягнуто у 2010 р. Рівень споживання яєць на одну особу у 2013 р. вже становив 309 шт, що більше на 13,6 % порівняно з 1990 р. та на 6,55 % порівняно з 2010 р. Більше 2 млрд яєць, а саме (2,7 млрд шт.) виробляє Київська область або 13,8 %, яка виступає беззаперечним лідером. Донецька, Херсонська, Хмельницька разом виробляють 24,7 %, їх частка коливається від 8,4 % до 9,8 %. Харківська і Дніпропетровська області займають по 5,3 % у всеукраїнському виробництві яєць. За даними видання World Poultry Magazine, опублікованими у квітні 2012 року, AVANGARDCO IPL посіла друге місце за кількістю курей-несучок в світі, уступивши лише американському аграрному гігантові Cal-Maine Foods (таблиця 1).

Згідно з даними асоціації птахівничих підприємств «Птахопром України» загальна кількість великих виробників яєць (підприємства з поголів'ям курей - несучок більше 50 тис. голів) в Україні скоротилося із 156 у 2003 році до 92 в 2011 році. При цьому сумарна частка п'ятірки найбільших виробників, згідно з даними агентства Pro - Consulting, в 2011 році склала 73,1 %.

УДК 339.1:636.09(477)

Забара М. І.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ВЕТЕРИНАРНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

В Україні понад 5438 осіб та організацій здійснюють господарську діяльність в галузі ветеринарної медицини. Ця діяльність носить комплексний характер, і її визначають наступним чином. «Ветеринарна діяльність – це сукупність засобів, інструментів та заходів зі штучного осіменіння сільськогосподарських тварин, надання їм лікувальних та профілактичних послуг з метою попередження хвороб та епізоотій, з проведення дезінфекцій, забезпечення інформацією зооінженерних та селекційних робіт по виведенню високопродуктивних видів із відповідними репродуктивними та племінними якостями, супроводу інноваційних технологій утримання та годівлі тварини, здійснення контролю якості готової продовольчої продукції, реалізації ветеринарних препаратів» [1]. Відповідно, на думку вчених, «ветеринарна послуга – це особливий вид діяльності фахівців ветеринарної медицини, яка спрямована на забезпечення корисного ефекту у формі здорового та продуктивного розвитку тваринного світу і на цій основі – відповідних прибутків» [2, с. 99].

Враховуючи, що основними галузями тваринництва є скотарство, свинарство, птахівництво, вівчарство та інші (рибництво, кролівництво, бджільництво, шовківництво, конярство) - ці аспекти заслуговують на увагу. Підкреслюючи важливість організаційно-економічних аспектів, фахівці зазначають: «економічний аналіз ефективності ветеринарних заходів у сучасних умовах набуває важливого значення, оскільки характеризує кінцевий результат праці спеціалістів ветеринарної медицини. Він дозволяє, застосовуючи систему економічних показників, розробити більш ефективні заходи по зменшенню захворюваності та загибелі тварин, підвищенню їх продуктивності, скороченню строків тривалості хвороби, підвищенню якості продукції та сировини тваринного походження» [3, с. 382].

Разом з тим, звертається увага на те, що обчислення ефективності ветеринарних заходів по профілактиці та ліквідації різних хвороб тварин, а також можливих збитків, повинно охоплювати і бути зосереджено на: «визначенні економічного збитку, який спричиняють хвороби тварин; розрахунку вартості додаткової продукції та сировини тваринного походження, одержаної при застосуванні ветеринарних препаратів; розрахунку витрат на проведення ветеринарних заходів; розрахунку економії засобів ветеринарного призначення за рахунок застосування більш ефективних профілактичних, діагностичних, лікувальних засобів та методів; визначенні економічного ефекту від проведення комплексу ветеринарних заходів при захворюваннях, а також внаслідок застосування нових методів, препаратів, нормативів; визначення економічно обґрунтованих об'ємів профілактичних, оздоровчих та лікувальних заходів» [3, с. 382].

Таким чином, формування ринку ветеринарних послуг в Україні є важливою справою для розвитку галузей агропромислового комплексу. Його розвиток повинен бути спрямованим на забезпечення корисного ефекту у формі здорового та продуктивного розвитку тваринного світу і на цій основі отриманні відповідних прибутків.

Список використаних джерел:

1. Аранчій Я.С. Організаційно-економічні засади розвитку ветеринарних послуг у тваринництві [Електронний ресурс] / Я. С. Аранчій. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/027.pdf>.
2. Кручиненко О. В. Теоретичні аспекти формування ринку ветеринарних послуг у тваринництві. Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2017, №4 (46). С. 98-102.
3. Організація ветеринарної справи: Підручник для аграрних вищих навчальних закладів I—II рівнів акредитації / В. О. Бусол, А. Ф. Євтушенко, Д. І. Бондаренко, В. А. Ситнік. К.: Культурно-освітній, видавничо-поліграфічний центр «Златояр», 2005. 348 с.

УДК 338.43:637.4(477)

Кириєнко А. Ю.
студентка

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

СТАН РОЗВИТКУ ЯЄЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Птахівництво належить до тих галузей сільського господарства, розвиток яких дозволяє прискореними темпами поліпшити забезпечення зростаючого попиту населення на високоякісні продовольчі товари тваринного походження. Завдяки високій якості продукції птахівництва та швидкій окупності витрат, ця галузь в усіх країнах займає пріоритетне місце серед галузей тваринництва. Тому на сучасному етапі ефективність виробничої діяльності птахівничих підприємств необхідно підвищувати й удосконалювати для більш ефективного використання потенціалу галузі. Сьогодні світовий ринок яєць являється одним із головних виробників і постачальників відносно дешевих і біологічно повноцінних продуктів харчування для людини. Куряче яйце є одним з дешевих, і тому доступних джерел білка в раціоні людини. До початку індустріалізації аграрного сектора виробництво яєць було орієнтоване виключно на місцеві ринки. Проте, вже з середини минулого століття торгівля яйцями і яєчними продуктами стає глобальною.

При проведенні дослідження українського ринку яєць і яєчних продуктів. В ході дослідження було проаналізовано динаміку поголів'я птиці, обсяги виробництва яєць і яєчних продуктів, а також зовнішньоекономічні операції на ринку яйця і особливості споживання. З 2017 року розпочалося поступове збільшення поголів'я птиці, що свідчить про поступове відновлення галузі птахівництва після перенесеної кризи. За результатами 2018 року було зафіксовано зростання чисельності поголів'я птиці як у секторі промислового виробництва, так і в домогосподарствах.

На ринок яєць впливають такі чинники, як загальна чисельність поголів'я курей; продуктивність курей; економічна ситуація; епізоотична ситуація в регіоні; сезонність.

Однією з сучасних тенденцій в промисловості є виготовлення органічної продукції, в тому числі і яєць. Незважаючи на те, що ціна органічних яєць вище звичайних, попит на такі продукти розвивається, впливаючи на середню ціну

розвиток села, тому важливо знайти сучасні методи повернення сільського господарства на один з пріоритетних напрямів діяльності країни.

Одним з актуальних варіантів розвитку села є створення об'єднаних територіальних громад, тобто добровільне об'єднання кількох сіл з спільним інтересом місцевого значення. Створеним громадам надаються повноваження, ресурси і відповідальність від центральної влади на місця, тобто відтепер місцеві проблеми можна вирішувати самостійно. Об'єднана громада – це ефективна, зрозуміла і зручна для мешканців система управління територією. Такий адміністративний поділ, на мою думку, посприє розподілу різних галузей сільського господарства серед громад та допоможе обрати головний вектор діяльності. З одного боку це призведе до стрімкого розвитку в певній галузі, з іншого – пригальмує розвиток інших галузей у цій громаді та призведе до розподілу праці всередині країни стосовно обраного вектору. Тому важливо дотримати баланс, щоб в загальному результаті отримати країну з сильним конкурентоспроможним сільськогосподарським потенціалом. Справді, розвиток села за допомогою громад передбачає діяльність, яка дає можливість сільським мешканцям чинити вплив на суспільну мотивацію підтримки села та поглиблювати усвідомлення локальних потреб суспільства, а також допомогти селу подолати соціальну ізоляцію та, відповідно, отримати вільний доступ до інформації та послуг. Таке розуміння ролі сільських громад є потужним стимулом для перегляду функцій органів державного управління, спрямованих на підтримку розвитку села за допомогою таких способів: поглибити довіру сільських громад до державних ініціатив, зосередити управлінські зусилля на координації цих процесів, а також налагодити такі відносини між державою та сільською громадою, які б не обмежилися простим наданням додаткових послуг сільським мешканцям. Проблемою розвитку села за допомогою сільських громад я вбачаю у недовірі місцевих жителів до нової форми устрою, у небажанні вирішувати проблеми, у небажанні змінювати країну та самого себе, відсутності певного плану та проекту розвитку громади, у відсутності лідера, який буде це очолювати. Сільські жителі живуть за принципом: «Моя хата скраю», на їхню думку все в державі має робити влада, яка ж у всьому винна.

Варто зазначити, що рішення про створення нових громад з 2020 року перейде на державний рівень, що буде новим етапом децентралізації – передачі значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Створення конкурентоспроможних громад – успіх у побудові успішного села та країни в цілому.

УДК 338.43:636.92(477)

*Забоцька А. А.
студентка*

Сичов М. Ю.

*доктор сільськогосподарських наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРОЛІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Кролівництво – одна із перспективних галузей тваринництва, яка характеризується значними темпами відтворення поголів'я та швидкою окупністю вкладень у виробництво.

Значної популярності кролівництво в Україні почало набувати у 80-х роках ХХ століття, проте основна частка (до 90%) виробництва м'яса забезпечувалось в домогосподарствах населення. Кроляче м'ясо – високопоживний дієтичний продукт, який містить повноцінні білки (21-22%), котрі засвоюються людиною на 90%.

Нині більшість розведенням кролів займається незмінно домогосподарства. Сьогодні в Україні відчутна нестача споживання кролятини, адже в середньому споживання м'яса кроля на душу населення складає 0,75 кг, тоді коли в світі цей показник складає 2 кг. Кролятина легко засвоюється людиною, має відмінні смакові властивості, також в ньому містяться ряд важливих мікро- і мікроелементів та вітамінів. М'ясо кроля рекомендоване людям хворим цукровий діабет та при хворобах шлунку, адже воно нормалізує обмін речовин в організмі. Сучасне кролівництво це насамперед бізнес, що потребує постійного інвестування, племінної роботи із високопродуктивними тваринами, а також застосовувати революційно нові технології з утримання та розведення кроликів, ветеринарії і автоматизації обладнання. З боку розвитку галузі важливе місце має займати державна підтримка, яка на жаль зараз практично відсутня.

На сьогодні потреби населення в дієтичному м'ясі невпинно зростають, а рівень виробництва м'яса та пуху лише знижується.

Очевидним є важливість розвитку даної галузі для України

Важливим аспектом розвитку галузі кролівництва відіграє дорадництво.

Дорадництво – це діяльність служб що здійснює консультативну і ознайомлювальну функцію з технологічних, маркетингових чи економічних питань у супроводі інвестиційних проектів. Також дорадницькі служби надають послуги зі створення бізнес планів, або ж

глобальних проектів розвитку підприємства. Досвід роботи цих служб показує наявність вагомого попиту на дорадчі послуги, а також вагомий вплив у розвитку ринкових відносин в аграрній сфері.

Тож кролівництво в Україні – це багатообіцяюча галузь, одна із найприбутковіших напрямів сільського господарства. Україна має потужний потенціал та великі перспективи розвитку кролівництва. Для активного розвитку необхідна державна підтримка та інформаційно-консультативні центри, які допомагатимуть впроваджувати на господарствах провідні новітні технології та моделі управління.

Список використаних джерел:

1. Т. П. Кальна-Дубінюк. Дорадча діяльність в Україні. 2015. С.2 – 4
2. Кролівництво – перспективний бізнес [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://krolik.in.ua/ua/krolivnitstvo.html>
3. Є. О. Аксьонов Розвиток кролівництва в Україні та світі., Інститут тваринництва НААН.

УДК 631.1(477)

Заяц К. Р.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ВСЕУКРАЇНСЬКА АГРАРНА РАДА ЯК СУБ'ЄКТ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

На сьогодні ГС «ВАР» є одним із ініціаторів активного об'єднання сільськогосподарських виробників. Здійснюють законодавчу підтримку АПК, лобюють інтереси аграріїв, інформують про зміни в законодавстві, політиці та на ринку, проводять профільні події- конгреси, форуми, конференції, семінари, а також зустрічі зацікавлених сторін по усій території України.

Спілка є добровільним, неурядовим об'єднанням, заснованим в червні 2014 року. Створена на основі єдності інтересів для спільної реалізації її членами своїх прав, свобод та захисту законних соціальних та економічних інтересів. Загальна площа земельного фонду членів спілки – 2 500 000 га.

- 8) забезпечувати формування політики прозорості в підприємствах АПК та держави в цілому;
- 9) проводити диверсифікацію АПК України:
  - ринки – виходи на нові ринки збуту, просування нових видів продукції на ринки вже існуючих країн-партнерів, адаптація товарів до ринків споживачів;
  - продукція – створення нових видів продукції з доданою вартістю, розширення асортименту органічної продукції, впровадження нових технологій, задля покращення якості продукції;
  - інвестиції – інвестувати в новітні розробки в АПК України, залучати нових іноземних інвесторів в АПК України, стимулювати розвиток переробних підприємств, здійснювати якісний вплив на розвиток усього сектору.

Україна може вийти на лідерські позиції у секторах економіки, де вона вже має певні конкурентні переваги щодо інших країн. Вони стануть точками опори та принесуть кошти забезпечення підвищення рівня життя в країні.

Список використаних джерел:

1. Месель Веселяк В. Я. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України. Економіка АПК. 2016. № 6.
2. Пугачов М. І. Аграрний сектор економіки України в умовах інституційних змін. Економіка АПК. 2017. № 5.

УДК 352.07(0-22)

Кива А. П.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

СІЛЬСЬКІ ГРОМАДИ ЯК РУШІЙ РОЗВИТКУ СЕЛА

Розвиток села – головний предмет діяльності аграрної політики. Україна споконвіків була країною з аграрною спрямованістю завдяки наявності такої важкої артилерії – села. Індустріалізація міст сповільнила

Камінська К. І.
студентка

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ПОЗИТИВНИЙ ІМІДЖ АПК УКРАЇНИ

Аграрна галузь за останні 10 років пройшла великий еволюційний шлях та утвердилася як драйвер економіки України. Аграрний сектор нашої держави виступає системоутворюючим в національній економіці.

Формування конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств забезпечує підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки, а отже сприяє вирішенню проблем щодо забезпечення продовольчої безпеки.

Джерелом конкурентних переваг для АПК України можуть бути:

- 1) природно-кліматичні умови;
- 2) ресурсні можливості;
- 3) географічне положення;
- 4) кон'юнктурні.

Для вирішення існуючих проблем аграрних підприємств у формуванні своєї конкурентної позиції на ринку та закріплення конкурентних переваг продукції АПК на глобальному ринку слід забезпечити виконання таких заходів:

- 1) налагодження сучасної інфраструктури аграрного ринку;
- 2) розвивати переробку продукції сільського господарства;
- 3) розглядати ринки ЄС та Азії, як цільові сегменти для української сільськогосподарської продукції та концентрувати на них свою діяльність;
- 4) створення спеціалізованих банків для кредитування підприємств АПК на засадах, що враховують їх особливості;
- 5) збільшення експортного потенціалу вітчизняних виробників через покращення репутації України на міжнародному ринку;
- 6) формувати торговельну інфраструктуру;
- 7) оцінювати якість продукції за категоріями якості відповідно до міжнародних стандартів;

Ціль роботи це забезпечити сталий розвиток аграрного сектору України. Що стосується місії, то це: Україна – лідер з виробництва та забезпечення якісними харчовими продуктами в світі. Напрямки діяльності: лобіювання/ захист інтересів сільгоспвиробників на законодавчому рівні, юридична підтримка, аналітичний центр, інформаційна підтримка, кооперація, додаткові послуги. Завдання ВАР:

1. залучення інвестицій та дешевих банківських кредитів в сільське господарство;
2. забезпечення внутрішнього ринку продовольством та сільськогосподарською сировиною вітчизняних товаровиробників;
3. задоволення поточних потреб і формування достатніх стратегічних запасів продовольства в державі;
4. підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції вітчизняного виробництва на внутрішньому та зовнішніх ринках;
5. впровадження у розвиток сільського господарства в Україні науково-технічних досягнень;
6. об'єднання сільгосптоваровиробників з метою досягнення ними світових стандартів якості сільськогосподарської продукції, вивчення та впровадження кращих світових сільськогосподарських практик та багато іншого.
7. встановлення відкритих некомерційних довгострокових партнерських стосунків між сільськогосподарськими товаровиробниками.

Зелінська В. О.
студентка

Михальчишина Л. Г.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

ОСОБЛИВОСТІ РИНКУ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ

Вплив мінеральних добрив на урожайність вирощуваних сільськогосподарських культур безсумнівний. Адже завдяки науково-технічному прогресу в аграрному виробництві, зокрема застосуванню

мінеральних добрив, зараз у світі існує достатня кількість недорогих продуктів харчування.

Нині особлива увага до сектора також пов'язана з підвищеним інтересом товаровиробників до сталого ведення сільського господарства, екологічного виробництва, генетичного прогресу (ГМО) та точного землеробства.

Основними рисами сучасного світового ринку мінеральних добрив є постійне зростання попиту як на мінеральні добрива, так і на продовольчі культури та направленість світової екологічної політики на раціоналізацію використання ґрунтових ресурсів.

На розвиток як світового, так і українського ринку мінеральних добрив впливають мега-тренди економічного і соціального розвитку, які часто мають різноспрямовані вектори. Так, зростанню попиту сприяють:

- актуальність проблеми продовольчого забезпечення слаборозвинених країн;
- необхідність підтримувати і підвищувати врожайність сільськогосподарських земель, можливості розширення яких вельми обмежені;
- активний пошук відновлюваних джерел енергії та плани розвитку біоенергетики;
- прагнення країн, що розвиваються самостійно переробляти сировинні ресурси та інтегрувати національну економіку в світовий ланцюжок доданої вартості [1].

Основними споживачами добрив в світі є Китай і Індія – на них припадає третина загального попиту. У цих країн найбільші можливості впливу на загальносвітові ціни, і найчастіше для цього використовуються дискримінаційні мита (в КНР, наприклад, ставка на ввезення добрив становить 50%). У п'ятірку найбільших споживачів входять також США, Європа і Бразилія.

Виробництво добрив ще більш монополізоване: на частку п'яти найбільших виробників – Китаю, США, Індії, Росії та Канади – припадає близько 60% всього обсягу продукції, що випускається.

За даними проведеного аналізу спеціального звіту World fertilizer trends and outlook to 2020 (ФАО ООН), до 2020 року у світі зберігатиметься тренд на збільшення попиту основних видів мінеральних добрив, що відповідно до вказаного прогнозу разом $N+P_2O_5+K_2O$ становитиме в 2020 р. 201,7 млн т [2].

Сучасний стан розвитку вітчизняного ринку мінеральних добрив вже багато років характеризується досить позитивною динамікою зростання внутрішнього попиту і пропозиції та негативними трендами зменшення частки продукції власного виробництва поряд зі збільшенням їх імпорту. Однією із причин вказаної ситуації є проблеми із забезпеченням сировиною хімічних підприємств та її досить висока ринкова вартість,

Кожна галузь сільського господарства по-різному впливає на навколишнє середовище. Так, інтенсивне землеробство призводить до забруднення ґрунтів залишками мінеральних добрив і засобів захисту рослин, досить помітно змінює водний баланс та гідрологічний режим агроландшафтів. Створення великих відгодівельних комплексів часто супроводжується забрудненням ґрунтів і вод екскрементами тварин, нагромадженням гною. Нагальну проблему становить забруднення поверхневих вод відходами боєнь, м'ясопереробних та молочних підприємств. Однією з найбільш проблем екології сільського господарства є надмірна хімізація. На даний час у сільському господарстві все більше використовують хімічні засоби для знищення шкідливих комах, пестициди. Надмірне застосування мінеральних добрив, зокрема азотних призводить до збільшення вмісту нітратів у продуктах харчування, а це небезпечно для здоров'я людини. Зменшення поголів'я у тваринницькому виробництві, викликає зменшення використання органічних добрив і збільшує використання хімічних добрив. Існує проблема відходів сільськогосподарського виробництва і пов'язаної з ним переробної промисловості. Нинішнє світове виробництво зернових дає щорічно 1700 млн т соломи, більша частина якої не використовується і забруднює середовище. Великі відходи дає виробництво бавовни і цукрової тростини. Органічні рештки в багатьох випадках просто спалюють, викидають на вітер нагромаджену віками ґрунтову родючість.

Низка проблем виникла і в процесі такого напряму інтенсифікації сільського господарства, як меліорація. Зрошення призводить до сильного ущільнення ґрунтів на глибині 20-60 см, погіршуються їхні водно-фізичні властивості, зменшується насиченість киснем до 10 %, а вміст вуглекислоти зростає до 1,5—2,7 %. У процесі ведення сільського господарства змінюються екологічні умови навколишнього середовища. Зазнають істотних змін природний біологічний кругообіг внаслідок втрати величезної маси хімічних елементів, радіаційний і водний баланс. Погіршуються природні умови проживання тварин і птахів. Забруднюються атмосфера, гідросфера і літосфера. Ґрунти в процесі тривалого господарського використання втрачають свою природну родючість, деградують або повністю руйнуються.

Список використаних джерел:

1. Дорогунцов С. І., Коценко К. Ф., Хвесик М. А. та ін. Екологія. Підручник. К.: КНЕУ, 2005. 371с.
2. Кірейцева О. В., Сокол Л. М. Екологічні аспекти сільськогосподарського виробництва. Економіка АПК. 2017. № 7 29 -36 с.
3. Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство. Підручник. К.: Знання-прес, 2008. 342 с.

«Асоціація учасників біовиробництва «БЮЛан Україна», громадська спілка «Український органічний кластер», а також активні органічні виробники, переробники та трейдери [2]. Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва. Проте існує низка проблем, що спричиняє повільний та однобічний розвиток органічного виробництва в нашій країні. Щоб їх подолати необхідно в першу чергу більш широке розповсюдження вітчизняного та іноземного досвіду ведення органічного виробництва та просування органічної продукції на ринок.

Список використаних джерел:

1. Коротко про органік: Проект розвитку органічного ринку в Україні. Електронний ресурс. URL: ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/Коротко_про_органік.doc.
2. Органік в Україні: Федерація органічного руху України. Електронний ресурс. URL: <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>.
3. Павленко А. Україна має всі шанси стати органічним кошиком світу. Електронний ресурс. URL: <http://www.ukragroconsult.com/news/ukrayina-maie-usi-shansi-stati-organichnim-koshikom-svitu-pavlenko>.

УДК 338.43:631.95

Ищенко Я. А.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В ЕКОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ

Сьогодні світове сільське господарство за викидами оксиду вуглецю у атмосферу на 10% обігнало промисловість і транспорт, які спалюють викопне паливо. Саме з розвитком сільського господарства пов'язані зростання дефіциту водних ресурсів, зменшення видового різноманіття рослинного й тваринного світу, засолення, заболочення та виснаження ґрунтів.

зокрема газу. Це безпосередньо знижує як конкурентоспроможність вітчизняного виробництва мінеральних добрив, так і його обсяги, що в подальшому має негативні економічні наслідки для економіки загалом та аграрного сектору зокрема.

Список використаних джерел:

1. Трифонова О. Д., Рибка Б. О. Дослідження конкурентоспроможності українських добрив на світовому ринку. Молодий вчений. 2018. № 12 (64). С. 310-315.
2. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/11595-svitovyi-i-vitchyzniani-rinky-mineralnykh-dobryv.html>.

УДК 336.227.2

Зиміна М. С.
студентка

Наконечна К. В.
к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ОФШОРИ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

Офшор – це країна або її частина з особливими умовами ведення бізнесу для іноземних компаній. Світовий бюджет 2018 року склав \$90,4 трлн. За даними публікації на сайті МВФ від 2018 року, «офшорні обороти» у світі тоді були близько \$12 трлн. Тож доля офшорних грошей у світовій економіці таки значна [1]. В офшорних зонах існує ряд особливостей, що вигідно відрізняє їх від інших груп країн з пільговим оподаткуванням, і створює інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів: 1) максимально спрощена процедура реєстрації компанії, що утворюється. Вони не розголошують інформацію про власника фірми. Розкриття їхніх імен може вимагатися лише у випадку розслідування по факту здійснення карного злочину; 2) в офшорних зонах немає обмежень на вивіз валюти. Фірми можуть вільно відкривати депозити в будь-якій валюті в будь-яких банках; 3) засновуючи офшорну компанію, комерційні компанії реалізують своє право платника податків вибрати будь-які припустимі законом методи для зменшення податкових зобов'язань, звільнення від митних тарифів, валютного контролю, експортних і імпорتنних квот; 4) процедура керування фірмою

значно спрощена. Головні офшорні мережі: А) традиційні європейські Швейцарія, Люксембург, Ліхтенштейн, Монако, Андорра, Кіпр. Б) уламки Британської імперії. Це острови, розкидані світом. На них припадає близько половини світових офшорів: Джерсі, Гернсі, Кайманові острови, Британські Віргінські острови Бермуди В) американські офшори. На початку ери офшорів Сполучені Штати намагалися з ними боротися, то потім поступово самі стали вдаватися до цієї практики. Більшість офшорів не вимагають проходити аудит і подавати регулярну фінансову звітність. Обов'язковим залишається лише ведення бухгалтерії та зберігання первинних документів. Компанії платять податки залежно від того, в якій офшорній юрисдикції вони знаходяться. У «класичних» офшорах немає податку на прибуток (дохід, оборот). Замість цього компанії щороку сплачують до бюджету фіксовану суму: від кількох сотень до кількох тисяч доларів. У країнах з низькими податковими ставками податок на прибуток відносно невеликий: 9-12%. У країнах з «територіальною» системою оподаткування платити податки не потрібно, якщо компанія не веде діяльність і не отримує дохід з джерел у цій країні.

Головна мотивація для «офшоризації» західних компаній – це уникнення оподаткування. Головна мотивація для «офшоризації» пострадянських компаній – це «узаконення» нелегальних доходів чи виведення свого бізнесу в більш «безпечну» правову зону.

Отже, йде процес ускладнення роботи з офшорами, хоча цей процес буде тривалим. З деяких офшорів інформацію сьогодні діставати набагато легше, ніж раніше. Однак є й інша тенденція: що складнішим стає світове регулювання питань офшорів, то активніше самі офшори шукають шляхів уникнути цього регулювання.

Список використаних джерел:

1. Чи завжди офшор — це незаконно і лише для мільйонерів? [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://vctr.media/babushka-ofshor-25859/>
2. Торгівля через офшорні зони: раціональна необхідність чи перепона для розвитку України? [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://commons.com.ua/ru/torgivlya-cherez-ofshorni-zoni-ratsionalna-neobhidnist-chiperepona-dlya-rozvitku-ukrayini>.
3. Офшори у світі: 7 ключів для розуміння [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/ofshory-u-sviti-7-kliuchiv-dlia-rozuminnia>.

УДК 631.147:339.187(477)

Зубрицька З. Ю.
студентка

Зубрицький І. О.
студент

Гераймович В. Л.
к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Розвиток органічного виробництва є досить актуальним на сьогоднішній день через низку явних екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні цій сфері діяльності. Сучасні сільськогосподарські організації, що постачають на український ринок органічну продукцію, потребують розробки узгоджених підсистем, забезпечення конкурентоспроможності шляхом прийняття раціональних управлінських рішень. На діяльність виробників впливають законодавчі акти, митні тарифи, лояльність місцевих та державних органів влади, взаємини із засобами масової інформації, політична ситуація в країні та за її межами, бізнесові відносини із партнерами та конкурентами, прихильність споживачів тощо [3].

Органічне виробництво в Україні розвивається з 1997 року, в першу чергу завдяки попиту з боку трейдерів ЄС і переробників органічного зерна, олійних, бобових культур і дикоросів, у 2008 році перші українські марковані органічні продукти з'явилися на полицях українських магазинів [1]. Споживачі можуть придбати в магазинах такі категорії українських органічних продуктів: молочні та м'ясні продукти, бакалійні продукти та хлібобулочні вироби, борошно, макаронні вироби, рослинні олії, напої (соки, морси), консервовані продукти (ягідні пасти, сиропи, джеми), деякі овочі та фрукти тощо.

Щорічне зростання внутрішнього ринку органічної продукції знаходиться на рівні понад 60 %. Органічний сектор України представлений такими ключовими учасниками органічного ринку: орган сертифікації «Органік Стандарт», Інформаційний центр «Зелене досьє», Громадська спілка виробників сертифікованої органічної продукції «Органічна Україна», Федерація органічного руху України, Міжнародна громадська організація